

**VASVÁRI FICÁNKOLÓ ÓVODA ÉS
MOCORGÓ BÖLCSŐDE**

9800 Vasvár, Kossuth Lajos utca 2.

OM azonosító: 036481

**ÓVODAI PEDAGÓGIAI
PROGRAM**

2025.

<p>Intézmény OM - azonosítója:</p> <p>036481</p>	<p>Készítette az Nkt. 26. § (1) bekezdése szerint a nevelőtestület bevonásával:</p> <p><i>Bozzai Nóra</i> Bozzai Nóra főigazgató P.H.</p>
<p>Legitimációs eljárás</p>	
<p>A Pedagógiai Programot 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 118. § (3) a) bekezdése alapján az óvoda szakmai munkaközössége a jogszabály által ráruházott hatáskörében véleményezte szakmai javaslatait megtette.</p> <p><i>Ajtosné Kósa Jolán</i> A szakmai munkaközösség(ek) nevében</p>	<p>Az Nkt. 72. § (5) a) bekezdése alapján a pedagógiai programot a Szülői Szervezet megismerte és támogatja annak megvalósítását.</p> <p><i>Bozzai Nóra</i> Szülői Szervezet elnöke</p> <p>A nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottak a pedagógiai program tartalmáról a tájékoztatást megkapták</p> <p><i>Bozzai Nóra</i> Nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottak nevében</p>
<p>A nevelőtestület a helyi egészségfejlesztési programot az iskola-egészségügyi szolgálat közreműködésével készítette el, valamint a diabéteszes gyermekek és a fokozott kockázatú allergiás gyermekek ellátásához kapcsolódó teendők rögzítéséhez beszerezte az iskola-egészségügyi szolgálat támogató véleményét.</p> <p><i>Dr. Pataky Pál</i> iskola-egészségügyi szolgálat vezetője/ orvos P.H.</p> 	
<p>Az Nkt. 26. § (1) bekezdése és 83. § 2) g) pontja által felhatalmazva, a Vasvári Ficánkoló Óvoda és Mocorgó Bölcsőde Pedagógiai Programját a fenntartó a<i>230</i>...../2025. (...<i>09.25</i>...) számú határozatával jóváhagyta.</p> <p><i>Dr. Pataky Pál</i> A fenntartó képviselőjében P.H.</p> 	
<p>A dokumentum jellege az Nkt. 26. § (1) bekezdése és a 20/2012. EMMI rendelet 82. § (1) és (3) bekezdése alapján: Nyilvános Megtalálható: az óvoda irodáján és https://www.ficankolomocorgo.hu/</p>	<p>Érvényes és hatályos: A kihirdetés napjától visszavonásig</p>
<p>Verziószám: 1/2025.</p>	<p>Készült: 2 eredeti példányban</p> <p>Iktatószám: ...<i>131/2025</i>.....</p>

A nevelőtestület megköszöni mindazt a segítséget, amelyet nevelésfilozófiájának kialakításában Zilahi Józsefnétől és Stöckert Károlynétól, a Soproni Benedek Elek Óvóképző Főiskola tanáraitól a többéves együttműködés során kapott.

**„Óvodás korban magyar mivoltunk épületének
mintegy földalatti alapjait kell leraknunk.
Minél mélyebbre épül a fundamentum,
annál szilárdabb lesz az épület.”**
- Kodály Zoltán-

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS	7
A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE	8
AZ ÓVODA MŰKÖDÉSI ÉS SZAKMAI TEVÉKENYSÉGÉT MEGHATÁROZÓ ÚTMUTATÁSOK (OKTATÁSI HIVATAL):	9
I. ÓVODÁNK ADATAI	10
II. A MI ÓVODÁNK - HELYZETKÉP	11
2.1. SZEMÉLYI FELTÉTELEK.....	12
2.2. TÁRGYI FELTÉTELEK	14
2.2.1. <i>Csoportszoba</i>	15
2.2.2. <i>Folyosó – öltöző</i>	15
2.2.3. <i>Tornaszoba</i>	15
2.2.4. <i>Udvar</i>	15
III. KÜLDETÉSÜNK ÉS NEVELÉSFILÓZÓFIÁNK	16
3.1. ALAPELVEINK	16
3.2. GYERMEKKÉPÜNK	16
3.3. PEDAGÓGUSKÉPÜNK.....	17
3.4. ÓVODAKÉPÜNK	18
IV. NEVELÉSI FELADATAINK	19
4.1. ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA	19
4.2. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA	19
4.2.1. <i>Egészségfejlesztési program</i>	23
4.2.2. <i>A különleges étrendet igénylő gyermekek ellátása</i>	25
4.3. AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS	25
4.3.1. <i>A gyermekek közötti együttműködés szabályai</i>	27
4.3.2. <i>Szociális kapcsolatok erősítése</i>	28
4.4. AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA	28
V. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	30
5.1. NAPIREND	31
5.2. HETIREND.....	31
5.3. CSOPORTNAPLÓ ÉS TERVEZÉS.....	33

5.4. A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK NYOMON KÖVETÉSE	34
VI. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI.....	36
6.1. A CSALÁDOKKAL VALÓ KAPCSOLATUNK.....	36
6.2. BÖLCSŐDÉVEL VALÓ KAPCSOLATUNK.....	38
6.3. AZ ISKOLÁVAL VALÓ KAPCSOLATUNK	39
6.4. A FENNTARTÓVAL VALÓ KAPCSOLATUNK	39
6.5. EGYÜTTMŰKÖDÉS A VASVÁRI KISDEDÓVÓ EGYESÜLETTEL	39
6.6. VAS VÁRMEGYEI PEDAGÓGIAI SZAKSZOLGÁLAT VASVÁRI TAGINTÉZMÉNYÉVEL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS.....	39
6.7. GYERMEK PROGRAMOKAT AJÁNLÓ KULTURÁLIS INTÉZMÉNYEKKEL, SZOLGÁLTATÓKKAL ÉS TÁRSADALMI CSOPORTOKKAL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS	41
6.8. AZ ÓVODA ORVOSAIVAL, VÉDŐNŐIVEL ÉS AZ ALLERGOLOGIAI SZAKRENDELŐVEL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS.....	41
6.9. A VASVÁRI SZOCIÁLIS ÉS GYERMEKJÓLÉTI KÖZPONTTAL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS	42
6.10. EGYHÁZAKKAL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS.....	42
6.11. AZ ÓVODA KÜLHONI KAPCSOLATAI	42
VII. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	42
7.1. JÁTÉK	42
7.2. VERSELÉS, MESÉLÉS	45
7.3. ÉNEK, ZENE, NÉPI JÁTÉK, TÁNC.....	48
7.4. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA.....	51
7.5. MINDENNAPOS MOZGÁS	53
7.6. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE - KÖRNYEZETTUDATOS MAGATARTÁS MEGALAPOZÁSA – FENNTARTHATÓSÁGRA NEVELÉS.....	59
7.7. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK	64
7.8. TANULÁS, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS IGÉNYE.....	66
VIII. ÜNNEPEINK, HAGYOMÁNYAINK	68
IX. INKLUZÍV NEVELÉS – INTEGRÁCIÓ – A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK	70
9.1. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEK NEVELÉSE – HABILITÁCIÓS, REHABILITÁCIÓS TEVÉKENYSÉGEK.....	73
9.2. BEILLESZKEDÉSI, MAGATARTÁSI, TANULÁSI PROBLÉMÁVAL KÜZDŐ GYERMEKEK	75

9.2.1. <i>Tanulási nehézséggel küzdő gyermekek</i>	75
9.3. A KIEMELTEN TEHETSÉGES GYERMEK	76
9.4. A HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK INTEGRÁLT NEVELÉSE	76
9.5. A NEMZETISÉG KULTÚRÁJÁNAK ÉS NYELVÉNEK ÁPOLÁSÁVAL JÁRÓ FELADATOK	78
9.6. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK	79
9.7. SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK.....	80
9.7.1. <i>Felzárkóztatás, hátránykompenzálás</i>	81
9.8. GYERMEKVÉDELEMMEL KAPCSOLATOS TEVÉKENYSÉGÜNK	82
9.8.1. <i>Kompetencia szintek a gyermekvédelem területén</i>	83
9.8.2. <i>Óvodai és iskolai szociális segítő szolgáltatás</i>	85
X. A FEJLŐDÉS ELVÁRHATÓ EREDMÉNYEI, JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR	
VÉGÉRE	86
XI. A PROGRAM BEVÁLÁSÁNAK RENDSZERE	89
XII. BÖLCSŐDÉNKBEN FOLYÓ SZAKMAI MUNKÁNK BEMUTATÁSA	90
FELHASZNÁLT IRODALOM	101
AJÁNLOTT SZAKIRODALOM	101
ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉS	104
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	106

BEVEZETÉS

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 5. §-ának (2), illetve 26. §-ának (1) – (4) bekezdése rendelkezik a nevelési intézmények pedagógiai programjáról.

Ennek értelmében az óvodáknak az „Óvodai nevelés országos alapprogramja” szellemével megegyező helyi pedagógiai programot kell készíteni.

A 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet rendelkezik az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról, melyet a 77/2025.(IV.15.) Korm. rendelettel módosítottak, melynek hatályba lépése a 2025/2026 nevelési év.

Programunk alapja az OKI által minősített: ZILÁHI JÓZSEFNÉ - STÖCKERT KÁROLYNÉ - DR. RÁCZNÉ DR. FŐZŐ KLÁRA: Óvodai nevelés játékkal, mesével óvodai program, adaptálva helyi sajátosságainkhoz és kibővítve mozgásfejlesztő programunkkal.

Gyermekeinket körül veszi a felgyorsult, folyamatosan változó világ, mely nagy hatással van rájuk, mindemellett nekünk - pedagógusoknak - figyelembe kell vennünk a sok új szakmai, törvényi és a külső környezeti változásokat.

A Pedagógiai Programunkban foglaltak az alapja és egyben meghatározója annak a közös értékrendnek, melyet minden dolgozónak követnie kell, az intézménybe járó gyermekek sikeres, pozitív kimenetelű nevelése, fejlesztése érdekében. Hangsúlyos a gyermekközpontúság, a gyermekek tisztelete, a játék, mint az óvodáskorú gyermek legfontosabb tevékenysége.

Bízunk abban, hogy az óvodánkba járó gyermekek kellemes, derűs, harmonikus éveket töltenek itt és biztos alapokon nyugvó ismeretekkel, képességekkel kezdik el iskolás éveiket.

Az is fontos számunkra, hogy a gyermekek szülei - az óvodába lépés pillanatától - ismerjék Pedagógiai Programunkat, az abban foglaltakat elfogadják és megvalósítását támogassák.

Vasvár, 2025. június 27.

Bozzai Nóra
igazgató

A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE

- 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről (Nkt.)
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok életpályájáról
- 401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról (a 77/2025.(IV.1.) Korm. rendelettel módosítva)
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm.rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. Törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI. tv. a Gyermek védelemről és gyámügyi igazgatásról
- 48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- 419/2024.(XII.23.) Korm. tendelet a pedagógus-továbbképzés rendszeréről
- Az 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- A pedofil bűnelkövetőkkel szembeni szigorúbb fellépésről, valamint a gyermekek védelme érdekében egyes törvények módosításáról szóló 2021. LXXIX. törvény
- Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.)
- Az Oktatási Hivatalról szóló 121/2013. (IV. 26.) Korm. rendelet
- Az egészségügyi válsághelyzet ideje alatt eltérő rendelkezéseket kell alkalmazni. Lásd: 2020. évi LVIII. törvény
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata
- Az óvoda szakmai témakörben meghozott nevelőtestületi határozatai

Az óvoda működési és szakmai tevékenységét meghatározó útmutatások (Oktatási Hivatal):

- A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének irányelve
[Oktatási Hivatal](#)
https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alaprogramok
- A nemzetiség óvodai nevelésének és a nemzetiség iskolai nevelés-oktatásának irányelve
[Oktatási Hivatal](#)
https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_nemzetisegi_oktatashoz
- Önértékelési Kézikönyv Nyolcadik, javított kiadás Az Oktatási Hivatal által módosított, a köznevelésért felelős miniszter által 2024. augusztus 15-én jóváhagyott tájékoztató. Hatályos 2025. január 1. napjától.
[Önértékelési kézikönyv](#)
https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/psze/Onertekelesi_kezikonyv_2025.pdf
- Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez Hetedik, módosított változat Oktatási Hivatal elnöke által elfogadott módosított változat. Hatályos a 2025. évi pedagógusminősítési eljárásoktól.
[altalanos_utmutato.pdf](#)
https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/pem/2025/utmutatok/altalanos_utmutato.pdf
- Kiegészítő Útmutató óvodai nevelés Oktatási Hivatal elnöke által elfogadott módosított változat. Hatályos a 2025. évi pedagógusminősítési eljárásoktól.
[ovodai_neveles_kiegeszito_utmutato.pdf](#)
https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/pem/2025/utmutatok/ovodai_neveles_kiegeszito_utmutato.pdf

I. ÓVODÁNK ADATAI

Az intézmény hivatalos elnevezése:

Vasvári Ficánkoló Óvoda és Mocorgó Bölcsőde

Székhelye: 9800 Vasvár, Kossuth Lajos utca 2.

- **telefonszám:** 06-94/573-097, 06-94/573-096
- **e-mail cím:** ovodatitkar@vasvar.hu
- **honlap:** Vasvári Ficánkoló Óvoda és Mocorgó Bölcsőde
honlap címe: <https://www.ficankolomocorgo.hu/>
- A székhely óvoda 4 vegyes életkorú, 25 fős csoportokkal, férőhely 100 fő.

Telephelye: 9800 Vasvár, Béke utca 11.

- **telefonszám:** 06-94/370-226
- **e-mail cím:** ovodatitkar@vasvar.hu
- **honlap:** Vasvári Ficánkoló Óvoda és Mocorgó Bölcsőde
honlap címe: <https://www.ficankolomocorgo.hu/>
- A telephely óvoda 1 vegyes életkorú, 25 fős csoporttal, férőhely 25 fő.
- A **Mocorgó Bölcsőde** 2 csoporttal, 26 fős férőhellyel.
Bölcsőde e-mail cím: mocorgobolcsode@gmail.com

Az intézmény fenntartója:

Vasvár Város Önkormányzata

- **cím:** 9800 Vasvár, Alkotmány u. 1.
- **telefonszám:** 06-94/572-010
- **e-mail:** polgarmester@vasvar.hu
- **honlap:** Vasvár Város
honlap címe: <https://vasvar.hu/>

Az intézményvezetés tagjai:

- főigazgató
- igazgató-helyettes
- szakmai munkaközösség vezető(k)
- bölcsőde szakmai vezető

Fogadóóra: Előzetes megbeszélés szerint

Fejlesztést segítő szakemberek:

- Logopédus
- Gyógypedagógus
- Óvodapszichológus

Elérhetőségük: a hirdetőtáblán megtalálható

Fogadó órájuk: Előzetes megbeszélés szerint

Az intézmény működési köre:

- **Óvoda vonatkozásában:** Vasvár város Önkormányzatának működési, közigazgatási területe. Ettől eltérés a fenntartóval történt egyeztetés után egyedi esetben lehetséges.
- **Bölcsőde vonatkozásában:** Vasvár város közigazgatási területe. Valamint a Vasvári Járáshoz tartozó további 22 település közigazgatási területe, a bölcsőde a férőhelyszám legfeljebb 25%-áig az ellátási területén kívül lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező gyerek ellátását is biztosíthatja, feltéve, hogy az ellátási területén lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező valamennyi bölcsődei ellátást igénylő és arra jogosult gyerek ellátását biztosítani tudja.

A Pedagógiai Program:

- Alkotója az intézmény igazgatója a nevelőtestület bevonásával
- Jóváhagyta: az intézmény fenntartója

Törvényi megfelelést szolgáló egyéb információk:

- A nevelés és fejlesztés magyar nyelven folyik.
- A hitoktatás a törvényi előírásoknak megfelelően – évente szülői igényekre alapozva - biztosított.

II. A MI ÓVODÁNK - HELYZETKÉP

Településünk Vas megye egyik gazdaságilag elmaradott, hátrányos helyzetű régiójában, a Vasi Hegyháton fekszik. A munkanélküliek aránya közepes, bár a munkahelyek száma nőtt. A hátrányos helyzetű gyermekek száma csökkent az elmúlt évekhez képest. Több gyermek küzd magatartási-, tanulási-, beilleszkedési vagy beszédzavarral.

Minden csoportunk vegyes életkorú, jelenleg a székhely és a tagóvodában együttesen 5 csoporttal működünk. Az őszi induló létszámok 20 fő fölött vannak; a folyamatos felvétellel májusra megközelítik és meghaladják a 25 főt.

2017-es tanévben a Béke utcai óvoda is átalakításra került, ahol jelenleg egy óvodai és két bölcsődei csoport működik.

Az 1989-es Óvodai Pedagógiai Program, valamint az alapprogram módosítása adta lehetőségekkel élve kereste nevelőtestületünk az óvodai nevelés megújításának útját. A kiemelt, általunk prioritást élvező területeken (gyermek- és játépszichológia, mozgás, mese, ének, vizualitás) helyi továbbképzéseket szerveztünk elismert előadókkal. Ezek során megvalósulhatott az óvónők elméleti-szakmai ismereteinek megerősítése, továbbfejlesztése az önálló, felelősségteljes alkotó munka megalapozása érdekében.

Óvodai programunk alkalmazása (Játékkal-mesével) 25 éve bebizonyította, hogy jól választottunk.

Óvodás korukat a maga teljességében élhetik meg a gyermekek. Munkánk eredményességét a munkatársi, szülői és fenntartói elégedettség-mérések is igazolják.

Óvodánk tagja az Egészségesebb Óvodák Nemzeti Hálózatának.

2.1. Személyi feltételek

Az óvodai nevelés magas színvonalának biztosítása mellett hozzáférhetőségének garantálása is fontos. Ezen kívül figyelmet kell fordítani többek között a környezetre, az infrastruktúrára, a személyzeti ellátottságra, az irányításra és a minőségbiztosításra is.

Kiemelt figyelnünk kell a gyermekvédelemre, a diabétesszel élő, valamint a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek egészségének megőrzésére.

Az óvodai nevelésünk tekintetében integrált megközelítést kell alkalmazni, bevonva valamennyi érintett felet – így a családokat is –, és szoros együttműködést kell kialakítani a nevelőmunkát segítő szakszolgálatokkal.

A **hazájukat elhagyni kényszerülő** családok gyermekeivel kapcsolatban minden dolgozónak feladata lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Célunk, hogy az óvoda az optimális személyi és tárgyi feltételeket tudjon biztosítani a kisgyermekek számára személyiségük kibontakoztatásához.

A nevelési folyamat legfőbb szervezője, mozgatója az **óvodapedagógus**. Egy jó anya nevelési modelljéhez hasonló munkával vesz részt a csoport életében. Utánzásra alkalmas példája a legfőbb nevelőeszköz. Érzelmi biztonságot sugároz. Elvárásaiban határozott és következetes. Hitelesség és természetesség jellemzi.

Feladata a folyamatos képzés, önképzés, önkontroll és mindazok beépítése a munkájába.

Közvetlen segítői a **dajkák** és **pedagógiai asszisztens**. Feladatuk a gyermekek óvása, védelme, testi szükségleteik szolgálata, valamint személyes példa alapján gondozásuk, nevelésük és az érzelmi és szociális nevelés segítése, támogatása.

A gyermekek ellátását 9 óvónő (köztük egy intézményvezető), 5 dajka, 3 pedagógiai asszisztens, a fejlesztést logopédus, sajátos nevelési igényű gyermekek esetén szerződéses gyógypedagógus segíti.

A továbbképzések területei a közös szakmai értékrendünkhöz kapcsolódó szakmai többletek megszerzésére irányulnak, így feltételezik a helyi pedagógiai programunk gyakorlati megvalósítását, képviselőjét.

Az elkövetkezendő években óvodapedagógusaink tervezett akkreditált továbbképzéseinek irányultságát – az érintettek igényeire is alapozottan – pedagógiai programunk cél és feladatrendszeré határozza meg.

Új és kiemelt irányultságok:

- a diabéteszes gyermekek ellátásához kapcsolódó továbbképzési kötelezettség, melynek érintettjei a pedagógiai munkát segítők is lehetnek,
- a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek egészségének megőrzése, ellátása,
- a gyermekek önértékelési és önérvényesítési képességeink fejlesztése,
- a pedagógusok – különös hangsúlyt helyezve a kompetencia és teljesítmény alapú teljesítményértékelés szereplőire értékelési/önértékelési kompetenciáinak fejlesztése,
- az OviKRÉTA tanulmányi rendszer alkalmazásához elengedhetetlenül szükséges informatikai kompetencia birtoklása,
- a nevelő-fejlesztő munkát közvetlenül segítő pedagógiai asszisztensek és dajkák pedagógiai kompetenciáinak megerősítése, bővítése – különös hangsúlyt helyezve az általuk biztosított felügyelet eredményes és hatékony ellátására – szervezett belső, valamint külső továbbképzések által,
- a mentori/segítő intézményi erőforrások folyamatos fejlesztése: a gyakornok és az újonnan belépő kollégák mentorálása és szükség szerinti megsegítése,
- óvoda-iskola átmenetet segítő képzések, a gyermekek hatékony és gördülékeny óvoda-iskola átmenetének biztosításához és a sikeres iskolakezdéshez.

A humánerőforrással kapcsolatos feladatok:

Az igazgató esetében: Az intézmény vezetése - hatáskörének megfelelően - hatékonyan együttműködik a fenntartóval a személyi, pénzügyi és tárgyi erőforrások biztosítása érdekében. A humán erőforrás képzési és fejlesztési tervek elkészítése az eredmények ismeretében, azokra épülve, annak érdekében történjen, hogy a munkatársak szakmai tudása megfeleljen az intézmény jelenlegi és jövőbeli igényeinek, elvárásainak.

A dolgozók esetében: A humánerőforrás szükségletben bekövetkező hiányt, a felmerült problémákat idejében jelzik az igazgató, óvodaigazgató-helyettes számára.

Legyen tisztában szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival, és legyen képes alkalmazkodni a szerepelvárásokhoz.

Rendszeresen tájékozódjon a pedagógia tudományára és az óvodapedagógiára vonatkozó legújabb eredményekről, használja ki a továbbképzési lehetőségeket.

Rendszeresen tájékozódjon az óvodai nevelést, képességfejlesztést támogató digitális technológiai eszközökről, és lehetőség szerint alkalmazza is azokat.

Munkájában alkalmazzon új módszereket, tudományos eredményeket.

2.2. Tárgyi feltételek

Az évek során az óvodában olyan feltételrendszert alakítottunk ki – jórész pályázati segítséggel – amely már önmagában is tevékenységre motivál, segíti a gyermekek spontán fejlesztését.

A gyermekek óvodai életének színterei legyenek otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt.

Tárgyi adottságok és feltételek

	Székhely	Telephely óvoda
Csoportszobák száma	5	1
Gyermekmosdók száma	2	1
Gyermeköltözők száma	4	1
Konyhák, tálalók száma	1	1
Tornaterem/tornaszoba	0	0
Fejlesztő szobák	0	0
Udvar	2	1
Felnőtt öltöző	2	1
Internet hozzáférés (router)	1	1
Számítógép/laptop a pedagógusok részére	4	1
Interaktív tábla, classboard	0	0
Játéktároló (udvari)	2	1

Fontosnak tartjuk

- A tárgyi környezet szolgálja a gyermekek védelmét, biztonságát, jó közérzetét, aktivitását. Segítse fejlesztésüket, valamint szükség esetén sajátos igényeik kielégítését.
- Természetes anyagokból készült, esztétikus berendezés, eszközök vegyék körül, amelyek a játék célja szerint alakíthatók.
- Az eszközök a gyermekek számára hozzáférhetőek legyenek.
- A szabad mozgás feltételeinek megteremtése bent és kint egyaránt.

2.2.1. Csoportszoba

- Nem túl sok, gyermekléptékű, esztétikus bútorzat.
- Az elrendezés a gyermekek szabad játékát és mozgását, illetve meghitt elhúzódását egyaránt tegye lehetővé.
- A kész játékeszközökön túl sok félkész, illetve variálható kiegészítő eszköz segítse a játék kibontakozását.
- Legyen helye a gyermekek személyes dolgainak, „kincseinek”. Ez biztonságérzetüket erősíti, intimitást biztosít.
- Folyamatos rajzolósi, festési, mintázási, bábozási lehetőség biztosítása.
- Kisebb helyigényű egyensúlyozók, mozgásfejlesztő eszközök.

2.2.2. Folyosó – öltöző

A nagyobb teret igénylő mozgásfejlesztő eszközök folyamatos használatának lehetősége. A csoporton túlmutató játéktémák (babasétáltatás, kirándulás stb.) tere.

2.2.3. Tornaszoba

A Kossuth utcai óvodában 1997 óta áll a gyermekek rendelkezésére. A sokféle kézi szer, a szervezett mozgást segítő eszközök mindkét óvodában biztosítottak.

2.2.4. Udvar

Mindkét óvoda jó udvari adottságokkal rendelkezik: tágas tér, változatos domborzat, sok fa és fű. Az elmúlt években sok mozgásfejlesztő eszközt szabványosra cseréltettük; bővítésük további feladat.

Mozgásfejlesztő eszközök a természetes mozgások gyakorlására; különböző nehézségi fokú mozgásokra, mozgássorozatok elvégzésére. Biztonságos fára mászási lehetőség. Felfestett ugrálók, ugróiskolák. Homokozási lehetőség.

A fenti elvek alapján pedagógiai programunk megvalósításához szükséges eszközök jegyzékét az Oktatási Hivatal honlapján elérhető JEGYZÉK a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) felszereléseiről tartalmazza: ([202012 2 sz melleklet honlapon elerheto reesz.pdf](https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/Tanevkezdes2020/202012_2_sz_melleklet_honlapon_elerheto_reesz.pdf) https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/Tanevkezdes2020/202012_2_sz_melleklet_honlapon_elerheto_reesz.pdf)

Az alapvető felszerelés minden helyszínen rendelkezésre áll. Állapotuk figyelemmel kísérése, javításuk, szükség szerinti cseréjük folyamatos feladat.

III. KÜLDETÉSÜNK ÉS NEVELÉSFILÓZÓFIÁNK

3.1. Alapelveink

„... egy egész életre tápláló emlékeket adó gyerekkoruk legyen.”– írja Vekerdy Tamás.

- **Keveset, lassan, jót, gyakran ismételve** az életkor és a gyermekek egyéni igényei alapján, a **követve vezetés** elvét betartva.
- **A szabadság és a korlátozás** kellő arányával biztonságot és bizalmat, elfogadást és védelmet nyújtunk a ránk bízott gyermekeknek, gondoskodjunk erkölcsi védelmükről.
- Óvodaképünkben **érték a látszólag haszontalan együttlét, elfoglaltság.**
- Valljuk, hogy ebben az életkorban sok minden elkezdődik, de semmi sem fejeződik be.
- Sokoldalú tapasztalatszerzés felkínálása, olyan tudatosan kialakított feltételrendszer segítségével – különösen a játék és a szabad mozgás területén – amely a gyermekek érdeklődésére, **szabad választására, aktivitására épít.**
- A testi fejlődést, az egészséges életmódot és a jó lelki állapotot egyaránt fontosnak tartjuk.
- A gyermekek életkori és egyéni sajátosságaiknak megfelelően a **lehető legteljesebben élhessék meg kisgyerekkorukat úgy**, hogy a lehető legtágabb értelemben tanulják az őket körülvevő valóságos és mesei (transzcendentális) világot és benne saját magukat.
- Az óvodás gyermek tapasztalatait, érzelmeit, vágyait tevékenységein keresztül fejezi ki, ezért a gyermeki tevékenységnek a teljes nevelési időben érvényesülnie kell.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

3.2. Gyermekképünk

„Azért vagyok pedagógus, hogy a természetnek nyers gyémántját szép vigyázattal csiszoljam kristályba.” (Németh László)

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások -beleértve a spontán és tudatos nevelő hatásokat is- együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Óvodánkban a nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszünk, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, önmagához képest fejlődjön, s meglévő hátrányai csökkenjenek, előnyei kiteljesedjenek. Nevelőmunkánk során nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának. A gyermekek biztonsághoz való jogának biztosítása érdekében, minden gyermek, aki valamilyen betegséggel érkezik az óvodába (diabétesz, epilepszia, krupp, ételallergia, napallergia stb.) az átlagosnál több, differenciáltabb figyelmet kap és a gyermekkel foglalkozó felnőttek, az általános felelősségen felül, állandó kontrollt tartanak.

3.3. Pedagógusképünk

Törekszünk a **pedagógusok előmeneteli rendszeréhez, a kompetencia és teljesítményalapú értékelési rendszerben** meghatározásra került mennyiségi és minőségi szempontokhoz (elvárásokhoz) való igazodásra, a megjelölt kompetenciák fejlesztésére.

Folyamatosan **képezzük önmagukat**, hogy a társadalmi, szakmai elvárásoknak és belülről fakadó szakmai kultúránknak megfeleljünk.

A pedagógiai folyamatokat figyelemmel kísérjük, **tudatosan tervezzük**, hosszútávon átgondoljuk azok hatásait és az elért eredményeket elemezve **képesek vagyunk a változtatásra**, korrekcióra.

A csoportunkba járó gyermekek egyéni képességeit, igényeit figyelembe véve, **differenciáltan fejlesztjük**, előnyben részesítjük a **megtapasztaláson alapuló módszereket**. Felhasználjuk a szabad játék nyújtotta lehetőségeket a gyermekek fejlesztése érdekében.

A **kiemelt figyelmet igénylő** gyermekek gyermekcsoportban történő nevelését, fejlesztését tervezetten valósítjuk meg, folyamatosan képezzük magukat ennek megvalósítása érdekében is.

Meglátjuk a gyermekekben a jót és szeretettel neveljük őket.

A csoport **szokás- és szabályrendszerét az óvoda értékrendjéhez** igazodva alakítjuk ki, figyelve a **magyar nemzeti értékek** beépítésére is.

Inkluzív, előítéletektől mentes gondolkodásunkkal mutatunk példát a „másság” elfogadására (kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, multikulturalizmus), fejlesztjük a gyermekcsoportot közösséggé.

A **szülőkkel** – a gyermekek fejlesztése érdekében – **együtműködünk**, és együtműködésünk a kölcsönös tiszteleten alapul.

A csoportunkba járó gyermekeket megismerjük, fejlesztjük és támogatjuk önállóságukat, **fejlődésüket nyomon követjük**, elemezzük, értékeljük, és ezt írásban rögzítjük.

Kommunikációnk példamutató mind a gyermekek, mind munkatársaik, mind a szülők irányában, melyet tisztelet és együtműködési szándék jellemez. Szakmai kommunikációnkban is tisztában vagyunk az etikai szabályokkal, saját hatáskörünkkel.

Munkánkat szakmai elkötelezettség, önállóság jellemzi, örömmel tanulunk egymástól is.

A mindennapokban derűt, kedvességet, nyugalmat árasztunk egyéniségünkkel, személyiségünkkel összhangban.

Az óvodapedagógus szerepe, feladatai a gyermeki tevékenységekben:

- Együtt él, együtt rezdül a gyermekekkel. Mindig megszólítható, segítő társ, de tapasztalhatóan valami olyasmit is tud, amiért érdemes ráfigyelni, a közelében lenni.
- Szerepe szerint inkább karmesteri és kitaláló „művészember”, mint tanító, megtaláló „tudós” a kicsik között.
- Cselekvési alternatívákat kínál – elősegítendő a gyermekek személyiségének, egyéni képességeinek sokoldalú kibontakoztatását – amelyekből a gyermek szabadon választhat a benne lévő motívumok alapján.
- Mesterségbeli tudása, tapasztalatai birtokában szabadon szervezi, szabályozza a nevelés folyamatát; engedi a gyermek szabadságának kibontakozását, örökíti át kulturális hagyományaink alapjait.
- A gyermekbe vetett feltétel nélküli bizalom, gyermekközpontú nevelői attitűd jellemzi. Alkalmazkodik az eltérő képességekhez, viselkedésekhez.
- Nevelői eszköztárában fontos szerepet kap a humor.
- Felszabadultan, magától értetődő természetességgel használja a mozgás – kép – beszéd jelrendszerét; szakmailag, emberileg hiteles.
- Gondoskodik a gyermekek egészségének, testi épségének megóvásáról. Figyel a gyermekek gondozására, gondozottságára – a dajkákkal együtműködve.

3.4. Óvodaképünk

Az óvoda a **családi nevelés kiegészítője**: óvó- védő, szocializáló, nevelő, személyiségfejlesztő szereppel bír. Óvodánk közössége a szülőkkel/családdal kölcsönösen felvállalt, aktív kommunikációra és együtműködésre épülő nevelőpartneri viszony kialakítására, ápolására törekszik.

Minden ember - **így minden gyermek - egyedi és megismételhetetlen személyiség**, szabad kibontakozásához, önmegvalósításához természetes joga van. **Pedagógiai törekvésünk** nem öncélú, nem „ideális” gyermeket formál, hanem - a minden ember számára követendő - erkölcsi, érzelmi, szociális és szellemi értékek közvetítését tekinti célnak.

A hagyományos falusi életközösséghez hasonlító, gyermekközpontú óvodát szeretnénk, amelyben az eltérő körülmények közül jött gyermekek **érzelmi biztonságban, meleg – elfogadó - derűs légkörben** élnek, amelynek megteremtése, szolgálata az óvoda valamennyi dolgozójának feladata.

Ennek alapja lehet az a **kölcsönös bizalom**, amely alapján a szülők már a beíratásnál óvodát, óvó nénit választhatnak a maximális létszám eléréséig.

IV. NEVELÉSI FELADATAINK

4.1. Óvodai nevelésünk célja

Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

A **család**, mint elsődleges nevelő közösség **erősítése**. A családdal együttműködve az elemi szokások és a szocializáció megalapozása, a gyermekek civilizálása, kulturális nevelése.

A játék, a mese és a szabad mozgás középpontba állításával **oldódjanak szorongásaik**, aktívan cselekedve **erősödjenek éntudatuk, jussanak az önállóság és egyéni képességeik minél magasabb szintjére, sajátítsák el és szeressék meg anyanyelvüket**.

Az egészségesen fejlődő gyermek belső érése, a családi és az óvodai nevelő és személyiségfejlesztő tevékenység eredményeképpen, eredményeként egyéni adottságaitól függően 6–7 éves korára eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget; megéri az iskolai rendre, feladatokra.

4.2. Az egészséges életmód alakítása

Célunk, olyan óvodai környezet biztosítása, ahol

- a gyermekekben az **egészséges életvitel igénye** (testápolás, öltözködés, táplálkozás) és a testi fejlődésükhöz szükséges szokások (mozgás, edzés, egészségvédelem, pihenés) kialakul,

- az **óvoda által nyújtott érték és szabályrendszer** következményeként a rendszeresség, rugalmasság és helyes életritmus alkalmazásával növekszik a gyermekek általános „jó” egészségi állapota. Fizikailag és lelkileg edzettek, erősödik, növekszik a teherbírásuk,
- **jól tudnak alkalmazkodni a környezet változásaihoz**, az egészséges életmód természetessé számukra,
- a gyermekekben kialakulnak a **környezettudatos gondolkodás és magatartás** alapjai.

Egészséges táplálkozás

A növekedés és a fejlődés egyik legfontosabb előfeltétele az egészséges táplálkozás.

Az egészséges táplálkozáshoz a gyermekeknek az 5 alapélelmiszer-csoport mindegyik tagjából kell naponta fogyasztani.

Az alapélelmiszerek csoportjai:

- Kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs
- Zöldség, gyümölcs
- Hal, hús, tojás,
- Tej és tejtermék
- Olaj, margarin, vaj, zsír

Boltos, piacos és családjátékokban ismertetjük meg a gyermekeket az alapélelmiszerekkel.

Folyamatos tízóraiztatás esetén is szükség van az étkezések közötti két és fél, háromórás időközre, hogy a gyermek gyomra a következő étkezés időpontjáig kiürülhessen.

Az ebédeltetés közösen kezdődik minden csoportban. A szülők közreműködésével minden nap kapnak friss gyümölcsöt az óvodában.

Megismertetjük a gyerekeket a zöldségek, gyümölcsök ízével. Hetenként gyümölcsnapot tartunk, megismerkedünk évszakonként a zöldségekkel.

Beszélgetünk a tejtermékek jelentőségéről, miért is fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét. Megtanítjuk a helyes fogápolást.

A kiválasztó szervek megfelelő működése érdekében a gyermekeknek folyadékot állandóan biztosítunk a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

Gondozási feladatok

A gondozás az óvodai nevelésben nagyon fontos szerepet tölt be. A kisgyermek alapvető szükségleteinek kielégítését jelenti, hozzájárul egészségünk megőrzéséhez, jó közérzetünk kialakításához.

A testápolási szokások megalapozásához, a testápolási szerek rendeltetésszerű használatának elsajátításához szükség van az óvónő és a gyermek közötti bensőséges kapcsolatra.

Különösen védjük a gyermekek érzékszerveit. Ápolásukhoz tiszta eszközöket, nyugodt feltételeket teremtünk.

Különös gondot fordítunk arra, hogy a gyermek ruházata megfelelő legyen a különböző tevékenységek során. Az udvari levegőzésnél, a csoportszobában, a mindennapos mozgás során és pihenéskor. A pihenéshez megfelelő feltételeket biztosítunk. Legfontosabb a nyugodt légkör biztosítása. A csoportszobát kiszellőztetjük. A gyermekek pihenését segíti, ha maguk mellé vehetik kedvenc játékukat, személyes tárgyukat. Balesetvédelmi okokból ügyelünk arra, hogy az ágyba vitt játék puha és kellő méretű legyen. Ne szúrja meg a gyereket pihenés közben, véletlenül se kerülhessen a gyermek fülébe, orrába és ne akadjon meg a torkán.

Higiénés szabályok kialakítása, betarttatása

- WC papír megfelelő használata / főleg lányoknál /
- WC -n egy gyermek legyen egyszerre
- Folyékony szappannal való kézmosás
- Körömkefe igénybevétele szennyező tevékenység után
- Saját fésű, fogmosó felszerelés használata
- Megfelelő orrfúvási technika elsajátíttatása
- A szülő ösztönzése tiszta, megfelelő méretű ruházat biztosítására
- Váltóruha biztosítása
- A haj rendszeres gondozása
- Megfelelő tisztaságú ivóvíz biztosítása
- A textíliák szükség szerinti cseréje
- Fertőzések, egyszerűbb rendellenességek megelőzése
- A szezonális fertőző betegségekre való felkészülés: szellőztetés, fertőtlenítés
- Zsebkendő beszerzése
- Egyéni eszközök biztosítása
- Beteg gyermek elkülönítése

Feladataink (az óvodapedagógusok és a nevelőmunkát segítő alkalmazottak):

- A **testi szükségletek** késleltetés, agyonszabályozás nélküli **kielégítése elsődleges**.
- Víz inni, WC-re menni, szabadon mozogni mindig lehet. Enni és pihenni az egyéni igények, és a legszükségesebb csoportnormák figyelembevételével kell és lehet.

- A gyermek kedve, igénye szerinti **szabad mozgást** (lehetőség szerint az udvaron) a gyermek alapvető mentálhigiénés szükségletének tartjuk. Fontos a feltételek tudatos megteremtése, amelyek a mozgás belső motiváltságát erősítik, legfőképpen az egyensúlyérzék, a belső ritmus kialakításában.
- Az egészséges életmód, az egészségmegőrzés szokásainak megalapozása, a belsővé válás elősegítése.
- A testi fejlődéshez szükséges egészséges és biztonságos környezet kialakítása.
- A gyermekek testi épségének, egészségének megóvása, az ehhez szükséges – életkornak megfelelő – ismeretek átadása, szabályok betartatása.
- Az ép testben ép lélek elve alapján fontosnak tartjuk a mentális egészség védelmét.
- Eljuttatjuk gyermekeinket az egymás mellett való békés tevékenykedéstől az együtt való tevékenykedésig (alkalmazkodó és kooperációs készség kialakítása).
- Elősegítjük önálló, helyzetmegoldó-, konfliktuskezelő-, döntésképeség kialakulását, eleinte a felnőtt közreműködésével, majd nélküle
- Fejlesztjük kommunikációs és metakommunikációs képességeiket.
- Képessé tesszük őket a szép és csúnya, a jó és rossz megkülönböztetésére.
- Tudjanak örülni saját és mások sikerének. Különösen a sajátos nevelést igénylő gyermekek tekintetében. A sikerek elérése érdekében szakemberek bevonása is szükséges.
- A napirendben elegendő időt biztosítunk az egyes tevékenységekre, hogy elkerüljük a nyugtalanságot, feszültséget keltő siettetést, kapkodást.
- El kell érünk, hogy a gyerekek érezzék, az óvónők és a gyerekek várják őket, ezáltal örömmel járjanak óvodába.
- Kialakítjuk a békés egymás mellett való játszás szokásait és az egymás iránti érdeklődést.
- Megmutatjuk és kérjük az egymással való kommunikálás udvarias formáit (üdvözlés, elköszönés, kérem, köszönöm, légy szíves).
- Erősítjük a csoporthoz való tartozás érzését. Az egymáshoz való alkalmazkodás, az egymással való kommunikálás és a konfliktusmegoldás udvarias módjait gyakoroltatjuk.
- A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus vagy más gyógypedagógus, konduktor stb.) közreműködésével.

- Törekszünk arra, hogy az óvoda egyszerre segítse a gyermek szociális érzékenységének fejlődését és éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező, önértékesítő, „énértékesítő” törekvéseinek.
- Az óvodánk lehetőséget teremt arra, hogy a gyermek kielégítse természetes társas szükségleteit.

4.2.1. Egészségfejlesztési program

Az egészség fogalmát az Egészségügyi Világszervezet így definiálta:

„Az egészség a testi (fizikai), a szellemi (pszichikus) és a társas-társadalmi (szociális) jólét állapota, nem csupán a betegség és nyomorékság hiánya.”

Célunk: Megtanítani a gyermekeket, hogy a mindennapi élet alternatívái közül a **legegészségesebbet válasszák**, az egészséget választó képességük kifejlődjön. Képessé tenni – életkorának és fejlettségének megfelelően - a saját egészségét meghatározó és befolyásoló tényezők felismerésére, lehetőség szerinti felügyeletére, a környezet befolyásolására. Elsődleges a **prevenció, az egészségi állapot megőrzése és erősítése.**

Az egészségnevelés az óvoda megalapozó jellegű, immanens, minden nevelési mozzanatban jelenlevő feladata. Az egészség a testi, fizikai, a szellemi, pszichikus, és a társas-társadalmi, szociális jólét állapota.

Az óvodai nevelési program általános nevelési feltételei közé az alábbi egészségfejlesztő tevékenységek sorolandók:

- A lelki egészség: érzelmi biztonság nyújtása, értelmi fejlesztés. Optimális környezet biztosítása.
- A testi egészség: edzés és mozgás-fejlesztés, egészséges táplálkozás, gondozás, ápolás.
- A szociális kapcsolatok harmóniája.
- Egészségvédő szokások kialakítása.
- A gyermek természetes mozgáskedvének fenntartása, a mozgás megszerettetése.
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A napi életritmus kialakítása.
- kirándulások
- Gyümölcs-, és zöldségnapok
- Mindennapos mozgás
- Mozgásfejlesztő eszközök egész napos, spontán használata
- Vízrel ismerkedés

A gyermekek figyelmét felhívjuk biztonságuk, testi épségük megőrzése érdekében a balesetvédelem szempontjából fontos szabályokra, melyeket az óvodai csoportnaplóban rögzítünk.

A mindennapokban kiemelten figyelünk az **életvezetési készségek fejlesztésére** - a gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének figyelembevételével -, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához.

Az életvezetési készségek fejlesztésének területei és azok megvalósítása az óvodában:

- Pénzügyi menedzsment: számolási készség és logikus gondolkodás fejlesztése
- Az önrendelkezés: önbizalom növelése, szükségletekért való kiállás
- Konfliktusok megoldása: beszélgetés, aktív hallgatás és empátia fejlesztése
- Önfegyelem, önértékelés fejlesztése
- Hála érzése és pozitív gondolkodásmód fejlesztése
- Az érzelmi intelligencia fejlesztése
- Időgazdálkodás: feladatok rangsorolása, a célok kitűzése és a határidők betartása
- Kritikus gondolkodás: információk elemzése, érvelés
- Tanulj meg NEM-et mondani: közöljék határaikat, miközben fenntartják a pozitív kapcsolatokat
- Kudarctűrő képesség fejlesztése, kitartás
- Együttműködési készség fejlesztése, csapatmunka
- Szociális készségek fejlesztése, szerepjátékok, társas történetek, gyakorlási és visszajelzési lehetőségek.

Feladataink:

Támogatjuk az egészséges táplálkozást (pl. gyümölcssaláta készítés).

Biztosítjuk a mindennapos fejlesztő testmozgást.

Kialakítjuk a személyi higiéné iránti igényüket.

Támogatjuk a testi és lelki egészség fejlesztését, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzését, alternatívákat ajánlunk ezek helyett. A gyermekek számára kedvezőtlen helyzeteket igyekszünk elkerülni, valamint pozitív mintát nyújtunk. Szabad beszélgetések alkalmával és játékban adjuk át ezzel kapcsolatos ismereteinket és az esetleges élményeket is ilyen formában dolgozzuk fel.

A gyermekeknek biztosítjuk, hogy az óvodában eltöltött időben részesüljenek a teljes testi-lelki jóllétüket, egészségüket, egészségi állapotukat hatékonyan fejlesztő, az óvoda mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

Küzdünk a bántalmazás, erőszak ellen, segítjük azok megelőzését. Közreműködünk a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, együttműködünk a szakszolgálatokkal.

Megtanítjuk a gyermekeket a baleset megelőzés és elsősegélynyújtás ismereteire, életkori sajátosságaiknak és egyéni fejlettségüknek megfelelően (óvodai óvó-védő előírások), a balesetek megelőzésére, a viktimizáció (tehetetlenség, kiszolgáltatottság) elkerülésére.

4.2.2. A különleges étrendet igénylő gyermekek ellátása

A speciális étrendet igénylő gyermekek (ételérzékenység, allergia, diabétesz) ellátásának rendjét óvodánk házirendje részletesen tartalmazza (igénylés a közétkeztetés keretein belül, otthonról behozott ételek).

Az óvodapedagógus feladatai:

- rendszeres kapcsolattartás az érintett gyermek szüleivel,
- kapcsolattartás az ellátásukat végző szakemberekkel, orvossal, védőnővel,
- kiemelt odafigyelés arra, hogy a gyermek a neki megfelelő ételt kapja,
- a szülő által esetlegesen átadott gyógyszer megfelelő tárolása, használatának ismerete, szükség esetén beadása a gyermeknek,
- esetleges allergiás roham esetén a szülő azonnali értesítése, valamint a mentők hívása,
- ha a gyermek másik csoportba (pl. ügyelet esetén) kerül, akkor az információk átadása az érintett óvodapedagógusoknak,
- szükség esetén - az óvodatitkár segítségével - a konyha értesítése a nem megfelelő étellel kapcsolatban.

A dajka és a pedagógiai asszisztensnek egyaránt feladata kiemelten odafigyelni, hogy a gyermek a részére küldött ételt kapja.

4.3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek viselkedését érzelmei vezérlik, ezért fontos az érzelmi biztonságra épülő szeretetkapcsolat a felnőttek (nem csak óvónők) és a gyermekek között.

KODÁLY ZOLTÁN gondolatával azonosulunk, amely szerint az érzelemmel átélt világból lesz az értelemmel felfogott világ.

Célunk, olyan gyermekek nevelése,

- akik az **odafigyelés, elfogadó** magatartás hatására biztonságban érzik magukat óvodánkban,
- akik számára természetes a **különbözőség, másság elfogadása** és tiszteletben tartása, a toleráns magatartás,
- akik életkoruknak megfelelően **ismerik és betartják az erkölcsi** – társadalmi szabályokat és normákat,
- akik meg tudják megkülönböztetni a helyes és helytelen, a jó és rossz viselkedést, cselekvést, tulajdonságokat,
- akiknek **fejlődnek szociális készségeik, képességeik**, attitűdjeik, azaz kompetenciáik,
- akiknek kialakul a reális énképük, van önbizalmuk, önbecsülésük, akaraterejük, **alkalmazkodnak a szabályokhoz**, törekednek az **önállóságra**,
- akikben kialakul a segítőkészség, a társak értékeit figyelembe vevő segítő magatartás, a szülőföldhöz való kötődés, a hazaszeretet.

Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz, és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.

Feladataink (az óvodapedagógusok és a nevelőmunkát segítő alkalmazottak):

- Fontos, hogy az óvoda derűs – nyugodt – elfogadó légköre **oldja szorongásait, erősítse énképüket, segítse erkölcsi tulajdonságaik** (együttérzés, segítőkészség, türelem, figyelmesség), **akaratuk** (ezen belül: önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat) **fejlődését**; életkoruknak megfelelő **szokás-és normarendszer** kialakulását.
- A hátrányos helyzetű, a sajátos igényű vagy különböző zavarokkal küzdő gyermekek másságának elfogadása, elfogadtatása.
Óvodai szocializációjuk szempontjából elsődleges és modellértékű **az óvodában dolgozó felnőttek példája**. Az integrált nevelés ugyanakkor olyan szocializációs lehetőségeket, érzelmi többletet nyújt, amely mindenkit egyaránt gazdagít.
- **A játék, a mindennapos mesélés, az ének** az érzelmek megélésének, gazdagításának, alapvető erkölcsi szokások, értékek megismerésének és a szocializációnak legfontosabb eszközei.
Olyan lehetőségek, amelyek ebben az életkorban természetes módon, „magától értetődően” hatnak.
- **A közösségekben átélt élmények** – amelyek az ünnepekre való készülődés időszakában felerősödnek – a gyermekek érzelmi életét, akaratit és erkölcsi tulajdonságaikat erősítik, megalapozásukat segítik.

- Az óvodapedagógusok számára az allergiával élő gyermekek jelenléte egyfajta lehetőséget is kínál arra, hogy ne csak megtanítsák a figyelmes gyermekeket, de felhívják a figyelmet a „láthatatlan” fogyatékoságokra, az allergiákra is. A pedagógus elmagyarázza a csoportjába járó gyermekeknek, hogy xy gyermek ki van téve az anafilaxiás sokk kockázatának, ha (az érintett gyermek) veszélyes allergénnel érintkezik. A korosztálynak megfelelően készíti fel őket, hogy jelezzék, ha a problémát tapasztalják, szóljanak ők is a pedagógusnak.

Az egyes csoportoknak a közös óvodai hagyományokon túli saját szokásai, a szülőkkel megbeszélte, együtt kialakított tevékenységei, programjai felkészítik a gyermekeket a későbbi tudatos közösségi életre.

4.3.1. A gyermekek közötti együttműködés szabályai

Az egymáshoz való alkalmazkodás váljon természetessé a gyermekek körében. Legyenek egymásra tekintettel, váljanak érdeklődőkké egymás iránt, szükség esetén segítsenek egymásnak. **Másokkal együttműködve** is tudják végig vinni elképzeléseiket. Szívesen hallgassák meg egymást, ne vágjanak egymás szavába. Helytelen viselkedés esetén figyelmeztessék társukat. Vigyázzanak egymás munkáira, a számunkra kevésbé szimpatikus gyermekkel is kommunikáljanak. A fiúk legyenek előzékenyek a lányokkal szemben, vegyék át tőlük a nehéz fizikai munkát. Befogadás alkalmával a „régii” gyermekek segítsék, támogassák az új gyermeket. Csendes pihenő ideje alatt a nem alvó gyermek csendben tevékenykedhet. Pihenés után segítsenek egymásnak az ágyazásban.

A gyermek jutalmazásának elvei:

- mindig az egyéni teljesítőképesség arányában történjen, az erőfeszítést, aktivitást emeljük ki, nem pedig a gyermek okosságát, főként nem teljes személyiségét,
- igazodjon a gyermek életkorához,
- azonnali visszajelzés legyen, nem késleltetett,
- az elvégzett munkával arányos legyen,

formái:

- szóbeli dicséret, elismerés,
- társak előtti dicséret.

A gyermek elmarasztalásának elvei:

- mindig a helytelen tette vonatkozik a büntetés, soha nem a cselekvő személyére, nincs általánosan rossz gyermek, csak a konkrét cselekedet lehet rossz,
- nincs megszégyenítés, sem fizikai büntetés,
- igazodjon a gyermek életkorához,
- figyelembe veszi az érintettek aktuális lelkiállapotát, érzéseit, mindkét féllel törődik,

formái:

- megoldások és alternatívák azonnali felkínálása (azonnal helyre kell hoznia, bocsánatot kell kérnie).

4.3.2. Szociális kapcsolatok erősítése

„A társas fejlődés egyik oldala a szocializáció – az a folyamat, amelyben a gyerekek társadalmuk normáit, értékeit és ismereteit sajátítják el. A társas fejlődés másik oldala a személyiségalakulás – az az út, amelyen minden egyes gyermeknek kialakul saját egyéni érzésvilága és viselkedése...”

(Cole)

A személyiségfejlődésben az első éveket követően fokozatosan nő az intézményes nevelés szerepe. Az óvodai gyerekközösségben elérhető legfőbb eredmény, hogy a gyerekek jól érezzék magukat. Törekszünk elérni, hogy a gyerekek figyeljenek egymásra, segítsék egymást, érdeklődés alakuljon ki bennük társaik iránt. Ez elengedhetetlen feltétele a jó, együttműködő légkör kialakulásának. Huzamosabb hiányzás esetén a csoport tagjai tudatják a távollévő gyerekekkel, hogy hiányzik és gondolnak rá. A gyerekek közötti kapcsolatokat életkoruk, korábbi környezetük, egyéni sajátosságaik nagymértékben befolyásolják. Az együtt megélt élmények rokonszenvet ébresztenek egymás iránt. A gyerekek közötti kapcsolatok alakulását nem erőltetjük, de a perifériára szorult gyerekeket különös gonddal próbáljuk bevonni a csoport életébe.

4.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

A beszéd és a vele szerves egységet alkotó kommunikáció állandó kísérője a gyermek bármely tevékenységének, az általános nevelői-, fejlesztői tevékenység alapvető eszköze. Az anyanyelvi nevelés fejlesztő hatása az óvodai nevelésben megvalósuló tevékenységi formák keretében komplex módon érvényesül.

Az anyanyelvi fejlesztés megvalósulásának területei:

- *Spontán beszédhelyzetek:* gyermekek fogadása, játék, öltözködés, mosdóhasználat, étkezések, kirándulások, közművelődési intézmények látogatása, színházlátogatások.
- *Irányított beszédhelyzetek:* játéktémák bővítése, szabályjátékok alkalmazása, a különböző tevékenységi formák keretében megvalósuló kezdeményezések, probléma felvetések, konfliktusmegoldó helyzetek.
- *Tervezett, felépített beszédhelyzetek:* anyanyelvi játékok, zenei játékok, meseszöveg, hangjátékok, irányított szerepjátékok, problémamegoldó helyzetgyakorlatok, mimikai játékok, beszédhibák indirekt kezelése.
- *Logopédiai fejlesztés.*

Célunk, olyan gyermek nevelése, aki

- alkalmas a tágabb és szűkebb környezetükben való érintkezésre, önkifejezésre, kommunikációra,
- akinek beszéde érthető, választékos és nyelvtanilag helyes,
- szívesen beszél magyarul, érti a nyelvet és megérteti önmagát,
- ismeri és alkalmazza a nyelvi udvariassági formulákat.

Feladataink (az óvodapedagógusok és a nevelőmunkát segítő alkalmazottak):

Teremtsünk olyan kezdeményező, együttműködő, támogató, határozott és következetes magatartás, mely segíti az érzelmi biztonság, ezzel a közlékenység fenntartását.

Példaadó, modell értékű beszédünkkel megismertetjük velük nyelvünk szépségeit, árnyalatait.

Ügyeljünk a spontán és az irányított beszédhelyzetek közötti egyensúly megtartására.

Alkalmazzunk tervezett és felépített anyanyelvi játékokat az egyéni fejlettségi mutatóknak és a csoportos helyzeteknek megfelelő differenciálással.

Használjuk ki a tevékenységekben rejlő lehetőségeket:

A művészeti nevelés értékeinek kibontakoztatása a beszédtechnikai fejlesztés, a gesztusnyelv értése és a mimika alkalmazása a verselés, dramatikus játékok területén.

Az auditív észlelés fejlesztése, és a szókincsbővítés a zenei, vagy hangjátékok, éneklés, énekes játékok területén; a beszédészlelés és beszédértés fejlesztése a mesehallgatás területén.

A kifejezőkészség, előadókészség és önkifejezés segítése a bábjáték, dramatikus játék, drámajáték területén.

A külső világ tevékeny megismeréséből fakadó lehetőségek kibontakoztatása a beszéd-készség, mondatalkotás és fogalmazási készség, valamint a szókincs, a konkrét és elvont fogalmi körök, és az asszociációs képesség területén.

Kihasználjuk az irodalom, az IKT eszközök és a könyvtárhasználat fejlesztési lehetőségeit.

Aktív szakmai kapcsolatot ápolunk a logopédussal, a fejlesztőpedagógussal nyomon követjük a gyermekek fejlődését és közvetítünk, információkat nyújtunk a családok felé.

A gyermekek érzelmi biztonságát támogató „befogadó- beszélgető” környezetet teremtünk, melyben bátran beszél, könnyen eligazodik, kérdez.

Megfigyeljük és feltárjuk a gyermekek nyelvi kompetenciáit és általános ismereteit, melyet nevelésünk szolgálatába tudunk állítani.

Életkoruknak megfelelő irodalmi élményekkel felkeltjük az irodalom iránti érdeklődésünket.

Odafigyelő- meghallgató magatartásunkkal ösztönözzük beszédkedvüket, elkerülve a javítgatást.

Gondot fordítunk a beszédhibák felismerésére, és minden ilyen esetben a logopédushoz irányítjuk a gyermeket.

Személyre szabott pozitív értékeléssel segítjük gyermekeink személyiségfejlődését.

Mindennapi kommunikációnkban tudatosan használjuk a mimika és gesztus adta lehetőségeket is.

Menekült/bevándorló gyermekeink nevelésével foglalkozás esetén ismerkedünk, lehetőséget nyújtunk anyanyelvük bemutatására.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése érdekében folyamatosan kapcsolatot tartunk a logopédussal, gyógypedagógussal és a gyermek fejlesztésében résztvevő szakemberekkel.

V. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

A gyermekek óvodában eltöltött 3-4 évét **egybefüggő időnek** tekintjük, amelynek **alapritmusát** az évszakok váltakozása (a természet bennünk is lüktető ritmusa) adja; ezt hétköznapi és ünnepnapok tagolják. Az évszakok szerint változik a kint és bent töltött idő aránya.

A program tartalmi feldolgozása **folyamatos időben, illetve tíznapos ciklusban** valósul meg. A kétféle szervezési forma között az átjárhatóság biztosított, váltási, választási lehetőség adott a nevelési év kezdetén. Feltétele az óvónő felkészültsége, személyisége.

Minden csoport **vegyes összetételű**. A csoportok kialakítását a nevelőtestület közösen végzi, figyelembe véve a szülők kérését. (Testvérek, barátok egy csoportba, a választott óvó nénihez kerülhetnek.) Az óvónők a korosztályok, nemek arányának ismeretében, annak megfelelően rugalmasan alakítják évről-évre az alapvető kereteket. Mivel a **biztonságot az állandóság adja**, fontos, hogy az óvónők kétheti vagy havi váltásban dolgozzanak. Ezen belül minden csoportban az adott nevelési évre szóló váltás rendje a két óvónő megegyezése szerint alakul.

5.1. Napirend

A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez.

A napirend kialakításának legfőbb szempontjai

- Kisgyermekkorban az idő nem osztható fel órarendszerű szakaszokra, hanem folyamatos, végtelen egész. Az elfoglaltságoknak is élményszinten egészet kell alkotniuk.
- Lassúbb tempó, az itt és most elve, a szabadság és korlátozás kellő aránya.
- A gyermekeknek huzamos, összefüggő idejük legyen a játékra, és lehetőségük a szabad mozgásra, elkezdett tevékenységük befejezésére.
- A széjjel és együtt ritmikus váltakozása adja a nap ritmusát, rendjét.
- A gyerekek eltérő szükségleteinek (étkezés, pihenés), fejlődési ütemének lehetőség szerinti figyelembe vétele.
- Minél több tartózkodás a szabad levegőn.
- Az óvodai élet megszervezése során törekedni kell a személyes interakciókra, előszavas mese és közösségi játékélmény biztosításával.

Javasolt napirend:

Időpont	Tevékenység
6,30 – 10,15	Szabad játék – ezen belül: <ul style="list-style-type: none">- Folyamatos tízórai.- Tevékenység kínálat (a program tartalma szerint)- 10 – 15 perces összeülés - közös tevékenység: mese, beszélgetés, születésnap köszöntő, drámajáték stb.
10,15 – 12,00	Szabad játék az udvaron. <ul style="list-style-type: none">- Énekes játékok, mozgásos szabályjátékok kezdeményezése.
12,00 – 12,40	Ebéd
13,00 – 14,30 (15,00)	Mese, pihenés, folyamatos felkelés.
15,00 – 17,30	Folyamatos uzsonna, szabad játék (amíg lehet, az udvaron)

5.2. Hetirend

A javasolt hetirend alapján az adott csoport **hetirendjét a csoportban dolgozó óvodapedagógusok alakítják** ki. A nevelői kompetencia és a gyermeki „kíváncsiság” az

irányadója annak, hogy egy-egy fejlesztési tevékenység a hét folyamán milyen „időkeretet” és „számkeretet” ölel fel, kihasználva a komplexitás adta lehetőségeket is. A **hetirend tervezésénél és kivitelezésénél meghatározók számunkra a korcsoportra jellemző életkori sajátosságok, pszichikai, illetve fizikai terhelhetőségük.** Fejlesztésünk a játékban, játékon keresztül valósul meg, szem előtt tartjuk, a gyermek egyéni- és érési folyamatait, valamint a differenciálás lehetőségeit.

Szervezeti formái:

- **kötetlen, kezdeményezett:** tudatosan tervezett tevékenység a gyermek önkéntes, aktív részvételével,
- **kötötten szervezett tevékenység** a gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő (5-35 perces) csoportos foglalkozások szervezése,
- **spontán lehetőség:** az adódó szituációban rejlő pedagógiai lehetőségek kihasználása.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – **iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben** vesznek részt.

10,15-11,00 közötti időben, a saját csoportszobájukban, a saját óvodapedagógusuk vezetésével biztosítjuk, az óvodapedagógusi munkaidő ehhez igazodó beosztásával (átfedési idő), melyet az éves munkatervünkben rögzítünk.

Javasolt hetirend

<i>Életkor</i>	<i>Napi tevékenység</i>	<i>Kötetlen, vagy szervezett tevékenységek hétfőtől – péntekig</i>
3-4 éves	Verselés, mesélés. Mozgás.	Rajzolás, mintázás kézi munka. Ének, zene énekes játék, gyermektánc. A külső világ tevékeny megismerése és matematikai tapasztalatszerzés.
4-5-6 éves	Verselés, mesélés. Mozgás.	Rajzolás, mintázás kézi munka. Ének, zene énekes játék, gyermektánc. A külső világ tevékeny megismerése és matematikai tapasztalatszerzés.
6-7 éves	Verselés, mesélés. Mozgás.	Rajzolás, mintázás kézi munka. Ének, zene énekes játék, gyermektánc. A külső világ tevékeny megismerése és matematikai tapasztalatszerzés.

A foglalkozások tervezésénél és megvalósításánál **előnyben részesítjük a komplexitást és a differenciálást.**

5.3. Csoportnapló és tervezés

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését, fejlesztését, fejlődésük nyomon követését, különböző **kötelező dokumentumok**, továbbá az óvodapedagógusok által készített **feljegyzések** tartalmazzák.

Az intézmény szakmai dokumentációs rendszerének felépítése:

Az óvodai nevelés országos alapprogramja

Az alapprogram alapján a helyi sajátosságok figyelembevételével megalkotott Pedagógiai Program

Értékelési - Teljesítményértékelési – Szabályzat

Éves munkaterv

Óvodai csoportnapló, nevelési tervek, tematikus, illetve projekt jellegű tervezés, személyiség lapok, a gyermek fejlettségének nyomon követéséről szóló dokumentumok.

Az óvodai csoportnapló az óvoda pedagógiai programja alapján a nevelőmunka tervezésének dokumentálására szolgál, melyet az oviKRÉTA erre kialakított felületén vezetünk.

A program megvalósulásának ellenőrzését, értékelését szakaszoljuk, a félévi – éves értékeléssel együtt végezzük.

Az éves munkaterv az előző nevelési év eredményeinek, hiányosságainak számbavételével készül. A tervben leírtak megvalósulását időszakonként és év végén értékeljük.

Az óvónő szabadsága az idő kezelésében, a játékok tartalmához illő szervezeti formák megtalálásában, a gyermeki műveltség anyagának a mindenkori helyzethez illő összeválogatásában valósulhat meg. Segédanyagként, iránymutatóként felhasználhatja ehhez az óvodai munkaközösség által készített, összeállított - mindenféle tevékenységi formát felölelő - ötlettár anyagát.

Az óvónők a nevelési év kezdetén – a csoport összetételének ismeretében – végiggondolják munkájuk súlypontjait, ezt a csoport dajkájával is megbeszélik.

A tervezés során szem előtt tartja, hogy megvalósuljon:

- A gyermekek számára biztosított szabadság
- A mindennapi életből vett problémák közös megoldása
- A központi téma tevékenységek sorozatára, a napi tevékenység együttműködésre épüljön
- A tevékenységek időtartama szabadon meghatározható
- A témafeldolgozás teljes
- A tevékenységekbe integrált műveltségtartalmak sokoldalú, közvetlen tapasztalatok során épülnek be a gyermeki tudatba

A folyamatos időkeretben működő csoport óvónői évszakra, az évszakon belül egy-egy hónapra, a tíznapos ciklusban dolgozó óvónő az adott évszakra és ciklusra tervezi meg azt a **laza kerettervet**, amely tartalmazza az adott időszakra a napi, illetve heti szervezett mozgások fő pontjait, a játékba ágyazott tevékenységek tartalmait, műveltségi anyagát. A délutános óvónő egy hónapra tervezi a pihenés előtti mese, énekelgetés anyagát, az alkalmankénti délutáni játékba épülő tevékenységeket. Az időszakot követően elemzik a terv megvalósulását.

Az év folyamán végzett munkájuk eredményességéről, a nevelőmunkában való részvételükről a dajkák, pedagógiai asszisztensek is tartanak értékelést.

A **nyári élet** megtervezése, megszervezése intézményi szinten történik, mely mindegyik csoportnaplóba belekerül, június 16 - augusztus 31 közötti időszakra készül, tartalmazza a javasolt nevelési célokat, -feladatokat, a javasolt fejlesztési célokat, -feladatokat, a javasolt tevékenységeket. Kiemelt feladatunk ebben az időszakban, hogy az időjárás adta lehetőségeket használjuk ki, minél több időt töltsünk a szabad levegőn, mozgásos játékokkal, figyelembevéve a gyermekek egyéni szükségleteit is.

A felvételi és mulasztási napló az óvodába felvett gyermekek nyilvántartására és mulasztásaik vezetésére szolgál, melyet az oviKRÉTA erre kialakított felületén vezetünk.

5.4. A gyermekek fejlődésének nyomon követése

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltése kori nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

„Az óvoda az óvodás gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követi és írásban rögzíti. Az óvodás gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell.”

(20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet 63.§(1).)

A fejlődési napló a gyermekek egyéni fejlődésének regisztrálására szolgáló dokumentum, mely a gyermek óvodába kerülésétől az iskolába menetelig tartalmazza fejlődését és a szükséges fejlesztési feladatokat, melyet az oviKRÉTA erre kialakított felületén vezetjük.

A tanköteles gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvétele engedélyezéséhez - a szülő kérésére - az Oktatási Hivatalhoz benyújtandó szülői kérelem mellékletét képezheti az aktuális időszak eredményeit tartalmazó összesítő adatlap.

A fejlődési napló tartalma (nyomtatott formában is):

- 1) Amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta:
 - a vizsgálat megállapításait,
 - a fejlesztést végző szakember fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait,
 - a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait.
- 2) Emlékeztető családlátogatásról.
- 3) Befogadási feljegyzés, mérőlap.
- 4) Emlékeztető fogadóóráról.
- 5) Emlékeztető szakmai konzultációról.
- 6) Tájékoztató a fejlesztő foglalkozáson részt vett gyermek fejlődéséről.
- 7) Logopédiai szűrés anyaga, eredményei.
- 8) Pszichológusi szűrés eredményei, a képességek, készségek szintjéről.
- 9) Elvégzett logopédiai fejlesztőmunka értékelése (nevelési év/fejlesztési folyamat végén).
- 10) Elvégzett óvodapszichológusi fejlesztőmunka értékelése (nevelési év/fejlesztési folyamat végén).
- 11) Elvégzett gyógypedagógusi fejlesztőmunka értékelése (nevelési év/fejlesztési folyamat végén).
- 12) Logopédiai szakvélemény.
- 13) Egyéb szakvélemények, beutalók, logopédus, pszichológus.
- 14) Szakorvosi vizsgálatok eredményei: látás, hallás, fogászat, stb.
- 15) Az óvodapedagógus – szükség esetén – a fejlesztő szakember útmutatásainak és tanácsainak figyelembevételével, beépítve a gyermek fejlődési naplójába, egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében hosszabb távú fejlesztési tervet dolgozunk ki, szükség esetén megfelelő szakemberrel együttműködve.

Feladataink:

A gyermekek fejlődését **folyamatosan nyomon követjük**, és tapasztalatainkat írásban rögzítjük. **Szükség esetén speciális szakemberek segítségét** kérjük, illetve szakvizsgálatokat a gyermek megfelelő fejlesztése érdekében, melyhez pedagógiai véleményt írunk.

Az óvoda gyermek fejlődéséről a **szülőket folyamatosan tájékoztatjuk**, évente legalább 2 alkalommal kötelezően, illetve szükség esetén többször is lehetőségünk van rá, elsősorban személyes konzultáció, fogadóóra keretében, akár online (pl. Meet, Zoom...) módon is. A gyermek fejlődéséről és a fejlődési napló tartalmáról - a gyermek óvodapedagógusain kívül – csak az óvodaigazgató részére adhatunk ki tájékoztatást, illetve - indokolt esetben - az óvodaigazgató engedélyével más személynek is (speciális szakemberek részére, vizsgálatokhoz). Értelmi, érzelmi, közösségi, anyanyelvi és mozgásfejlődésének eredményét félévenként rögzítjük, kódolásos/szöveges formában az alábbiak szerint:

- kiscsoportban a játéktevékenységen keresztül figyeljük az életkori és fejlődési mutatókat (kiinduló állapot rögzítése a pedagógiai hozzáadott érték kimutathatósága érdekében);
- középső csoport első félévéig regisztráljuk, hogy az elmúlt év szokásai hogyan alakulnak a gyermekeknél. Középső csoport második félévétől célirányos megfigyeléssel, fejlettségmérő lapon követjük nyomon a gyermek fejlődését az iskolakezdésig.

VI. Az óvoda kapcsolatai

6.1. A családokkal való kapcsolatunk

Legfontosabb együttműködő partnerünk **a család, a szülő**. Együttműködésünk **meghatározója**: a gyermek neveléséért elsősorban a család a felelős, amelyben mi partnerek, segítőtársak igyekszünk lenni.

A segítség formái

- Folyamatosan tájékoztatjuk a szülőt gyermeke óvodai életéről, fejlődéséről, tevékenységéről.
- Ösztönözzük, hogy a szülők éljenek a csoportlátogatás lehetőségével.

- Igény szerint családlátogatás keretében kezdeményezzük, teremtünk lehetőséget a nyugodtabb, bizalmasabb beszélgetésre, ezzel is segítve az együtt-nevelést.
- A faliújságon keresztül felhívjuk a szülők figyelmét neveléssel, gyermeklélektannal foglalkozó cikkekre.
- Alkalmanként külső pedagógiai szakember munkáját is igénybe vesszük a segítséghez, illetve közreműködünk a szülő és a szakember közötti kapcsolat megteremtésében.

Együtműködésünk alapja a **kölcsönös bizalom, elfogadás**. Különösen fontos a hátrányos helyzetű, valamint a magatartási vagy egyéb problémát mutató gyermekek családjához való tapintatos, segítőkész közeledés, az együtműködés a gyermek érdekében.

Az óvoda ugyanakkor enyhíteni hivatott a gyermeket ért káros hatásokat azáltal, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, nyugodt, elfogadó légkör övezi, és szinte észrevétlenül olyan hatások érik, amelyek testét, lelkét, személyiségét egyaránt erősítik.

A partnerközpontú működés - az intézményi minőségirányítási programban meghatározott – keretein belül is törekszünk a szakmailag indokolható szülői elvárásoknak való minél jobb megfelelésre.

A családdal való kapcsolatalakítás, az együtműködés főbb formái

- A szülő a beíratáskor csoportot, óvónőt választhat, míg a csoport létszáma megengedi.
- A szülő gyermekével óvodába lépés előtt ismerkedő látogatást tehet az intézményben, erre szervezett lehetőséget is biztosítunk.
- A szülők bármikor (nem csak a befogadási időszakban) bemehetnek a csoportba, ott hosszabb-rövidebb időt eltölthetnek.
- A napi személyes kapcsolat, párbeszéd lehetősége adott.
- A szülői értekezletek témáinak kiválasztásába bevonjuk a szülőket. A megbeszélésre, beszélgetésre igyekszünk a hangsúlyt fektetni.
- A gyermekek beérkezésének nincs meghatározott ideje. Előzetes megbeszélés alapján a szülők bármikor hozhatják gyermeküket.
- A családi ünnepekre az óvodában is készülünk, segítjük a ráhangolódást.
- Változatos évzárók a szülők aktív közreműködésével és igényei szerint.
- Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, szükség esetén segítséget nyújt.

Az óvodai nevelőmunkát a szülők alapvetően a nevelők munkájába vetett bizalmukkal segíthetik. Ezen túlmenően azzal, ha

- Gyermekükkel kapcsolatos gondjaikat őszintén megbeszélik, rendszeres kapcsolatot tartanak az óvónőkkel;
- Elmondják javaslataikat, véleményüket az óvodai nevelőmunkáról;
- Aktívan részt vesznek a szülői értekezleteken, a közös programokon, a tárgyi feltételek javítását szolgáló közös munkákban;
- Társintézményeknél, civil szervezetekben megjelenítik az óvoda érdekeit, értékeit, segítik az intézményről alkotott pozitív kép kialakítását;
- Segítik gyermekük közösségbe való beilleszkedését, az óvodai szokások, (közösségi, magatartási) szabályok elsajátítását; a sajátos nevelési igényű gyermekek befogadását.

Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek családi hangulat kialakításával – a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot.

Amikor az **allergiás/diabéteszes gyermek** közösségbe/óvodába kerül, akkor a családnak óriási szorongást okoz, hogy vajon biztonságban tudhatja-e gyermekét, ugyanis a közösségben sem a felnőttek, sem a gyermekek nem rendelkeznek akkora ismerettel a gyermek tartós betegségével kapcsolatban, mint otthon a szülei.

- Érintettség esetén az óvodapedagógusok az első szülői értekezleten, azt követően pedig szükség szerint kell, hogy kezdeményezzenek szülői beszélgetéseket, amikor elmagyarázzák pl. a napi rutin sajátosságait, ismertetik pl: az anafilaxiás sokk óvodai kezelésének eljárásrendjét.
- A szülők tájékoztatása arról, hogy a csoportban allergiás/diabéteszes gyermek van: pl.: annak bemutatása, hogy milyen allergiában szenved a gyermek és annak milyen tünetei lehetnek.
- Érintettség esetén szülői értekezlet szervezése az egészségügyi ellátásban dolgozók meghívásával a betegség bemutatásáról és az óvoda feladatellátásáról.

6.2. Bölcsődével való kapcsolatunk

Az óvodához tartozó tagintézmény a bölcsőde. Együttműködésünk példaértékű, a tagintézmények között szoros kapcsolat van, kölcsönös információval látják el egymást a kollégák. Ezt fontosnak tartjuk, hiszen így már a korai kisgyermekkorától megismerjük a gyermek fejlődését, a családi háttérrel is tájékozódhatunk. A kisgyermeknevelők nagyon fontos

információkat adhatnak az óvodapedagógusnak a gyermek szokásairól, fejlődéséről, így megkönnyítve az óvodai befogadást.

6.3. Az iskolával való kapcsolatunk

Az iskolával való kapcsolatunk legfőbb célja a gyermekek számára a **minél zökkenőmentesebb átmenet** elősegítése. Fontos az előzetes véleménycsere, majd a tapasztalatok megbeszélése.

Az iskolával való kapcsolat tartalma

- Évente 2 alkalommal szakmai tapasztalatcsere, kölcsönös látogatás.
- Az iskolai pedagógusokat meghívjuk továbbképzéseinkre, általunk szervezett előadásokra.
- Az óvónők részt vesznek az iskolai karácsony- és húsvétváró délutánon.
- Az iskolások szereplése színesíti az óvodai ünnepeket (karácsony, farsang).

A kapcsolattartás részleteit megállapodásban rögzítjük. Az iskola alkalmazásában lévő logopédus végzi az óvodások beszédjavítását. A sajátos nevelési igényű gyermekek ellátását, fejlesztésük szakmai irányítását iskolai gyógypedagógus segíti.

6.4. A fenntartóval való kapcsolatunk

A gyermekeket közvetlenül érintő kapcsolatokon túl az együttműködésünk a **fenntartó önkormányzattal** a legszorosabb. A működési feltételeket – bár önhibáján kívül forráshiányos – biztosítja az óvoda részére. A működéshez elsősorban gazdasági szemlélettel közelít, emellett elvárja a jelenlegi óvodakép fenntartását, a szülők gyermek-elhelyezési igényeinek kielégítését.

6.5. Együttműködés a Vasvári Kisdedóvó Egyesülettel

Az egyesület működési területén elősegíti a halmozottan hátrányos, veszélyeztetett kiemelt figyelmet igénylő gyerekek óvodai ellátásának feltétlen biztosítását, térítéses óvodai szolgáltatásokhoz való hozzájutását.

6.6. Vas Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Vasvári Tagintézményével való együttműködés

Közös célunk a felzárkóztatás, a hátrányok csökkentése, a fejlődés elősegítése.

A szűrés, felmérés alapján szükségesnek tartott egyéni vagy kiscsoportos fejlesztésekhez barátságos fejlesztőszobák állnak a szakemberek rendelkezésére. Az óvoda igazgatósága és dolgozói minden segítséget megadnak számukra: szervezés, gyermekek motiválása, szülőkkel való kapcsolattartás segítése. Pedagógusaink napi kapcsolatban állnak a logopédusokkal, és

együttműködve követik a csoportjukba járó gyermekek fejlesztő, beszédjavító (korrekciós) programját.

A **Szakszolgálat** segítséget nyújt a gyermekek és szüleik, óvodapedagógusaink számára a következő területeken: nevelési tanácsadás és logopédiai ellátás, tankerületi szakértői bizottsági feladatok, fejlesztő nevelés, óvodapszichológiai gondozás.

A **logopédusok** szűrő- és egyéb kiegészítő vizsgálatokat végeznek, tanácsot adnak, és a terápiát vezetik. A KOFA - korai nyelvi fejlődés vizsgálatát - a logopédus irányítja és értékeli, az eredményeket fogadóórán csatolja vissza a szülők számára. Minden évben elvégzik a középső csoportos óvodások artikuláció vizsgálatát, szeptemberben a nagycsoportosok artikuláció és részképesség szűrését. A gyermekeket, ha szükséges, év közben is megvizsgálják, a szülő, a pedagógus, vagy más szakember (óvodapszichológus, orvos, védőnő) javaslata alapján.

Nevelési tanácsadásra és szakértői feladatellátás keretében képességvizsgálatok elvégzésére az óvodapedagógusok tesznek javaslatot. Tapasztalataikat megbeszélik a szülőkkel, a szakemberek tájékoztatásához elkészítik a pedagógiai véleményt és a hatályos jogszabály által előírt dokumentumot.

A pedagógus a pedagógiai munkát segítő, valamint az utazó gyógypedagógus kollégáit is tájékoztatja arról, hogy miről vehetik észre az anafilaxia tüneteit, és hogy mit kell tenniük anafilaxiás reakció kialakulása esetén, továbbá hol található az EpiPen injekció.

A Szakszolgálat tagintézményében:

Nevelési tanácsadás keretében segítenek pszichológiai vizsgálat, terápiás gondozás, gyermekpszichoterápia, pedagógiai támogatás és fejlesztő tevékenység formájában.

Tankerületi szakértői feladatellátás keretében végzik a harmadik életévét betöltött gyermekek teljes körű pszichológiai, pedagógiai-gyógypedagógiai, továbbá szükség szerinti orvosi vizsgálatát, a beilleszkedési, a tanulási, a magatartási nehézség megállapítását vagy kizárását.

Pedagógusaink és a szakszolgálat szakemberei között folyamatos a szakmai tapasztalatcsere. Az óvodapedagógusok nyitottak új módszerek, eljárások megismerése annak érdekében, hogy az intézményünkbe járó gyermekek fejlesztése még hatékonyabbá váljon.

A **sajátos nevelési igény**, illetve fogyatékoság tényét kizárólag a szakértői bizottságok állapíthatják meg, komplex - orvosi, pedagógiai, gyógypedagógiai, pszichológiai - vizsgálat alapján.

Feladatuk:

- a fogyatékoság szűrése, vizsgálata alapján **javaslatot tenni** a gyermek, tanuló különleges gondozás keretében történő ellátására, az ellátás módjára, formájára és helyére, az ellátáshoz kapcsolódó pedagógiai szakszolgálatra;

- vizsgálni a különleges gondozás ellátásához szükséges feltételek meglétét.

A probléma típusától függően a törvényi előírások betartásával irányítjuk a gyermeket a szakszolgálathoz. Az ott dolgozó szakemberekkel folyamatos kapcsolatot tartunk gyakoribb találkozással, információcserével.

6.7. Gyermek programokat ajánló kulturális intézményekkel, szolgáltatókkal és társadalmi csoportokkal való együttműködés

Szülői igényekre alapozva a törvényi előírásoknak megfelelően- évenkénti szülői megállapodás szerint gyermek programok, koncertek, bábelőadások, kiállítások látogatása, múzeum- és könyvtárlátogatások.

A gyermekek kulturálódásának segítésében:

- A kulturális központ gyermekeknek szóló rendezvényein alkalmanként részt veszünk.
- A nagyobb gyermekek megismerkednek a gyermekkönyvtárral és a múzeummal.

A helyi idősök otthonával (vállalás alapján) minden évben egy csoport tart kapcsolatot.

Vállalkozókkal, akik esetenként segítik az óvodát.

A városban működő civil csoportokkal, szerveződésekkel, akik programunk célkitűzéseinek megvalósításában támogatni tudnak bennünket.

Az óvónők rész vesznek helyi civil szervezetek munkájában, eleget tesznek egyéb társadalmi felkérésnek.

6.8. Az óvoda orvosaival, védőnőivel és az allergológiai szakrendelővel való együttműködés

A védőnők az óvodaigazgatóval egyeztetett rend szerint, vele együttműködve, a hatályos jogszabályok szerint végzik a preventív munkát. Az óvoda dolgozóinak feladata a feltételek biztosítása, a szülők tájékoztatása és a gyermekek együttműködésének elősegítése.

Az ételérzékeny, az allergiás, valamint a diabéteszes gyermekek ellátása érdekében az óvoda orvosaival, valamint a gyermekek ellátását végző szakemberekkel való együttműködés, kapcsolattartás elsősorban az óvodapedagógusok feladata, az óvodaigazgató elsődleges tájékoztatása mellett. Óvodánk egészségfejlesztési programjának véleményezésében, megvalósításában számítunk óvodánk orvosaira és védőnőire.

Allergiás gyermek ellátása esetén fontos, hogy az óvodapedagógusok ismerjék a gyermek kezelőorvosának a nevét, valamint az orvos telefonos elérhetőségeit.

A pedagógus mindig kérdezze meg a szülőt esetleg a gyermek kezelőorvosát arról, hogy mire kell odafigyelni.

6.9. A Vasvári Szociális és Gyermekjóléti Központtal való együttműködés

Esetmegbeszélésen, előadásokon, rendezvényeken való részvétel, segítség kérése a Központtól, ha a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, valamint minden olyan esetben, amikor a gyermekközösség védelme miatt ez indokolt. A **Gyermekjóléti szolgálat** munkatársa az óvodás gyermekek szüleinek tájékoztatót tart a szolgáltatásairól, köztük az óvodai szociális segítő tevékenységről, melynek során elsődleges szempont az óvoda kapcsán a segítség és a segítség eszköztárának kialakítása, továbbá az új rendszer mihamarabbi bevezetése annak érdekében, hogy a veszélyeztetett gyermekek minél hamarabb kiszűrhetőek legyenek, és veszélyeztetett helyzetük megszűnjön.

6.10. Egyházakkal való együttműködés

Az óvodás gyermekek számára szülői igény szerint a történelmi egyházak által nyújtott hittan szakképzett hitoktatóval szervezhető. Az óvoda biztosítja a vallási neveléshez szükséges helyet és az eszközöket. A hitoktatás megkezdése előtt be kell szerezni a szülői szervezet véleményét.

6.11. Az óvoda külhoni kapcsolatai

Mivel tapasztalataink még nincsenek, ezért az óvoda nyitott a külhoni magyar óvodákkal való együttműködésre és a szakmai kapcsolatépítésre.

Az óvoda külhoni kapcsolatainak fejlesztési lehetőségei:

- Szakmai tapasztalatcserek szervezése: Kapcsolatfelvétel és ápolás külhoni magyar óvodákkal.
- Olyan pályázati lehetőségek és egyéb források felkutatása, amelyek hozzásegítenek a külhoni magyar óvodákkal történő szakmai kapcsolatfelvételre és annak ápolására.
- Olyan szakmai tartalmak (versek, mesék, dalok, fotók, kisfilmek, stb.) beemelése az óvodai nevelőmunkába, melynek révén a gyermekek is közelebb kerülhetnek a Kárpát medence magyar lakta településeihez, kultúrájához.

VII. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai

7.1. Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb tevékenysége. Az **óvodás elemi pszichikus szükséglete**, elsődleges életkategóriája, az egészséges személyiségfejlődés feltétele.

A játék **örömforrás**, mert

- Önkéntes és szabad
- Önmagáért való (a vele járó élményekért, érzésekért)
- Valóságyszerű, de nem valóságos („mondjuk azt; tegyük úgy”)
- A valóság tér- és időbeli korlátai nem érvényesek
- Megfelel az életkori sajátosságoknak, a gyermek komplex látásmódjának (minden mindennel összefügghet, mindenből minden lehet)
- A valóság és a fantázia közötti szabad próbálkozások és asszociációk színtere
- Sajátos gyermeki rendje van (a berendezés, az eszközök alakíthatóak; nem gátolják merev szabályok)

A gyermek a **játékban tanulja az őt körülvevő világot és benne saját magát**, élményei **belső tudássá** válnak, **kompetenciára** (önmagával és a környezetével való célszerű bánásmód képességére) tesz szert.

Tapasztalatokat szerez, ügyesedik, fejlődik önállósága, kezdeményezőkézsége, aktivitása. Intimitást, közeledést - távolodást, feszültségtűrést gyakorol és tanul. A játékban való tanulás természetes hozama viselkedésének, társas kapcsolatainak, képzeletének, érzelmeinek, helyzethez illő beszédmódjának fejlődése.

Feltétele a gyermekkel együtt élő, megengedő, támogató, lehetőségeket és korlátokat egyaránt kínáló felnőtt tudatos jelenléte, odafigyelése.

A **közös játék** élménytöbbletet, kölcsönös utánpótlást, modellkövetést jelent, ugyanakkor egyenlő a közös fantáziálással is. A gyermek számára a társakkal folytatott közös játék **szükséglet és lehetőség** is egyben. PIAGET szerint feltételezi az egocentrizmus bomlását.

Pedagógiaileg egyaránt értékesnek tartjuk a magányos, páros, kisebb vagy nagyobb csoportokban zajló játékot.

A játék valamennyi tevékenységformát magába foglalhatja, ami ebben az életkorban érdekes lehet. A dalok, versek, mondókák, rajzok, kézimunkák segíthetik a játék érzelmi, képzeleti átélését. Általuk a felnőtt saját „tudásanyagával” gazdagíthatja a játékot, építheti a gyermeki műveltséget is – a szabad játék elsődlegességének tiszteletben tartásával.

Az óvodáskor igazi játéka a **szimbolikus játék**, amely a rajzzal és a spontán mozgással együtt az óvodás gyermek legfőbb önkifejezési módja. Megértéséhez elengedhetetlen az óvónő szimbólumértő képessége. A mozgásos-, énekes-, építő-, konstruáló-, dráma- és szabályjátékok, a dramatizálás és a bábozás ezeket kiegészítve, színesítve alkotják a játék egészét.

Fontos, hogy a gyermeknek **hosszú, egybefüggő ideje legyen a játékra**, hogy a játékfolyamat kibontakozhasson.

Helye az egész csoportszoba, amely átrendezhető a játék céljainak megfelelően. Lehetőséget nyújt „elbújásra” és nagyobb teret igénylő játékokra egyaránt. Meghatározott szabályok betartásával játszhatnak a gyermekek az öltözőben és a folyosón is.

Óvodánkban az **udvar** is a játék fontos színtere. A tudatosan kialakított, spontán kezdeményezésre ösztönző feltételrendszer mellett az óvónők eltervezett rend szerint „kínálnak” énekes és mozgásos játéklehetőségeket.

Az óvónő **követve vezető magatartása** a játékban is meghatározó szemléletmód. Elsődleges feladata a feltételek, lehetőségek megteremtése. Hagyja, hogy a kisgyermek eredetisége szabadon fejlődjék; ugyanakkor, ha szükséges segítő, játszótárs vagy utánozható minta.

Alkalmanként az óvónő is kezdeményez szimbolikus játékot, a gyermekeknek felnőtt iránti természetes érdeklődésére építve, a játéktémák szélesítése, gazdagítása céljából.

Így válik a játék kiemelt jelentőségű, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

Feladataink (az óvodapedagógusok és a nevelőmunkát segítő alkalmazottak):

Segítjük **szociális magatartásukat** alakító modellek követését, példaképek választását.

Az óvodai élet megkezdésének első pillanatától tudatosan közvetítjük a szülők felé a **szabad játék fontosságát** és az erre épített nevelői, fejlesztői lehetőségeket.

A játékon keresztül a gyermeki személyiség sokoldalú fejlesztése, kibontakoztatása.

Biztosítjuk, hogy a **játék és a játékba integrált** tanulás minél sokrétűbb, élményeken alapuló tájékozódó tevékenységgé váljon.

Szabad játékhoz a **fejlesztő eszközöket, kellő pedagógiai kulturáltsággal** kutatjuk, fejlesztjük.

Megteremtjük a **játék feltételeit** (hely, idő, eszközök) és a megfelelő csoportlégkört: elfogadó, segítő, támogató attitűd, differenciált módszerek, multikulturális - interkulturális szemlélet.

A gyermekek számára **érthető és teljesíthető** szabályokat, tevékenységekre készítető, **motiváló környezetet** alakítunk ki.

A gyermekek **eltérő fejlődési ütemének** függvényében szervezzük a szabad játék tevékenységben megnyilvánuló tapasztalatszerzést.

A gyermekek egyéni sajátosságaihoz mérten, **rugalmasan változtatunk** előzetes terveinken, azonnali önreflexiót alkalmazunk.

Ötleteket, lehetőségeket, helyzeteket teremtünk a sokszínű játék kialakulásához.

Tiszteletben tartjuk a gyermeki játék önállóságát.

Szükség esetén, **indirekt módon** irányítjuk a játéktevékenységet.

Felhasználjuk a játék hatásait, fejlesztjük a gyermekek értelmi képességeit (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás).

A gyermek **megismerési vágyát**, kíváncsiságát, sokoldalú érdeklődését felhasználjuk fejlesztése érdekében.

Fejlesztjük a **gyermekek önállóságát, figyelmét, kitartását, pontosságát, feladattudatát és kreativitását.**

Biztosítjuk, hogy a gyermekek óvodába érkezésüktől **önállóan választhassák** meg játékaikat, játszótársaikat, a játékhoz szükséges eszközöket.

Lehetőséget biztosítunk a szemlélődésre, a válogatásra, az egyedüllétre, a tárgyak kreatív használatára, a magányos vagy a társakkal együttműködő játéokra.

Szükség szerint a gyermek **spontán játéka mellett** kezdeményezünk játéksituációkat.

Olyan játékokat is kezdeményezünk, melyekben a gyermekek különböző természetes **anyagokkal ismerkedhetnek**: víz, homok, kavicsok, levelek.

Felhasználjuk az **anyanyelvi fejlesztésre** is a játéktevékenységekben adódó lehetőségeket: szabályalkotás, szerepjátékok.

Segítjük és támogatjuk a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek játékát, felhasználva az egyéni fejlesztés lehetőségeit.

Közbe lépünk, ha:

- testi épségüket veszélyeztetik,
- a konfliktust a gyermekek nem képesek önállóan megoldani,
- zavarják egymást,

- veszélyben van a játékok épsége.

7.2. Verselés, mesélés

A mondókák, dúdolóok, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. A mondókák, dúdolóok, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

Az óvodáskor legfontosabb átörökítendő népi hagyománya a **mondókázás**. Rendkívül fontos, hogy a mondókák, népi gyermekversek, tréfás szólások, rigmusok a különféle **tevékenységek természetes részévé váljanak**, mert egyrészt **ósi műveltséget közvetítenek**, másrészt **felnőtt és gyermek kapcsolatát, érzelmi összhangját erősítik**.

Általuk ritmus – játék – beszéd – mozgás – érzelmek egy tevékenységben valósul meg. Mindezek együtt segítik a belső ritmus kialakulását, beszédre készítetnek. Sok mondóka eleve mozgásos játék, de a gyermekek „kiugráthatják” trambulínon, kísérhetik tapsal, ritmushangszerekkel is.

Kiemelkedő szerepet kapnak az őszi befogadási időszakban, de kell, hogy legyen az óvónő tarsolyában a legkülönbözőbb helyzetekre egy-egy.

A **verselés** megkedveltetésének alapja ritmusa, zeneisége és hangulata. A vers játék a nyelvvel, az érdekesen, szépen hangzó beszéddel. A nagy magyar költők versei egy-egy alkalmas helyzetben fokozzák a játék illúzióját, a hangulatot. A verseket mondjuk, és nem tanítjuk. A **mesélés** - hallgató és mesélő (gyermek és óvónő) közös élménye, kölcsönös egymásra figyelés, amelyhez elengedhetetlen a könyv nélküli szövegtudás, a fejből mondás. Könyvből csak alkalmanként, ritkán – pihenés előtt mesélünk. A mese anyagát mindenekelőtt a magyar népmesekincsből választjuk, amelyet kiegészíthetnek klasszikus és kortárs magyar írók gyermekeknek szóló művei.

Alkalmanként – az őszi időszakban gyakrabban – mondhatunk saját magunk által kitalált kis történeteket, a gyermek életéhez, hétköznapjaihoz kapcsolódóan.

A **mindennapos mesélés, mondókázás, verselés** a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. A mese az óvodai élet állandóan zajos, nyüzsgő közegében a csend szigete, a mindennapok ünnepélyessé kidolgozott hagyománya.

Délelőtt heti 2 alkalommal, pihenés előtt minden nap mesélünk a gyermeknek. A mesélés „szertartása” a csoport hagyomány része. Fontos, hogy mindkét óvónőnek egyaránt meglegyen a saját „repertoárja”, amelyben minden hónapban szerepel legalább egy, az évkörnek megfelelő mese.

- Az óvoda az eleven szóbeliség terepe, ahol a szeretetteljes bánásmódhoz a **beszédes légkör** is hozzátartozik.
- Az óvónő állandó beszédkapcsolatban van a gyermekekkel: meghallgat – beszél – mintát ad az utánzásra.
- A természetes beszédhelyzetek mellett a versek és mesék szövege egy magasabb nyelvi minőséget képvisel – nyelvi hatásuk feltétele a beszédes nevelői légkör.
- A **kommunikációs készség** fejlesztésében fontosnak tartjuk a szóbeliségen kívüli, a mozgásos, testi kommunikációra épített verbalitást is.
- Az értelmi nevelés a gyermek **kíváncsiságára alapozott, tágan értelmezett tanulás**.

Feladataink:

Az óvodapedagógus feladata, hogy az életkori sajátosságaihoz igazodóan:

- biztosítsa a lehetőséget a mindennapos mondókázásra, verselésre, mesélésre,
- a népi hagyományokat felelevenítő mondókákat, rigmusokat,
- kapjanak helyet a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi,

- szervezzen mesével kapcsolatos eseményeket (Benedek Elek –nap, látogatás a Mesemúzeumba, szülők, nagyszülők mesélése az óvodában stb.).

Változatos gyermekirodalmi műveltségtartalmakat válogatunk, melyben egyaránt megjelennek a klasszikus és kortárs szépirodalmi, valamint a népköltészeti anyagok, valamint más népek, nemzetiségek meséi.

Biztosítjuk a meséléshez szükséges helyet, időt, eszközt, élményt a gyermekek számára, kialakítjuk a befogadást, megértést, élményt segítő zavartalan környezetet és atmoszférát.

Megalapozzuk az irodalmi alkotásokhoz, a könyvhöz fűződő érzelmi viszonyt, az olvasóvá nevelést.

Fejlesztjük a gyermekek nyelvi képességeit: a helyes légzést, a tiszta kiejtést, az artikulációt, a beszédtempót, a hangsúlyt, a szókincset, a helyes nyelvtani struktúrát, a verbális és nem verbális jelzések megjelenítését.

Olyan helyzetet teremtünk, melyben a mindennapos mesélés, verselés a gyermek igényévé válik.

Támogatjuk a játékban megjelenő spontán gyermeki verselést és mesélést.

Lehetőséget biztosítunk a gyermekek számára az önálló mese-, versmondásra, dramatizálásra, bábozásra.

Megteremtjük a bábjáték és dramatikus játék lehetőségeit tér és eszközök (bábok, fejdíszek, jelmezek) biztosításával.

Megteremtjük a népi hagyományos jeles napokhoz, ünnepekhez kötődő dramatikus játékok átörökítését, élményszerű megélését

Az IKT eszközök és igényes web források alkalmazásával gazdagítjuk az élményeket.

Újszerű irodalmi, színházi élményeket szervezünk színház- és könyvtárlátogatással.

Felkeltjük és fenntartjuk az irodalmi érdeklődésüket irodalmi élmény közvetítésével és az ehhez szükséges eszközök biztosításával.

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére neveljük a gyermekeket a természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartásával.

Fejlesztjük önkifejezőképességüket a komplex művészeti tevékenységeken keresztül.

Az óvoda kezdésekor és kiscsoportban játékosan gyakoroljuk a mondókákat, a dúdolókat, hiszen a testközelség az óvodapedagógus–gyermek kapcsolatában a gyermekek számára biztonságot ad, megnyugtatja őket.

A gyermekek életkorának, egyéni fejlettségének megfelelően lehetőséget teremtünk a játékra, utánzásra, fejlesztjük belső képvilágukat, módot adunk a spontán utánzáson alapuló tanulásra is.

Egyéni fejlettségüket figyelembe véve, differenciáltan foglalkozunk a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel, fejlesztésük érdekében együttműködünk a családokkal és a szakemberekkel.

A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.

Az **élőszavas** mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének alakítására.

A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.

Pedagógiai asszisztens feladatai:

Szaktudásával segíti az óvodában folyó pedagógiai munkát.

Segítséget nyújt a tevékenységszervezés zökkenőmentes kivitelezésében.

Figyelemmel kíséri a csoportra, gyermekekre vonatkozó terveket, azok megvalósítását.

Nyugodt hangvétellel, érthető, tiszta, nyelvtanilag helyes beszéddel segédkezik az óvoda egész napos nevelőmunkájában.

Részt vesz az irodalmi- és színházi élményeket támogató külső programok lebonyolításában.

Dajka feladatai:

Kommunikációs és beszédmintájával pozitívan hat az óvodás gyermekek fejlődésére.

7.3. Ének, zene, népi játék, tánc

Feladatunk az énekes gyermekjátékok sokaságával, a gyakori énekelgetéssel a **zenei anyanyelv megalapozása**.

Az **énekes játékok** egyrészt a csoportos játék, a különböző érzelmek megjelenítésének, átélésének lehetséges formái, másrészt magukban hordozzák a hallás- és ritmusérzék fejlesztés mozzanatait. Eredetükhöz igazodva lehetőség szerint minél többször a szabadban játszunk, gyermek és felnőtt kezdeményezésére egyaránt.

Az óvónő választása a zenei és mozgásanyag figyelembe vételével tudatos, de a gyermekek számára nem „csinál” belőle külön feladatokat. A gyermek ösztönösen vonzódik a mondókákhoz, énekes játékokhoz, amelyek a **mozgás – ritmus – hangzás együttes örömforrásai**. Az óvónő erre építve valósítja meg „észrevétlenül” az egyensúlyérzék, egyenletes ritmusérzék, mozgásritmus, térészlelés és hallásfejlesztés, zenei kreativitás feladatait. A megvalósítást sokféle ritmusjátékos hangszer is segíti, amelyek mindig elérhetőek a gyermekek számára.

Az **egyenletes ritmusérzék**, a beszéd (ének) – mozgás egységének **kialakításában** rendkívül fontos a fokozatok betartása, FALVAY KÁROLY útmutatásai alapján:

Ritmikus szövegek, mondókák mondogatása, éneklése (lovagoltatók, testrészek ütögetése, hitáztatók stb.)

A dalok válogatásának szempontjai

- A gyermekek által tisztán énekelhető hangterjedelem
- A játékszabályok áttekinthetősége
- A térformák és a mozgásanyag változatossága
- Aktuális érzelmi állapot
- A zenehallgatási anyag megválasztásnál figyelembe vétele a nemzetiségi, etnikai kisebbségi hovatartozást.
- A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

Az óvónő énekelgetése a napi tevékenységekhez kapcsolódva színesíti, gazdagítja azokat.

A **zenehallgatási** célú éneklés viszont a meséhez hasonlóan csendet kíván – alkalma lehet az összeülés vagy a pihenés -, hogy hangulatot teremthessen, érzelmeket kelthessen. Anyagát elsődlegesen a magyar népdalkincsből merítjük.

Gépi zenét csak ritkán használunk – feltétele, hogy igényes, művészi értékű legyen.

Tánc

1. *Tapsolás mondókára, dalra (az egész testről a kézre átvinni).*

- Körben állnak kézfogással, dobantják az egyenletest (hallás) – később a fiúk bottal üthetik – aztán: egyik láb hangsúlyos, másik halk.
- Ugyanezt halkán – billenés egyik lábról a másikra.
- Körben állnak kézfogással, a kör közepe felé lépnek 4-et, negyedekre dobantanak, majd ugyanezt hátra.

2. *Körben járás kézfogással: Balra / gerjesztő – fiú irány*

Jobbra / nyugtató – lány irány

Évente három alkalommal táncházat szervezünk, néptánc oktató bevonásával.

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

Feladataink:

Felmérjük a gyermekek zenei szintjét, **megismerjük otthoni szokásaikat.**

A megfelelő légkör kialakításával **kellő motiváltságot** teremtünk az énekléshez, mondókázáshoz.

Megerősítjük a gyermek spontán kezdeményezéseit.

Megteremtjük a közös játékhoz **szükséges feltételeket** (tér, idő, hely, eszköz).

Az igényes **dalok, mondókák** kiválasztása során figyelembe vesszük a **népi- és kortárs műveket**, valamint a gyermekek (a család) kulturális világnézetét, az életkori és egyéni fejlődésüket.

Megismertetjük a gyermekeket hangszerekkel, mozgásformákkal és táncos mozdulatokkal.

Törekszünk a **zene megszerettetésére, a közös játékra, éneklésre**.

A **magyar gyermekdalok** és más népek gyermekdalainak megismertetésével segítjük a **nemzethez való tartozás** érzésének kialakulását. Lehetőséget adunk a más országokból érkező gyermekeknek saját kultúrájuk bemutatására.

A zenei nevelés anyagát **elsősorban a magyar mondóka** és dalkincsből válogatjuk, de megismertetjük a gyermekeket **más népek dalaival** és igényes kortársalkotásokkal is.

A **zenehallgatás** élményének biztosításával motiváljuk a gyermekeket a zenei élmény átélésére, befogadására, szeretetére. Olyan népdalokat és műzenei alkotásokat választunk, melyeket mi magunk is **szép esztétikai élményt** nyújtva tudunk előadni. Kihasználjuk az **IKT eszközök** nyújtotta lehetőségeket is a zenehallgatás területén (cd stb.).

A dalanyagot összehangoljuk a zenei feladattal, mely által fejlesztjük hallásukat, ritmusérzéküket, zenei emlékezetüket, zenei formaérzéküket, mozgáskultúrájukat.

A dalanyag választásánál figyelünk arra, hogy a néphagyományörzés mellett **ünnepeikhez is kapcsolódjon**.

Megismertetjük a gyermekeket a **ritmushangszerekkel**, valamint zörej- és dallamjátszó hangszerekkel. Felhasználjuk hangszerkészítésre a már feleslegesnek tűnő tárgyakat, eszközöket, anyagokat.

A kiolvasók, kiszámolók, a dalos játék szövegeiben előforduló **mennyiségek, számlálások segítségével serkentjük a matematikai gondolkodást**, a táncban használt **térformai alakzatokkal** pedig fejlesztjük a térbeli viszonyítást és a geometriai alakzatok felismerését.

A gyermekek **nyelvi képességét** is fejlesztjük a mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei képességfejlesztő játékokkal.

A dalok, mondókák kiválasztásában figyelembe vesszük a gyermekek **életkori sajátosságait és egyéni képességeiket** (pl. hangkészlet, terjedelem, ritmikai vonatkozások).

A gyermek **értékelését** egyéni képességeikhez viszonyítva végezzük.

A **kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél** a mozgásban, ritmikában rejlő fejlesztési lehetőségek célirányos kihasználására törekszünk (beilleszkedés segítése, anyanyelv, mozgás, kreativitás fejlesztése) és egyénre szabott feladatokat is biztosítunk.

Pedagógiai asszisztens feladatai:

Ének-zene foglalkozás során igény szerint segítsen a különböző alakzatok kialakításában.
Koordinálja és segítse a tevékenységben részt nem részt vevő gyermekeket.

Dajka feladatai:

Friss levegő biztosítása, szellőztetés.

Koordinálja és segítse a tevékenységben részt nem részt vevő gyermekeket.

7.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Szerves része az óvodai életnek, átszövi a mindennapokat. Az óvoda nyugodt, biztonságot nyújtó, bizalmat sugárzó légkörében a gyermek **benne feltárja érzelmeit, rejtett gondolatait, belső üzeneteit** számunkra. Segítségével **oldja belső feszültségeit**.

Az ábrázoló tevékenység az **önkifejezés** és a **finommotorika fejlesztésének** fontos lehetősége. Segíti ugyanakkor a gyermek képi kifejezőképességének, képi gondolkodásának fejlődését; sajátos látás- és megoldásmódok előtérbe kerülését. Igyekszünk a gyermekekben az alkotás és az esztétikus környezet kialakításának igényét felkelteni.

Ez a tevékenység általában maga is játék, illetve ami elkészült, az gyakran a játék eszközeként él tovább. Elsősorban a természetes anyagok adta lehetőségeket igyekszünk kihasználni. Az eredményt nem minősítjük – a tevékenység öröme a fontos. A festés, mintázás, rajzolás feltételei mindig álljanak a gyermekek rendelkezésére. Az óvónő időnként mutasson egy-egy érdekes, új technikai lehetőséget.

Elsődleges feladatunk a feltételrendszer biztosítása:

- Jó minőségű eszközök, anyagok sokszínű kínálata (többirányú tapasztalatszerzés), amelyből a gyermek választhat.
- Az eszközök mindig elérhetőek, hozzáférhetőek legyenek.
- Az óvónő a technikát, az anyagokkal, eszközökkel való bánásmódot mutassa meg.
- Az eltérő formai környezet biztosításával segítsük a gyermek fantáziájának szabad kibontakozását, formavilágának gazdagodását.

A különböző (életkoruknak megfelelő) hagyományos **kézműves technikák** (agyagozás, gyöngyfűzés, fonás, szövés) alapjainak megismertetését fontosnak tartjuk.

Feladataink:

Megteremtjük a gyermeki **alkotó-alakító tevékenység** feltételeit: megfelelő légkör, hely, idő, valamint megfelelő minőségű és mennyiségű eszköz és anyag biztosítása.

A gyermekeket megismertetjük képző- és népművészeti alkotásokkal.

A gyermekcsoport **fejlettségi szintjéhez igazodva**, mielőbb megismertetjük a gyermekeket az **eszközök használatával** (olló, ragasztó, festékek,...), a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

A gyermekek **látáskultúrájának fejlesztése** érdekében megfigyelési, tapasztalatszerzési lehetőségeket és élményeket biztosítunk, kiállítások és múzeumlátogatások szervezésével.

Tudatosan és tervszerűen fejlesztjük manipulációjukat, finommotorikájukat, szem-kéz koordinációjukat, kitartásukat, téri és síkbeli tájékozódásukat, monotonia tűrő képességüket.

Az érzelmi nevelés fontos eszközeként a gyermekek **önkifejezését erősítjük**, lehetőséget adunk, hogy minél több élményt átélve valósíthassák meg elképzeléseiket.

Megismertetjük a gyermekeket a népi kultúra, szokásaink, hagyományaink, gyökereink ápolásával, népi kismesterségekkel, nemzeti szimbólumokkal, a multikulturális javakkal. A vizuális (és egyéb más tevékenységek során) a nemzeti jelképeinkkel: zászlóval, koronával, címerrel való élményszerű ismerkedés biztosítása.

A **környezet esztétikai** jelenségeiben, a **művészi alkotásokban** történő együttes gyönyörködéssel és az esztétikus környezet biztosításával megalapozzuk a gyermekek esztétikum iránti fogékonyságát.

Maga a tevékenység - s ennek öröme - a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Művészeti tevékenységeinket felhasználjuk **ünnepeinkre történő készülődésünkben**.

Kihasználjuk a **tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális** megnyilatkozásokat a spontán beszéd formáinak fejlesztése érdekében.

Lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek, hogy **értékeljék munkáikat**, ezzel is fejlesztjük önértékelési képességüket, valamint a képi megjelenítés és a verbális megfogalmazás összekapcsolását.

Olyan tevékenységeket szervezünk, melyekben **fejlődnek a vizuális képességeik**: a képi gondolkodás, valamint a megjelenítő- és konstruálóképesség.

Többféle színes, változatos témajavaslatokkal segítjük **ábrázoló kedvük és fantáziájuk** kibontakozását.

Megtanítjuk őket a **technikák pontos kivitelezésére**.

Ösztönzéssel, dicséréttel segítjük alkotókedvük, vizuális látásmódjuk, térbeli-síkbeli tájékozódásuk, komponálási képességeik fejlődését.

Törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Az alkotó munka során **fejlesztjük a gyermekek gondolkodását** (analizál, szintetizál, különbséget tesz, ítéletet alkot, következtet).

Segítjük a kezdeményező, a kreatív magatartás érvényre jutását, megteremtjük a **kreativitás kibontakozásának alapfeltételeit**.

Új megoldások keresésére, biztonságos, takarékos, kreatív megoldásra, gondolkodásra biztatjuk őket (**környezettudatosság, újrahasznosítás, fenntarthatóság**).

Folyamatosan **gyűjtünk** felhasználható, **újrahasznosítható anyagokat**, a családok bevonásával.

Természetes anyagokat és termékeket is felhasználunk.

Az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva, segítjük a gyermekek képi-plasztikai, kifejező, komponáló, térbeli tájékozódó- és rendezőképességének, szép iránti nyitottságuk, igényességük kialakulását.

Az eszközök kiválasztásnál figyelembe vesszük a gyermekek életkorát és fejlettségi szintjét.

Arra törekszünk, hogy a gyermek önmaga találja ki és valósítsa meg elképzeléseit és csak kérésére nyújtunk segítséget.

A **tevékenységeket mikro csoportosan** (alacsony gyermeklétszám) szervezzük, így nyomon tudjuk követni az elsajátítás fokát, technikai ismeretük, eszközhasználatuk fejlődését.

A gyermekek képi-plasztikai kifejező nyelvének fejlesztését egyéni érettségi szintjükhöz igazodó differenciált fejlesztéssel valósítjuk meg, egyéni fejlődési üteméhez igazítottan segítjük a különböző technikák megismerését és gyakorlását.

A **kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél** hangsúlyosan fejlesztjük a vizumotoros és finommotorikus készségeket, ezért tervezetten biztosítunk számukra erre irányuló, differenciált feladatokat egyéni képességeikhez, igényeikhez igazodóan (tehetségfejlesztés, hátránykompenzálás), kiemelt figyelem a tehetséges gyermekekre (különleges eszközök, anyagok biztosítása, pályázatokon való részvételi lehetőségek felkutatása).

Pedagógiai asszisztens feladatai:

Részt vesz a **lassabban haladó, egyéni segítséget igénylő** gyermekek sikerélményhez juttatásában.

Figyelemmel kíséri a csoportra, gyermekekre vonatkozó terveket, azok megvalósítását felelősségteljesen segíti.

Dajka feladatai: Eszközök előkészítésében, azok megtisztításban közreműködik, az óvodapedagógus útmutatásait követve.

7.5. Mindennapos mozgás

A kisgyermek **lételeme**, alapvető szüksége. Meghatározó formája ebben az életkorban a **szabad mozgás**.

A gyermek legalapvetőbb szüksége, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségekben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához.

A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

- a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,
- b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
- c) szervezett mozgásos tevékenység.

Alapvető feladatunk a gyermekek egyensúlyérzetének, belső ritmusérzékének kialakítása, fejlesztése. Rendkívül fontos, hogy a **gyermek egyéni fejlődésének útját járhasa be**. Ezért olyan **feltételrendszer**t kell kialakítanunk, amelynek kínálatából belső szüksége, motívumai szerint választhat, azt számtalanszor gyakorolhatja, ismételheti. A sokféle mozgásra serkentő eszköz már önmagában is ösztönöz, segíti sokoldalú mozgástapasztalatok megszerzését, mozgáskreativitásuk kibontakozását.

A természetes mozgások, a testi képességek fejlesztése, az egymásra figyelés segítik a harmonikus, összerendezett mozgás kialakulását.

Elsődleges a nagymozgások fejlesztése, majd erre épülnek a finommozgások.

A későbbi fejlesztés a mozgáson keresztül szerzett ismeretanyagra, a megszerzett erőre és a személyes biztonságra, önbizalomra épül. **A mozgás transzferhatása** a személyiségfejlődés minden területén érvényesül.

A **szabad mozgás** az énerősítés fontos és szerves része. A szabad mozgás **legfőbb terepe az udvar**, hiszen a szabad levegőn végzett mozgás még hatékonyabb.

Az elsősorban természetes anyagokból készült eszközök a nagymozgások, a szem – kéz, szem – láb koordináció, a téri tájékozódás fejlesztését, különböző mozgássorozatok elvégzését teszik lehetővé. Az eltérő fejlődési ütemű gyermekek mindegyike megtalálja a szintjének megfelelő fokozatot, illetve emellett a „kihívást” is.

Fontosnak tartjuk, hogy az udvaron is sokféle kiegészítő eszköz álljon a gyermekek rendelkezésére. Az eszközök jegyzékét programunk II. számú melléklete tartalmazza.

Az óvoda udvarát nem osztjuk csoportokhoz kötődő részekre, így a gyermekek szabadon használhatják a változatos domborzatú, sokféle lehetőséget biztosító viszonylag nagy területet. Fontos feltétele ennek, hogy – a hagyományos falusi életrendnek megfelelően – minden felnőtt minden gyermekre ügyel.

A csoportszobában, a folyosón és az öltözőben is megteremtjük a feltételeit annak, hogy a gyermekek mozoghassanak, mozgásigényüket kielégíthessék. Az ehhez közösen felállított szabályok betartatása önfegyelmük, szabálytudatuk fejlesztésére is kiválóan alkalmas.

A szervezett mozgások alapelvei

- Az életkornak és nemnek megfelelő terhelés, az egyéni szükségletek és képességek figyelembe vétele.
- A szervezeti keretek, foglalkoztatási formák a sokoldalú tapasztalatszerzést segítsék elő.
- A gimnasztikai gyakorlatokhoz mindig használjunk kézi szert.
- A foglalkozások a **természetes mozgások** (járás, futás, kúszás, mászás, csúszás, gurulás, szökdelés, ugrás, dobás) különféle változataival való ismerkedésre, azok gyakorlására épüljenek.
- Játékos hangulatot, oldott légkört biztosítsunk.

A gyermekeknek minden nap lehetőséget biztosítunk 10 – 15 perces szervezett mozgásban való részvételre. Ennek időpontját az óvónő szabadon választja meg a rugalmas napirend keretei között. Egy, a heti rendben rögzített napon hosszabb, az óvónő által tervszerűen felépített szervezett mozgásra kerül sor. Ezek az alkalmak a közös együtt-mozgás élményén túl lehetővé teszik a gyermekek számára, hogy saját képességeiket, „tudásukat” társaikhoz viszonyíthassák, felmérhessék.

A mindennapos szervezett mozgás tartalma

- Játékos utánzó gyakorlatok
- Fogó- és futójátékok
- Ugró-, szökdelő játékok

A heti egy alkalommal szervezett, 30 – 40 perces játékos, irányított mozgás egész évre szóló terve az óvodai ötletárban található. A terv egyfajta keret; sorrendje felcserélhető, módosítható a csoport összetételének, időjárásnak, egyéb körülményeknek megfelelően.

Fontosnak tartjuk még az alábbi módszertani elveket

- A gyakorlatok egymásutániségében ügyelünk a fokozatosságra.
- Szervezéssel, túl sok magyarázkodással nem töltjük az időt; nem várakoztatunk feleslegesen.
- A kisebbeket nem unszoljuk, hagyjuk, hogy önként kapcsolódjanak be.
- Az irányítás mellett teret adunk a gyermekek egyéni ötleteinek is (mozgásminta, mozgáskreativitás).

Mindennapos mozgás:

A sokoldalú mozgás egész óvodai életünket átszövi. Mozgásfejlesztő eszközeink spontán használata egész nap folyamán biztosított gyermekeink számára. Mindennapos mozgással és irányított udvari szabályjátékokkal egészítjük ki az egész napos szabad mozgást.

Nagy gondot fordítunk arra, hogy gyermekeink mozgástevékenysége jó hangulatú legyen, hogy a gyermekek természetes mozgáskedvének kellő teret és időt biztosítsunk.

Mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítására törekedtünk az udvaron és az óvodaépületen belül egyaránt.

A gyermek egészséges életmódra neveléséhez elengedhetetlen a levegőn való tartózkodás. Különösen érvényes ez a mozgásos játékokra és a szabad mozgásra. Napirendben rögzítettük a levegőn való tartózkodás idejét, ekkor a gyermekek irányított, illetve spontán mozgástevékenységet végeznek.

Gondot fordítunk a csoportszoba megfelelő szellőztetésére is, különös tekintettel a játék és a pihenés idejére is.

A mindennapi mozgás tudatos, tervszerű alkalmazása elősegíti a gyermek testi képességeinek, mozgásának fejlődését, kedvező hatással van az idegrendszerre, a légző- és keringési szervekre, fokozza a gyermek jó közérzetét.

Megfelelő gyakorlatokkal a helyes testtartás kialakítását és a testtartási hibák megelőzését is szolgálja, hozzájárul a gyermekek egészségéhez. Megalapozza azt az igényt, hogy minden nap, rendszeresen mozogni jó és szükséges.

A gyermekeknek minden nap lehetőséget biztosítunk 10-15 perces szervezett mozgásban való részvételre. Időpontját az óvónő szabadon választja meg a rugalmas napirend keretei között.

Lehetőleg a szabad levegőn, az udvaron végezzük a játékos mozgást, ügyelve arra is, hogy a gyerekek öltözéke megfelelő legyen erre a célra.

A mindennapi mozgás középpontjában a sok mozgással járó játék áll.

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

A mindennapos szervezett mozgás tartalma:

- Futó játékok
- Szerepes fogó játékok
- Játékos utánzó gyakorlatok
- Ugró-, szökdelő játékok
- Szabályjátékok

A mozgásos játék kiválasztásának szempontja mindig az a hatás, amit el szeretnénk érni a játék során.

A mozgásos játékok fejlesztik:

- Szabálytudatot
- Téri tájékozódást
- Testsémát, oldaliságot
- Figyelmet
- Gyorsaságot
- Állóképességet
- Egyensúlyérzéklet
- Tempóérzéklet
- Erőnlétet
- Alkalmazkodóképességet
- Kreatív gondolkodást

Fontos feladatunknak tartjuk, hogy a mindennapi mozgás járuljon hozzá a mozgás megszerettetéséhez. Ehhez az szükséges, hogy az óvónő élénk, vidám hangulatot teremtsen és maga is örömet lelje a közös játékban. Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

Feladataink:

A gyakorlatok mintaszerű végzésével, együttműködő magatartásunkkal, derűs légkör megteremtésével fokozzuk a gyermekeknek a rendszeres testmozgásokhoz való pozitív viszonyulását.

A mozgásfoglalkozások során fejlesztjük a gyermekek állóképességét, koordinációját, nagy- és finommozgásait, testsémáját, téri tájékozódását, egyensúlyérzékét és a laterális dominanciáját, alkalmazkodóképességét, mozgáskultúráját, testi képességeit.

A nap folyamán kihasználjuk a spontán mozgáslehetőségeket.

Biztosítjuk a játék, játékoság elsődlegességét a foglalkozásokon.

Figyelünk arra, hogy az értékelés, a hiba javítása személyre szóló legyen, és motiváló hatással bírjon.

Biztosítjuk, hogy a gyermekek minél több időt töltsenek a szabad levegőn mozgással.

Alakítjuk és fejlesztjük szocializációs és kooperatív alkalmazkodó és együttműködő képességeiket, önuralmukat, toleranciájukat, pozitív énképüket.

Fejlesztjük kommunikációs képességeiket az irányok, szakszavak, kifejezések használatával.

Biztosítjuk, hogy a mozgás során a gyermek, az egyéni fejlettségének és temperamentumának megfelelően, kielégíthesse mozgásigényét.

A természetes mozgások, mozgásos játékok, játékos mozgások, preventív gyakorlatok hatékonyságának fokozása érdekében felhasználunk különféle, változatos kéziszerkeket, tornaszereket.

Kialakítjuk az egészséges versenyszellemet, erősítjük a pozitív személyiség tulajdonságait, az akarati tényezőket.

Az óvodai nevelés minden napján - az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve - minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk az egészségfejlesztő testmozgásra (csoportszobában, udvaron, séták során).

A mozgás megtervezésénél és vezetésénél szem előtt tartjuk a csoport egészségi állapotát, egy-egy gyermek fáradékonyságát, teljesítőképességét.

Tervező munkánkban figyelembe vesszük a gyermekek életkori és egyéni sajátosságait, ahol lehet, differenciáltan tervezzük/szervezzük meg a feladatokat.

A foglalkozások tervezésénél felhasználjuk a kiemelt figyelmet igénylő gyermek fejlesztésének lehetőségeit, akik részére speciális mozgásszervi preventív torna feltételeit is biztosítjuk.

A mozgásfejlesztő pedagógussal együttműködünk a preventív és korrekciós feladatok ellátásában.

Pedagógiai asszisztens feladatai:

Aktívan részt vesz a mozgásos játékokban, segítséget nyújt a nehezebb gyakorlatok végzésénél.

Segít a tornaszerek, mozgásfejlesztő eszközök előkészítésében.

A gyermekek fejlettségének megfelelően segítséget nyújt számukra a vetkőzésben, öltözésben.

Dajka feladatai:

Ellenőrzi az alkalmazásra kerülő eszközök épségét, tisztaságát, szükség esetén gondoskodik azok megtisztításáról.

Mozgásos játékaink főbb szakirodalmi forrásai:

- GERGELY ILDIKÓ: Sokmozgásos testnevelési játékok: módszertani füzet óvodapedagógusoknak (Mít? Miért? Hogyan?). REDACT 2000. Bt., Budapest, 2000.
- KELEMEN MARIANNE, KARLÓCAINÉ: Kisgyermekek játékoskönyve Medicina Könyvkiadó, Budapest, 1976.

7.6. A külső világ tevékeny megismerése - környezettudatos magatartás megalapozása – fenntarthatóságra nevelés

“A világ, amit teremtettünk a gondolkodásunk eredménye; nem lehet megváltoztatni gondolkodásunk megváltoztatása nélkül.” (Albert Einstein)

Egészségünket és életünk minőségét nagymértékben meghatározza a bennünket körbevevő természeti és társadalmi környezet minősége. Napjainkban, környezetünkben rendkívül kedvezőtlen, legtöbbször visszafordíthatatlan változások indultak el, mint a globális felmelegedés, élőhelyek eltűnése, ezáltal sok faj kihalása. A közösség szemléletformáló erejét kihasználva közvetíthetünk új értékeket és célokat, hogy ezen változtatni tudjunk.

A **fenntarthatóság** azt jelenti, hogy a jelen szükségleteit úgy kielégíteni, hogy a jövő szükségleteit ne csorbítsuk.

Célunk olyan szemléletet közvetíteni, amely elősegíti, hogy

- a gyermekek szeretik és tisztelik az életet, a kulturális és természeti értékeket, valamint őrzik a hagyományokat,
- az egészséget értéknek megbecsülik, óvják,
- a tudatos döntések meghozatalának képessége és készsége kialakuljon,

- pozitívan viszonyulnak a bennünket körülvevő élő és élettelen, természeti és társadalmi környezethez,
- szokásukká válik a környezetre figyelő, azt megóvó, a harmonikus együttélésre törekvő magatartás, az egészséget károsító magatartások visszaszorítása, visszautasítása,
- a családok életvitele is környezettudatosává válik a gyermekek szokásai, viselkedése, ismeretei hozadékként.

Valóságos élethelyzetekben és a játékban természetes módon ismerkednek a gyermekek az őket körülvevő világgal. A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan közvetlen, személyes tapasztalatok birtokába jut, amelyek szükségesek az abban való eligazodáshoz, tájékozódáshoz.

A környezet megismerése révén sokoldalú **matematikai** tapasztalatokat szereznek.

A játék, a mozgás, a téralakítás során magától értetődő természetességgel gyakorolják a térbeli viszonylatokat, számlálgatnak, hasonlítanak össze mennyiségeket és térbeli kiterjedéseket.

Az egyes matematikai fogalmakkal való ismerkedés, tapasztalatszerzés, gyakorlásuk a játék és sok más tevékenység természetes eleme. Feltételei a csoportszobákban a gyermekek rendelkezésére állnak.

Feladataink (az óvodapedagógusok és a nevelőmunkát segítő alkalmazottak):

A mindennapi nevelés folyamatában spontán adódó alkalmak felhasználása, a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára építve.

Biztonsággal mozogjanak környezetükben, szívesen tartózkodjanak a szabadban.

A természettel való pozitív érzelmi viszony kialakítása sokoldalú tapasztalatszerzés, tevékenység során. Erre épülve valósulhat meg a természetet védő, óvó magatartás, a környezeti kultúra szokásainak megalapozása.

Minden évszakban legalább egy alkalommal kirándulás keretében is szerezzenek közös tapasztalatokat, élményeket az őket körülvevő természeti környezetről.

Ismerkedjenek városunk természeti és társadalmi környezetének főbb jellemzőivel (növény-, állatvilág, épített örökség). A szülőföldhöz való kötődést erősítse a helyi építészeti, környezeti, kulturális értékek életkoruknak megfelelő megismertetése.

Környezettudatos magatartásra nevelés: az óvoda tárgyi környezete és az óvónő mintaadása segítse a környezettudatos viselkedés, szokások kialakulását.

A gyermeki tevékenység megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.

A munkatevékenység lehetőségeinek megteremtése és a gyermekmunka megszervezése értékes nevelő, fejlesztő lehetőségeket biztosít számunkra. A gyerekek nem csak saját cselekvésük hatását tapasztalhatják meg általa, hanem egyúttal szemmel látható, kézzel fogható eredménye,

haszna is van. Ez nagyon fontos tényező a későbbi társadalomba való beilleszkedés, az „életre való felkészülés” szempontjából.

A gyermek motiváltsága kedvező alap a munkavégzés folyamatainak, munkaszokások elmélyítésének. Fontos a felnőttek és egymás munkájának megbecsülése, tiszteletben tartása.

A **környezet, és egészségtudatos közösségi nevelés** hatékonyságának érdekében nyitott óvoda megteremtésére törekszünk. Nevelőmunkánk és programjaink megtervezésekor egyaránt figyelünk a terület természeti adottságaira és társadalmi-kulturális jellegzetességeire.

Érvényre juttatjuk a **tevékenységformák közti komplexitást**.

Figyelembe vesszük a **néphagyományokat és a családi értékrendet**.

A gyermekeket arra ösztönözzük – életkori sajátosságaikra építve -, hogy **környezetünket egységben szemléljék**.

Modell értékű példamutatással járjunk elől, felhasználva az óvoda és a környezet által nyújtott lehetőségeket.

A csoportszobákban élősarkot alakítunk ki, és azok gondozásába a gyermekeket is bevonjuk.

Beépítjük óvodánk mindennapjaiba a korszerű szemléletmódot és viselkedést, az abból fakadó tevékenységeket:

- felelős **hulladékgazdálkodás** (szelektív gyűjtés, komposztáló működtetése, esővízgyűjtő használata, papírgyűjtés megszervezése),
- takarékoskodás az **energiával** (villany, fűtés),
- takarékoskodás az **ivóvízzel**,
- **kulturált környezet** kialakítása és megőrzése,
- **madárbarát kertünk gondozása**, továbbfejlesztése,
- **egészséges étkezés** igényének alakítása,
- **környezetbarát takarítószer**ek, játékok és munkaeszközök előnyben részesítése,
- **optimista életszemlélet** preferálása felnőtteknél, kialakítása a gyermekeknél,
- megünnepeljük a **zöld jeles napokat** (lehetőség szerint tapasztalati úton: állatkertbe, múzeumba és évente egyszer nagyobb kirándulásra vihetjük a csoportokat),
- a **családokat és az óvodánk közvetlen környezetében** élőket is bevonjuk tevékenységeinkbe – papírgyűjtésbe, környezet- és egészségvédő programokba,
- csatlakozunk a prevencióval, megelőzéssel foglalkozó országos mozgalmakhoz.

A **kiemelt figyelmet igénylő gyermekek** esetében is törekszünk a személyes példaadásra, a szoros érzelmi kötődés kialakítására, amely segítségével fejlődésüket pozitívan befolyásolhatjuk.

A valóság felfedezése (a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások) és tárgyi kultúra értékeinek megismerését közvetítő tapasztalatszerzési lehetőségeket tervszerűen biztosítjuk.

Megismertetjük és megszerettetjük a gyermekek **környezetében lévő élővilágot**, a család és a tárgyi kultúra értékeit.

Irányított és spontán megfigyelésekből adódó vélemények cseréje, **önálló véleményalkotásra ösztönözzük** a gyermekeket kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

Minden alkalmat és lehetőséget felhasználunk a fenntartható fejlődés érdekében a környezet,- és egészségtudatos magatartás formálására, alapozására.

Hangsúlyt helyezünk a természet közeli életszemlélettel a környezet megismerésére, tiszteletére, megóvására.

Biztosítjuk a **környezet tevékeny megismerését**, segítjük a gyermekek véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a megfelelő hely, idő, eszköz egységében.

Ünnepeket, megemlékezéseket szervezünk a néphagyományokhoz, természetvédelemhez és nemzeti ünnepeinkhez kapcsolódóan.

A környezeti kötődés kialakításánál kihasználjuk szűkebb környezetünk adta lehetőségeit, a **természetben történő tapasztalatszerzést** (Feneketlen-tó, Gellért-hegy, Kertészeti Egyetem, Duna stb.).

A **megfigyelések, kísérletek** során törekedünk a gyermekek aktivitásának, kommunikációjának kihasználására, aktív és passzív szókincsük bővítésére.

Megismertetjük őket az **alaki, nagyságbeli, téri viszonyokkal, a mennyiségi relációs fogalmakkal**.

Lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek élősarok kialakításához (akvárium, terrárium, növények) és az abban való folyamatos tevékenykedéshez.

Séták, kirándulások alkalmával tudatosítjuk a biztonságos közlekedés szabályait.

Élményt nyújtó lehetőséget biztosítunk az ismeretszerzésre, az életkori sajátosságok és az egyéni képességek figyelembevételével.

Differenciálást alkalmazunk a gyermekek felé irányuló kérdéseinkben, az eszközök kiválasztásában.

Az **értékelésnél figyelembe vesszük** a gyermekek eltérő képességeit, fejlődési ütemét.

A foglalkozások tervezésénél felhasználjuk a kiemelt figyelmet igénylő gyermek fejlesztésének lehetőségeit.

Felkeltjük a gyermekek **matematikai érdeklődését**, felismertetjük az elemi ok-okozati összefüggéseket, pozitív viszony alakítunk ki a problémahelyzetek megoldásához, megalapozzuk a logikus gondolkodást, ítélőképességet.

Olyan feltételeket és tevékenységeket biztosítunk, melyek felkeltik a gyermekek érdeklődését, természetes élethelyzetekben lehetővé teszik a **matematikai tapasztalatok megszerzését**, illetve örömforrást nyújtanak a spontán és irányított ismeretszerzés közben is.

Felismertetjük, szemléltetjük, **rávezetjük őket a matematikai problémahelyzetekre**, gazdagítjuk a tevékenységben való alkalmazás lehetőségét.

A **szervezett matematikai tanulás** során lehetőséget teremtünk a tudatos, egyéni képességfejlesztésre, a gyermekek egyéni fejlettségének figyelembevételével.

Pedagógiai asszisztens feladatai:

Részt vesz az udvari életben, az **intézmény környezetének alakításában, szépítésében**.

Kertészkedik a gyermekekkel, egyszerű munkafolyamatokat megtanít számukra.

Dajka feladatai:

A gyermek életkorának ismeretében, segítséget nyújt számára az **öltözködésben, a higiénias tevékenységben**, a csoportba való beilleszkedésben.

Kísérőként részt vesz a gyermekek óvodán kívüli programjain.

A gyermekek természettel való kapcsolatát évszakokra épülően tervezett nevelői munkával formáljuk.

ŐSZ

- Őszi termések gyűjtése, megmunkálásuk, nyomatok készítése
- Az őszi ízei, színei, formái, illata
- Diótörés, gesztenyesütés, gyümölcssaláta-készítés
- Játékok gesztenyével: jelek, utak, labirintus kirakása
- Őszi kirándulások az erdőn
- Zöldség- gyümölcsvásárlás a piacon, zöldségek, gyümölcsök íze, színe, formája, illata.
- Játékhoz kapcsolódó versek, énekek, mondókák.
- A természet változásainak megfigyelése: levelek hullása, időjárás - őszi levelek gereblyézése
- Magaságyás gondozása
- Látogatás a tűzoltóságon

TÉL

- Hó, víz, jég - téli csapadékfajták
- Nyomhagyás, nyomolvasás a hóban
- Hólabda gurítása, gyurkálás, tapasztalás, simítás a hóban, tapintás útján ismerkedünk a hideggel, a hóval

- Angyalkázás, hempergés a hóban
- A hó, mint építőanyag: hó várak, hóemberek, hó szobrok, hólapátolás
- Festés: A hó megfestése, hóember kifestése, kavicsfestés
- Téli örömök, téli sportok
- Találós kérdések: hó, szánkó, zúzmara stb.
- Naptárkészítés

TAVASZ

- Magok csíráztatása, búza, bab, földbe ültetése,
- Magaságyás beültetése, gondozása
- Sáros, porhanyós talaj
- Gyógynövénykert
- Piaclátogatás, piacon árult termékek játékba ágyazott előállítása
- Honismeret, zászlókészítés, magyar címer
- Rendrakás, mindennek helye van a csoportban, az óvoda udvarán
- Közlekedés

NYÁR

- Udvari mozgásos játékok
- Buborékfújás
- Tollaslabdázás, frizbi-játék, sárkányeregetés, papírpörgők
- Víz csepegtetése, csorgatása, öntögetése
- Magaságyás gondozása
- Papírcsónak úsztatása
- Homokozás, sározás, agyagozás

7.7. Munka jellegű tevékenységek

A **munka jellegű tevékenységeket** a játék, a mindennapok természetes részének, önkéntes, örömteli tevékenységeknek tekintjük. Ebben az életkorban a munka a gyermek számára csak akkor magától értetődő, ha játékba ágyazott.

Munka jellegű tevékenységre bárhol **lehetőség nyílik, így az óvoda épületében és az udvaron egyaránt** teremtünk rá alkalmakat.

Célunk, olyan tevékenységek biztosítása, ahol:

- a gyermekek **tapasztalatokat és ismereteket szereznek**, a társadalmi környezetből aktív cselekvésen keresztül, így személyiségük fejlődik,
- a gyermekek érzik, hogy fontos az általuk elvégzett munka, ez fáradtságot, kitartást igényel tőlük, de benne rejlik az elvégzett munka öröme,
- a munkavégzés során **szociális és verbális képességeiket** gyakorolják,
- megismerik a munkaszervezés menetét.

Feladataink (az óvodapedagógusok és a nevelőmunkát segítő alkalmazottak):

Segítünk a gyermekeknek **megkülönböztetni a játékot és a munkát**, bár a munka játékosága megmarad.

Rávilágítunk az **önkiszolgálás és a közösségért** végzett munka jellegű tevékenységek eredményeire, az elvégzett feladat jelentőségére.

Megtanítjuk a gyermekeknek, hogy az **elvégzett munkáért elismerés jár (dicséret)**.

Észre vesszük és rámutatunk az óvodai élet bármely tevékenységben a munkavégzés lehetőségére.

Ösztönözzük a gyermekeket arra, hogy **önként vállaljanak feladatokat**. Minden olyan munkát **elvégezhetnek a gyermekek, amihez kedvük van** és testi épségüket nem veszélyezteti.

A munkavégzés során biztosítjuk az **önállóságot, felhasználjuk önkéntességüket, nyitottságukat**, megismerési vágyukat, aktivitásukat.

Biztosítjuk, hogy önállóan választható lehetőség és **ne kényszerített feladat legyen** a munkavégzés, mely rendszeresen, folyamatosan épül be mindennapjainkba.

Figyelünk a gyermek szülői házból hozott hozzáállására, **érvényesítjük a fokozatosság, önkéntesség alapelvét és a differenciált bánásmódot**. A képességfejlesztés érdekében összehangoljuk a családokkal a feladatokat és elvárásokat.

Az életkoruknak megfelelő, **változatos munkalehetőségeket biztosítunk**, lehetővé tesszük, hogy **megismerjék a különböző munkaeszközök használatát**, motiváljuk a gyermekeket azok kipróbálására.

Ügyelünk a **higiéniai szokások, szabályok betartására, a balesetveszély elhárítására**.

Fokozatosan vezetjük be a különböző munkafajtákat, s közben figyelembe vesszük az egyéni képességeket.

Erősítjük a **munkatevékenységek iránti pozitív hozzáállást** a gyermekekben.

Azokat a munkatevékenységeket, amelyek elvégzésére a gyermekek **önállóan** is képesek, **nem végezzük el helyettük**.

A gyermekeknek megfelelő méretű és mennyiségű, a testi épségét nem veszélyeztető munkaeszközt biztosítunk, melyek hozzáférhető helyen, a gyermekek rendelkezésére állnak.

A napirendben elegendő időt biztosítunk arra, hogy a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően végezhesék el feladataikat.

A gyermekektől pontos, precíz munkavégzést várunk el.

Munka jellegű tevékenység elvégzése után az eredményt tudatosítjuk, megláttatjuk, **elismerjük és óvjuk, rámutatunk, hogy értéket képeztünk.**

A munkavégzés értékelését folyamatosan, **konkrétan és reálisan** végezzük.

A **kiemelt figyelmet igénylő gyermekek** esetében előtérbe helyezzük a személyes példaadást és a pontosan megfogalmazott utasításokat, figyelünk, hogy az eszközök mindig a rendelkezésükre álljanak, így ha igénylik, szabadon tevékenykedjenek.

Az elvégzendő **munka során** folyamatosan **segítjük, javítjuk, dicsérjük a gyermeket**, arra serkentve, hogy legközelebb a feladatot önállóan végezze el – ezzel alakítjuk **felelősségtudatát.**

A munkatevékenységeket felhasználjuk az anyanyelv fejlesztésére is: spontán beszédhelyzetekben különböző beszédformák, udvarias megszólítás, cselekvésre szólítás, utánzásra készítés, kérés, buzdítás, dicséret verbális kifejezéseinek gyakorlása és a munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak, ok-okozati összefüggések, műveletek megnevezése, mondatba foglalása.

A gyermekek munkajellegű tevékenységei:

- az óvodai életet végigkísérő **önkiszolgálás**,
- **segítségnyújtás** az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársaknak,
- az **élő környezet rendszeres gondozása**, udvaron végzett **kerti munka** (faleveleket gereblyéznek; gondoskodnak a madarak etetéséről, havat sepernek, lapátolnak; magvakat ültetnek, virághagymákat dugványoznak, figyelik fejlődésüket, gondozzák, locsolják, gyomlálják, kapálják),
- önálló tevékenységként végzett, önként vállalt alkalmi megbízások,
- naposi munka,
- alkalmi megbízások,
- csoport hagyományok ápolásához kapcsolódó munkák (ünnepi készülődés, dekoráció készítés, díszítés stb..),
- a csoport érdekében végzett tevékenységek.

7.8. Tanulás, az értelmi fejlesztés igénye

Az **értelmi nevelés feladatait** az Alapprogram a kisgyermek **ismereteinek fejlesztésében** jelöli ki. A program értelemszerűen azt is tartalmazza, hogy a kisgyermeknek **egyre több ismeretet kell megszereznie és rendszereznie szervezetének működéséről, az egészségvédelem alapkérdéseiről**

(pl. kórokozó, fertőzés, betegség, táplálkozás, aktív mozgás és pihenés, az érzékszervek higiénéje és védelme stb.).

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Az óvoda az egészségfejlesztő ismereteknek csupán egy részét közvetíti. A gyermek már előzetesen jelentős mennyiségű egészségvédő ismeretet hoz magával a családjából, amit az óvoda megerősít. Ezekhez az ismeretekhez kapcsolódnak azok az egészség-védő, egészségfejlesztő biológiai ismeretek, amelyeket a gyermek értelmi szintjéhez mérten **az óvodában szerez meg**, illetve rendszerez (ilyen pl. a szívverés megfigyelése, a légzés szaporasága). Az egészség-védelmi ismeretközlés lehetősége kiterjed az óvodai foglalkozások mellett a szabadidő más lehetőségeire is, így a játéokra, a "kísérletezésekre", megfigyelésekre, a sétákra, kirándulásokra.

Kitüntetett módja ebben az életkorban az **utánzás**, a felnőtt és a társ (nagyobb társ) mintájának követése spontán helyzetekben. Fontos alapja a felnőtt és a gyermek közötti szoros érzelmi kapcsolat. A gyermek a környezetével való minden kapcsolatteremtésben tanul.

„A tanulás létezési mód, ami elkísér a születéstől a koporsóig”

– írja Nagy József.

A tanulás nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, az óvodapedagógus által kezdeményezett **párhuzamos** tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Feladataink (az óvodapedagógusok és a nevelőmunkát segítő alkalmazottak):

A **játékosság megőrzésével**, megfelelő motivációval, a játékos tevékenységek végzésével a céltudatos képességfejlesztést megvalósítja.

Az egyéni- és életkori sajátosságok figyelembevételével határozzuk meg további feladatainkat, a felzárkóztatásnál és tehetséggondozásnál.

Lehetőséget biztosítunk **az önálló cselekvésre**, a gyermek képességeinek fejlesztésére - építve előzetes tapasztalataira - úgy, hogy támogató környezetet biztosítunk, ahol lehetőségük a felfedezésre, a kreatív megoldások megtalálására.

A gyermekekkel **közösen a megszerzett ismereteket feldolgozzuk**, rendszerezzük.

Biztosítjuk, hogy a tanulás a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését szolgálja.

A **kiemelt figyelmet igénylő gyermekek** fejlesztését egyéni fejlődési ütemük figyelembe vételével tervezzük, szervezzük meg.

A tanulást támogató környezet megteremtése során építünk a **gyermekek előzetes tapasztalataira**, ismereteire.

A tanulás irányítása során személyre szabott, **pozitív értékeléssel** segítjük a gyermekek személyiségének kibontakozását.

Nem cselekvésre kényszerítünk, hanem **cselekvési alkalmakat hozunk létre**.

Tiszteletben tartjuk, ha valaki „csak” szemlélődik. Az **érési folyamatot szolgál**ni, és nem erőltetni kívánjuk.

Gyakori próbálkozási, sok ismétlési lehetőség, tapasztalatszerzési alkalom megteremtésével tanítjuk a gyermekeket, alakítjuk gondolkodási sémáikat, ismereteik rendszerét, problémamegoldó gondolkodásukat. Figyelembe vesszük, hogy az óvodás kort a nem tudatos tanulástól a tudatos tanulás felé való haladás jellemzi.

A tanuláshoz Konfucius gondolatát választottuk mottóul:

„Mondd, és én elfelejtem.

Mutasd meg, és én eszembe vésem.

Hadd, hogy tegyem és én megértem.”

VIII. Ünnepeink, hagyományaink

A természet változásának éves körforgásán keresztül ismerkedik a gyermek a környezetével. Az **ünnep** lehetőséget ad a hétköznapi **megállítására, a lélek feltöltésére, az összetartozás** kifejezésére. Az óvodai élet hagyományos ünnepeit a **természet jeles napjai** egészítik ki.

Óvodai ünnepeink lényegét a hosszas készülődés, a ráhangolódás adja. Ennek egy-egy eleme csoportonként – a szülőkkel való megbeszélés szerint – lehet más és más, ez is mutathatja a csoportok önálló arculatát.

- Mikulás-várás, titokzatos ajándékozás
- Karácsony – hosszú adventi készülődéssel, ajándékkészítéssel, mézeskalácssütéssel, meghitt, családi hangulattal
- Húshagyókeddi bolondozós farsangbúcsúztató
- Március 15. – huszáros, toborzós játékokkal, a Főtér „fel lobogozásával”
- Húsvéti tojásfestés, kalácssütés, ajándékkeresés
- Anyák napi készülődés, személyes köszöntő
- Gyermeknap – örömteli, humoros együttlét
- Nemzeti Összetartozás Napja

- Évzáró közös együttlét, játék a szülőkkel

Csoportonként az adott napon ünnepeljük a gyermekek **születésnapját**.

Fontosnak tartjuk az életkoruknak megfelelő **helyi hagyományok** gondozását.

Zöld (környezetvédelmi) jeles napok:

- Október 5. Az Állatok Világnapja
- Március 22. A Víz Világnapja
- Április 22. A Föld Napja
- Május 10. Madarak és Fák Napja
- Június 5. Környezetvédelmi Világnap

Óvodai szintű hagyományaink

- Májusban közös kirándulás.
- Óvodai egészségnevelési nap.
- Május végén Ficáncoló nap.

A hagyományok ápolásának forrása pályázati, egyesületi és a Szülői Szervezet által biztosított pénzeszköz.

Feladataink (az óvodapedagógusok és a nevelőmunkát segítő alkalmazottak):

Ünnepeinkhez kapcsolódóan fontos feladatunknak tekintjük a kötődés alapját is szolgáló keresztény kulturális értékek megismerését és megtapasztalását, úgy, mint a szeretet, öröm, békeesség, türelem, szívesség, jóság, hűség, szelídség, önmegtartóztatás.

Hagyományaink ápolásánál a pedagógiai célrendszert **segítjük, színesítjük**, tudatosan használjuk ünnepeinket a személyiség fejlesztés és szocializáció folyamatában.

Átgondoltan tervezzük a hagyományápoláshoz kapcsolódó tevékenységeket, a különböző életkorú és fejlettségű gyermekek sajátosságaihoz igazodva.

Folyamatosan képezzük néprajzi és természetvédelmi ismereteinket.

Az ünnepeket megelőző előkészületeknél a gyermekek **aktív részvételére** támaszkodunk és biztosítjuk számukra az érzelmi ráhangolódást.

Az év eseményeiből, ünnepeiből, ezek mindenkori körforgásából fakadó lehetőségeket, tapasztalatokat, spontán és tervezett ismereteket, élményeket biztosítunk.

Biztosítjuk, hogy **minden alkalmat a megfelelő érzelmi beállítódás, derűs, oldott légkör, az együvé tartozás érzése** hassa át, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja.

Ünnepeinket a szülők és a gyermekek igényeinek, ötleteinek figyelembevételével szervezzük, a családok önazonosságát megőrizve, lehetőség **szerint a szülőket is bevonva** az ünneplésbe.

Biztosítjuk, hogy minden alkalmat a készülődés izgalma, a várakozás öröme hasson át.

Az **ünnepek fényének emelése** érdekében közösen díszítjük fel óvodánkat, a felnőttek és gyermekek közös munkájával készült dekoráció segítségével.

Lehetőséget adunk a menekült/bevándorló gyermekeinknek és családjaiknak arra, hogy megismertessenek bennünket sajátos szokásaikkal, melyeknek jó eszközei a zene, az ábrázolással kapcsolatos foglalkozások, a mesélés, verselés.

A közös ünneplésnek összetartó ereje van. Az óvodapedagógus a család vagy más érintettek bevonásával gondosan kell, hogy eljárjon a születésnapok és a különböző ünnepek szervezése és lebonyolítása során, nehogy véletlenül is kizárják az ünneplésből az ételallergiás gyermeket (olyan torta, gyümölcs vagy egyéb más édesség, amelyet az ételallergiás gyermek is fogyaszthat).

IX. INKLUZÍV NEVELÉS – integráció – a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az iskoláskor kezdetéig a gyermek **fejlődésének üteme** messze meghaladja a későbbi életszakaszok fejlődésének sebességét. Az **élet első éveit meghatározó jelentőségűek** az idegrendszer, a tanulás, az alkalmazkodási készségek alakulásában. Az **alapvető készségek,** melyek a sikeres iskolakezdés feltételei, kisgyermekkorban, óvodáskorban, az agyi érési folyamatok lezárulásáig rendkívül hatékonyan fejleszthetők. Az óvodáskorban történő pedagógiai támogatás **jelentősen segíti az iskolába lépést.**

Használatos fogalmak:

- *Az inklúzió (befogadás)* azt jelenti, hogy a befogadott kiemelt figyelmet igénylő gyermek nem csak jelen van, hanem a közösség szerves része.
- *Az integráció* azt jelenti, hogy a kiemelt figyelmet igénylő gyermeket beillesztjük a közösségbe.
- *Differenciálás:* a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése.
- *Multikulturalizmus:* A kisebbségi társadalmi csoportok nyelvének és kultúrájának megjelenítése a pedagógiai hatásrendszerben.
- *Interkulturalizmus:* Egy óvodában a többséghez és a kisebbséghez tartozó gyerekek együttnevelése.
- *Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció:* a szakértői bizottság szakértői véleményében meghatározott fejlesztési területekre és a fejlesztéshez szükséges szakemberre vonatkozó javaslat figyelembevételével a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló egyéni szükségleteinek támogatására, az akadályok

leküzdésére, új funkciók kialakítására és a környezeti feltételek optimalizálására irányuló kötelező foglalkozás.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek

1. Különleges bánásmódot igénylő gyermek

- a) *sajátos nevelési igényű gyermek*: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.
- b) *beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek*: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.
- tanulási nehézséggel küzdők (például: lassú, motiválatlan, hosszabb betegség miatt lemaradó, családi-, szociális-, kulturális-, nyelvi hátrányok)
 - tanulási zavarral küzdők (például: diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, figyelemzavar, súlyosabb beszédhiba)
 - visszahúzó (regresszív) és depresszív (félénk, csendes, visszahúzó stb.) viselkedésű gyermekek. Eredményhez vezethet a csoportos és a párban folyó munka, a testre szabott differenciált egyéni munka, motiválás stb.
 - ellenséges (agresszív) és inkonzekvens (engedetlen, kötekedő, támadó, hiperaktív stb.) viselkedésű gyermekek. Inkább egyéni feladattal köthető le, fontos a velük megbeszélte egyéni vállalások, követelmények következetes számonkérése az eredmények, pozitívumok kiemelése, megerősítése mindkét típust motiválja, segítheti a beilleszkedést, a társak általi elfogadás
- c) *kiemelten tehetséges gyermek*: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános, vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség,
- intellektuális tehetség (a különböző tudományterületeken kimagasló: matematikai, fizikai, nyelvi stb.)
 - művészi tehetség (képzőművészeti, zenei)
 - pszichomotoros tehetség (sport, tánc, kézügyességet igénylő terület)

- szociális tehetség (vezető, szervező, irányító)

2. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény 67/A.§ szerint ***hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek.***

3. ***Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek:*** az a gyermek, akinek egészségügyi ellátása az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 89. §-a szerinti általános járóbeteg-szakellátásban vagy az Eütv. 91. §-a szerinti általános fekvőbeteg-szakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben, tanévben a harminchat nevelési napot, tanítási napot várhatóan meghaladja, és emiatt az óvodai nevelésben a 8. § (2) bekezdése szerinti formában nem tud részt venni.

4. Mindezekon felül ide tartoznak még a ***nemzeti kisebbségekhez tartozó és a bevándorló gyermekek.***

Bevándorló gyermek az a gyermek, aki, valamint akinek a családja nem magyar állampolgár, és munkavállalás, tanulás céljából tartózkodik Magyarországon, illetve menekült státuszú.

Óvodánk - Alapító Okirata - alapján fogadja és integrált nevelésben részesíti a:

- különleges bánásmódot igénylő **beszédfogyatékos** sajátos nevelési igényű gyermekeket a szakértői bizottság véleménye alapján,
- különleges bánásmódot igénylő **egyéb pszichés zavarokkal küzdő** sajátos nevelési igényű gyermekeket a szakértői bizottság véleménye alapján,
- különleges bánásmódot igénylő **értelmi fogyatékos** sajátos nevelési igényű gyermekeket a szakértői bizottság véleménye alapján,
- olyan különleges bánásmódot igénylő (de nem sajátos nevelési igényű) **beilleszkedési, tanulási magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő** gyermekeket, a szakértői bizottság véleménye alapján, akik életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesítenek társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzdenek, közösségbe való beilleszkedésük, továbbá személyiségfejlődésük nehezített, vagy sajátos tendenciát mutat,
- különleges bánásmódot igénylő, a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásáról szóló törvény szerint **hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű** gyermekeket.

Célunk, hogy - a fejlesztő szakemberekkel közös - erőfeszítések eredményeképpen, a gyermekek az óvodáskor végére testi, szociális és értelmi téren egyaránt alkalmassá váljanak az iskola megkezdésére.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeket együtt neveljük, fejlesztjük a többi óvodással. Ezzel segítjük őket, hogy az egyes részterületeken a lehető legkisebb lemaradást mutassák, illetve kibontakoztathassák tehetségüket egyes területeken. Legyenek egyre önállóbbak, lelkileg kiegyensúlyozottabbak, sikeresek.

Személyi-, tárgyi feltételek:

Intézményünk külső és belső tárgyi adottságai megfelelnek az alapító okiratban felsorolt, különleges bánásmódot igénylő gyermekek integrált neveléséhez szükséges feltételeknek.

Óvodapedagógusaink érzelmileg azonosulnak az integrációval, és elfogadják, természetesnek tekintik, hogy különleges bánásmódot igénylő gyermekek járnak az óvodánkba. Fejlesztőszobáinkban és a csoportszobákban többféle speciális fejlesztőjáték található.

Feladatunk:

Olyan pedagógiai környezetet kell kialakítanunk óvodánkban, ahol a másság felé fordulás mindenkinek természetessé válik.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeket fejlesztő munkánk során a gyermek egyéni képességeinek és fejlettségi szintjének megfelelő ismeretszerzést, sokoldalú tevékenykedtetést, cselekvésbe ágyazott, játékos módszereket kell alkalmaznunk, a társas kapcsolatok kialakulásának, illetve a személyiség fejlesztésének biztosításával. A gyermek fejlettségi állapotáról a szülőket folyamatosan tájékoztatnunk kell.

9.1. Sajátos nevelési igényű gyermek nevelése – habilitációs, rehabilitációs tevékenységek

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakemberek közreműködésével történik, figyelembe véve a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét is.

Az óvónő példát mutat. Elfogadja őt olyannak, amilyen. Elnyeri bizalmát, erősíti öntudatát. Bevonja a játékba, képességeihez mérten feladatokat ad neki. Elismeri teljesítményét, igyekezetét. Kedvező adottságaira épít. Mellé ül, kézen fogja, őt választja párjának.

Az elfogadó szemléletet úgy alakítjuk, hogy tartózkodunk azon viselkedésmintától, amely a sérült gyermekek különbözőségét hangsúlyozza.

Az óvónő a sajátos nevelési igényű gyermeket társai felé irányítja. Elmondja a csoportnak, hogy az emberek különbözőek, mindannyian mások vagyunk. Van, aki szépen énekel, vagy gyorsan fut, de mindenki mindent nem tudhat. Együtt, közösen többre vagyunk képesek. Mindenkinek kihangsúlyozza a jó tulajdonságait, a „más” gyermeknek is.

Szeretettel, türelemmel közeledünk a „más” gyermek felé is, a gyerekek ezt látják tőlünk, és megtanulják.

A nevelés hatására a sérülés arányában a sajátos nevelési igényű kisgyermeknél is ki kell alakulnia az alkalmazkodó készségnek, az akaraterőnek, az önállóságra törekvésnek, az együtt működésnek.

Mindig annyi segítséget kapjon a gyermek, hogy önállóan tudjon cselekedni. Biztonságosan, egyéni képességeikhez mértén sajátítsák el a csoport és az óvoda szokásrendjét.

Ismerjék meg az alapvető játékokat. Legyenek képesek rövid ideig átéléssel játszani.

Válasszanak maguknak játékeszközt, használat után tegyék helyre. Tudjanak egyszerű építményt készíteni. A szerepjátékok elemei jelenjenek meg játékukban.

Ismerjenek verseket, mondókákat, dalokat, szívesen hallgassanak mesét.

Maguktól is kapcsolódjanak be az óvónő kezdeményezéseibe, a közös játékba, mozgásba, kézműves tevékenységekbe. A tanulási folyamatban közreműködő részvételüket biztosítjuk egyéni képességüknek és fejlődési ütemüknek megfelelően.

Az integrált nevelés folyamatában a prevenció (megelőzés), a korrekció (javítás, korrigálás), és a kompenzáció (a kiesett funkciók mással való segítése) nevelési feladatainkat sérülés specifikusan, egyénre szabottan határozzuk meg minden gyermeki tevékenységben.

A sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni szükségleteihez igazodó különleges gondozási feladatok ellátása.

A kommunikáció és elemi szociális viselkedés kialakítása, a viselkedésproblémák kezelése. Alakuljon ki bennük a társakkal szembeni segítőkészség, tudják megfogalmazni kéréseiket, kívánságaikat a környezetük felé.

Fejlődésbeli elmaradások korrekciója, korai elemi készségek és kognitív funkciók kialakítása.

Fejlesztési területek:

- Szociális készségek fejlesztése, önbizalom erősítése.
- Nagymozgás – testséma.
- Téri észlelés – téri tájékozódás, jobb-baloldalúság, irányfejlesztés.
- Taktilis észlelés.
- Vizuomotoros koordináció, szem – kéz, szem – láb, szem – kéz – láb, intermodális kódolás (látás, hallás, mozgás).
- Vizuális figyelem, érzékelés.
- Vizuális észlelés – látási megkülönböztető képesség, vizuális differenciálás, alak – állandóság, alak – háttér tagolása.
- Vizuális emlékezet – vizuális memória, vizuális szeriális emlékezetfejlesztés.

- Auditív verbális figyelem.
- Auditív észlelés – hallási megkülönböztető képesség, differenciálás.
- Verbális észlelés – beszédmotorika, grammatika, szókincs bővítése.
- Verbális – auditív emlékezet, auditív szeriális emlékezetfejlesztés.
- Finommozgás – grafomotorika.
- Nyelvi kifejezőképesség

9.2. Beilleszkedési, magatartási, tanulási problémával küzdő gyermekek

Mozgással és játékban segítjük fejlődésüket. Az idegrendszer éretlensége következtében közvetlenül kialakuló magatartászavar jól kezelhető mozgásterápiával. A szabad játékban egész nap használatban lévő mozgásfejlesztő játékainkat: trambulín, tölcsér, lépegetők, nagylabdák a gyermek ösztönösen, spontán használja. Érti, hogy jót tesz neki. Javítja közérzetét, segít a feszültség oldásában.

Nem ritka, hogy a gyermek nyugtalanságát egy még észre nem vett érzékszervi károsodás okozza, például enyhén nagyothalló. Beszédmegértési zavart okozhat a túl nagy orrmandula.

Védőnővel, szülőkkel, logopédus-szakemberrel együttműködve próbáljuk megtalálni a probléma okát, amelynek háttérben érzelmi kiegyensúlyozatlanság is állhat. A nyugodt légkör, a türelmes, elfogadó magatartás, a szabad játék lehetősége segít a gyermeknek kiegyensúlyozottabbá válni. Változatos kézműves tevékenységek, a festés, mintázás, rajzolás, kézimunka lehetőségének egész napos biztosításával segítjük a gyermeket érzelmi, nyugtalansága feldolgozásában. Továbbá drámajátékok alkalmazásával. Fontosnak tartjuk, hogy a nyugtalan gyermekkel megszerettessük az irányított mozgást. A mindennapos testmozgásra, különösen Gergely Ildikó játékaival alapozunk.

9.2.1. Tanulási nehézséggel küzdő gyermekek

Az a gyermek nevezhető **tanulási nehézséggel küzdő** gyermeknek, akit a szakértői vélemény alapján **képességbeli, illetve részképességbeli hátrányossággal diagnosztizálnak**, minősítenek.

Megnyilvánulási formák lehetnek:

- tanuláshoz szükséges képességek, részképességek fejlődési késései, hiányosságai,
- problémák tanulási helyzetekben,
- tanulási motiváció hiánya, vagy csökkenése.

Célunk: hogy a különböző tanulási nehézséggel küzdő kisgyermekünk a szakemberek és a pedagógusok segítségével, **saját képességhez mérten** fejlődjenek, és alkalmassá váljanak az iskolai élet megkezdésére.

Feladataink:

- a különböző tanulási nehézségek felismerése, **szűrése, szakemberek segítségének bevonásával a fejlesztési stratégia megalkotása,**
- a gyermekek önmagához viszonyított fejlesztése,
- a gyermekek sikerélményhez juttatásával a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítása,
- egyéni, **differenciált feladatadással a hátrányok kompenzálása,** felzárkóztatás.

9.3. A kiemelten tehetséges gyermek

A tehetségcsíra egy rejtőzködő és fokozatosan megmutatkozó képesség, adottság, kimagasló átlagtól eltérő teljesítmény mely a gyermek tevékenykedése, játéka vagy az egyéb feladat elvégzése során tetten érhető. Megnyilvánulási formák bármilyen területen lehetnek.

A tehetség „felmérése” 3-5 éves korban a napi tevékenységek során történik. **A tehetséges gyermekek** számára igyekszünk olyan lehetőségeket, tevékenységeket biztosítani, amelyek képességeik kibontakoztatását segítik. (Társas-, és logikai játékok; zenei fejlesztés; nagyobb ügyességet igénylő kézműves technikák – pályázatokon való részvétel stb.).

Az óvodai tehetségfejlesztés célkitűzése: felismerni a tehetséget és megjelenési formáit. Segíteni a gyermeket a továbbfejlődésben. Nem az a cél, hogy a gyermek korán kis „tudós” legyen, hanem hogy sokféle dolgot megismerve tudja későbbi érdeklődési irányait kialakítani. A tehetséges gyermek sajátos igényeihez mérten tág cselekvési szabadságot biztosítunk, kreativitást fejlesztő segítő eszközökkel, érdeklődő, közreműködő attitűddel. Sokféle, gazdag tapasztalás mellett nyitott, különféle megoldási lehetőséggel rendelkező feladatot adunk. Célunk, hogy a gyermekek egészségesen, boldog gyermekkorukat megőrizve, gazdagítva, töretlenül fejlődjenek kiemelkedő területükön és személyiségjegyeikben egyaránt.

9.4. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelése

Felelősségünk különösen nagy a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelésében és fejlesztésében. A hátrányos helyzet - esetenként - a gyermek veszélyeztetettségét is magában hordja. Ők néha csak tőlünk kapnak segítséget a világban való eligazodáshoz, a kultúra értékeinek megismeréséhez, lelki és testi fejlődésükhöz.

Fontos kihívás az óvoda világát nehezen elfogadó, illetve együtt nem működő, esetleg gyermeküket elhanyagoló családokkal való – együttműködésre készítő – kapcsolattartás.

A hátrányos helyzet leggyakoribb okai:

- Környezeti okok (lakhely, lakókörnyezet, negatív hatású szociokulturális környezet).
- A család anyagi és egészségügyi állapota, erkölcsi helyzete és életvitele, értékrendje (gyermek és/vagy a szülő egészségi állapota, 3 vagy több gyermek, több generáció együttélése, Nevelési hiányosságok: kettős nevelés, felügyelet és gondozás hiánya, helytelen bánásmód (brutalitás), érzelmi sivárság, közömbösség, könnyelmű, felelőtlen életvitel, bűnöző családi háttér, szülők iskolázatlansága).
- Anyagi okok (munkanélküliség, létminimum alatti 1 főre jutó jövedelem, a szülő csökkent munkaképességű vagy munkaképtelen, a kereset nem a család szükségleteinek kielégítésére fordítódik).
- A gyermek egészségügyi állapota,
- születési rendellenesség vagy szerzett fogyatékoság,
- mozgáskorlátozottság,
- érzékszervi károsodás (látás, hallás, stb.),
- tartós betegség,
- idegrendszeri, pszichés problémák (szülő és/vagy gyermek),
- higiénés hiányosságok,
- értelmileg, érzelmileg visszamaradt.

Feladataink:

A gyermekek előéletének, illetve családi háttérének feltérképezése, a hátrányos helyzetre utaló jelek kiszűrése.

Családi életre és egészséges életmódra nevelés (esetleg tapintatosan korigálni a helytelen szokásokat).

A mindennapi élethez szükséges készségek kialakításának segítése: tanácsadás, külső segítség felajánlása, anyagi támogatási lehetőségek kiaknázása.

Az önművelés igényének kialakítása.

A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása.

Differenciált fejlesztés: felzárkóztató foglalkozások a valamilyen területen lemaradóknak, tehetségigéretes gyermekek felkészítése.

A társadalmi kohézió erősítése, a hátrányt szenvedők társadalmi integrációja.

Az esélyegyenlőség biztosítása terén a szegényebb családok gyermekeinél jelentkező kognitív hátrányok mérséklése. A szociális hátrányok kompenzálása.

A szociális hátrányok kompenzálása nem jelenti azt, hogy az óvoda átveszi, átveheti a család, a szociális ellátórendszer vagy épp az önkormányzat szerepét. E helyett mélyebb együttműködésre

törekszik a többi szereplővel, a szülőkkel, a gyermekjóléti szolgálattal, védőnői hálózattal, a fenntartóval, az iskolával, a civil szervezetekkel és más intézményekkel. Az óvoda csak a nevelési, szocializációs folyamatot közvetlenül akadályozó tényezők felszámolása terén bír hatékony eszközökkel.

Meggyőződésünk, hogy a gyermeket körülvevő felnőttek legfontosabb dolga az egészséges környezet biztosítása, a szabad mozgás és a játék feltételeinek megteremtése, az odafordulás, rá figyelés, kérdéseire való válaszolás. Mindezek közvetetten segítik az iskolai beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások kialakulását, fejlődését.

Alapvető feladatunk a gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, a test – lélek – szellem harmóniájának megteremtése.

József Attila gondolatával kifejezve:

„Ehess, ihass, ölelhess, alhass...”

A 3. életévét betöltött gyermek óvodába lépését követő hónapban megfigyeljük, „felmérjük” nagymozgásának, önállóságának, beszédállapotának, gondolkodási műveleteinek szintjét. Fejlődését folyamatosan nyomon követjük, azt az alábbi feladatokkal és tevékenységekkel, keretek között segítjük.

9.5. A nemzetiség kultúrájának és nyelvének ápolásával járó feladatok

„A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.”

(ÓNOAP – Óvodakép 8.)

Óvodánk a **gyermek nyitottságára épít**, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a **hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés** alapja. Lehetőséget biztosítunk arra is, hogy a **menekült/bevándorló családok, illetve a vegyes ajkú családok is egyaránt megismerjék, és tisztelhessék saját népük hagyományait, szokásait** a békés egymás mellett élés szellemében. A **multikulturális szemlélet** a mai korban elengedhetetlen kiváltképp a pedagógusoknak kell ebben jó példát mutatni.

Célunk: hogy amennyiben más nemzethez tartozó, illetve vegyes ajkú család gyermeke nevelkedik intézményünkben, a gyermekek **hazánk nevelési feladatainak, társadalmunk szokás- szabályrendszerének** megfelelően, ugyanakkor **saját népének szokásait is figyelembe véve, azt ápolva**, közös értékrendet létrehozva, **egészséges személyiségfejlődést biztosítsunk** számára.

Feladataink:

- a más nemzethez tartozó, illetve vegyes ajkú gyermekek szülőföldjének, szokásainak megismerése,
- közösségi nevelés során a gyermekek közös nevelése, az egyéni értékek figyelembevételével,
- az esetleges vallási- táplálkozási- illetve egyéb betartható speciális igény figyelembevétele.

9.6. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az **egyenlő bánásmód követelménye** és az esélyegyenlőség előmozdítása nevelési alapelveinkben és értékeinkben rejlik, miszerint **minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz**. Intézményünk óvodapedagógusainak **alapvető feladata**, hogy az ellátott gyermekek hozzájussanak mind ahhoz, amely a gyermeki **személyiség szabadon történő kibontakozásához** szükséges.

Az egyenlő bánásmód érvényesítésének megmutatkozási formái lehetnek:

- A teljesítmények **egyenlő értékelése** során (a differenciáló pedagógia figyelembevételével).
- Az óvodai ellátáshoz **kapcsolódó szolgáltatások** egyenlő biztosítása és igénybevétele során.
- Gyermeki jogok egyenlő gyakorlása során.
- A tehetségigéretes és képességeikhez viszonyítva rosszul teljesítő gyermekek részére egyenlő segítség nyújtás során.

Feladataink:

- **közösségi nevelés** segítségével elfogadás, empátia, tolerancia, és segítőkészség fejlesztése,
- **egyenlő esély teremtése** valamennyi gyermek számára az óvodai élet valamennyi területén (megfelelő idő- tér- és eszközök biztosítása a tevékenységekhez),
- **egyenlő figyelem és gondoskodás biztosítása** valamennyi kisgyermek számára (a differenciáló pedagógia mellett a semmilyen külön gondoskodást nem igénylő kisgyermek is elegendő pedagógiai odafordulást kapjon).

9.7. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Szociális hátrányú gyermek

- Halmozottan hátrányos helyzetű
- Egyedülálló szülő által nevelt
- Aki jogosult a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre.

Feladataink

- Megállapítani, hogy képességei kibontakozásában elsősorban mi akadályozza.
- Meghatározni a lemaradás mértékét, minőségét, majd megkezdeni a felzárkóztatást.

A szociális hátrányok enyhítését óvodánkban az alábbi tevékenységek szolgálják

- Egészségfejlesztési program, gondozási tevékenységek.
- A szülői közösség és a nevelőtestület segítségnyújtása a rászorulóknak, amely lehet tárgyi, szociális vagy anyagi jellegű.

Feladataink:

- **Minden gyermek feltétel nélküli elfogadása.** Személyiségük, képességeik, tehetségük kibontakoztatása – elsősorban a játékon keresztül közvetített, az életkornak megfelelő műveltségtartalmak eszközrendszerével.
- **Minden gyermeket megillet a neki megfelelő, sajátos bánásmód.**
- A követelményszint életkornak és egyéni képességeknek megfelelő módosítása.
- Fokozott **tolerancia, elfogadó magatartás** a halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelési igényű, illetve beilleszkedési-, magatartási-, tanulási zavarral küzdő gyermekekkel, családokkal.
- Szociális hátrányok enyhítése
- A hátrányos megkülönböztetés minden formáját elutasítjuk. Intézményünkben nem szervezünk olyan programot, tevékenységet, nem kérünk olyan eszközöket, amelyek költségei a szülőknek aránytalanul nagy terhet jelentenének, és ezzel a gyermekek egy részét kizárnánk az azon való részvételből.
- Fontosnak tartjuk az:
 - esélyegyenlőséget, a hátrányt csökkentő pedagógiai attitűdöt,
 - a nemek társadalmi egyenlőségének támogatását,
 - a multikulturális gyermekek nevelését támogató szemléletet.

9.7.1. Felzárkóztatás, hátránykompenzálás

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek, a gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység.

A hátrányos helyzetű gyermekek a közösségbe kerülve gátlásokkal küzdenek, szorongók, nehezen kommunikálnak, konfliktushelyzetben többnyire agresszívan reagálnak. Nem ismerik saját képességeiket, érzelmeiket, nehezen értelmezik társaik viselkedését, feléjük forduló jelzéseit.

Elsődleges feladatunk felderíteni a gyermek fejlődését veszélyeztető okokat. A gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátását a gyermekjóléti szolgálat segíti. A gyermek veszélyeztetettségétől függően jelzéssel élünk a gyermekjóléti szolgálat felé.

Pedagógiai eszközökkel törekszünk a káros hatások megelőzésére, illetve ellensúlyozására. Megoldási lehetőségek: nevelési segítség, tanácsadás. A szülők figyelmének felhívása a gyermek fejlődésének sajátosságaira. A gyermek nevelési tanácsadóba irányítása.

A beilleszkedési nehézségekkel küzdő gyermekek szocializációját segítő tevékenységek: játék, drámajáték, azonosulásra épülő játék, kapcsolatteremtő játék, kreatív tevékenységek.

Társas kapcsolatok alakítása, tapasztalatszerzés az egymással törődésről. Páros szituációs játékok. A közös mozgás öröme, mozgásfejlesztő eszközökkel, óvónő által irányított mozgásos játékokban.

Az énekes játékok a hallás-, és ritmusérzék fejlesztés mellett a különböző érzelmek átéléséhez is segítséget adnak. Népmeséink nevelő hatású, énerősítő példát, erkölcsi irányt adnak.

3 – 5 éves korban a hátrányok „felmérése” a napi tevékenységek során történik.

Fontos elvünk, hogy a bármilyen ok miatt társaitól fejlődésben elmaradt gyermek fejlesztése, korrekciója egészséges társaival együtt, egyéni bánásmóddal történjék. A felzárkóztatás fontos eleme az életkorra leginkább jellemző utánzásos tanulás, a társak példája.

Óvodánk alapító okiratának megfelelően vállaljuk a magatartási-, tanulási- és beszédzavarral küzdő, valamint – szakértői vélemény alapján – a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelését – megfelelő szakember irányításával. A gyógypedagógiai, illetve logopédiai fejlesztés alkalmait kivéve ők is minden idejüket társaikkal együtt töltik.

A sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenységről a gyógypedagógus egyéni fejlesztési tervet készít, foglalkozási naplót vezet. Az óvónők az ő szakmai irányításával – a szakértői vélemény javaslatai és a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvei figyelembe vételével – az óvodai élet keretei között segítik a gyermek beilleszkedését, fejlődését.

A különböző hátrányok kompenzálásának legfőbb eszköze a mozgás, amely a gyermek belső késztetéseire, motívumaira épít.

Iskolakezdés előtt – a szülők egyetértése esetén – a Pedagógiai Szakszolgálat gyógypedagógusának irányításával csoportos szűrést végzünk, amelyet szükség szerint egyéni vizsgálat követ.

A logopédus segítségét a beszédhibák javításában általában a gyermekek 5. életéve után vesszük igénybe – súlyosabb probléma esetén korábban is.

A szociálisan hátrányos helyzetben lévő gyermekek felzárkóztatása, differenciált fejlesztése terén legfőbb célunk, hogy az óvoda nyugodt – érzelem gazdag - derűs légköre segítse esetleges sérüléseik kompenzálását.

Az óvoda valamennyi dolgozója részéről elengedhetetlen a türelmes – elfogadó attitűd, a fokozott törődés, az egyénhez igazított elvárások; amelyek mintául szolgálnak a gyermekek számára. Különösen fontos integrálódásuk (kapcsolatteremtés, beilleszkedés a csoportba, tevékenységekbe) segítése.

Feladatunk olyan társadalmi szervezetekkel, csoportokkal való kapcsolat keresése, amelyek ezt a hátrányt csökkenteni segítenek.

Minden gyermek „ügyes” valamiben. Sokoldalú, önkifejezésre lehetőséget adó tevékenységek által segítjük önbizalmának fokozását, figyelemzavarának feloldását, önkontrolljának, önismeretének erősítését, a folyamatos egyéni motiváció fenntartását. Ezek legfőbb eszköze is a mozgás és a társas közösségi játékok (énekes- és szabályjátékok).

9.8. GYERMEKVÉDELEMSEL KAPCSOLATOS TEVÉKENYSÉGÜNK

Az óvoda **óvó-védő funkciójából következően az óvodai gyermekvédelem óvodai munkánk szerves része**, az egyik legfontosabb jelzőrendszer. Tudjuk, hogy a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő, kompenzáló szerepet töltenek be.

Az óvoda vezetője és gyermekvédelmi felelőse szoros kapcsolatot tart fenn a Polgármesteri Hivatal **Gyámhivatallal**, valamint a **Család - és Gyermekjóléti Központtal** a hátrányos helyzetű családok segítése érdekében.

Célunk: hogy a gyermekeink hátrányos helyzetét preventív csökkentsük, és a veszélyeztetettség kialakulását megelőzzük.

Az óvoda gyermekvédelemmel összefüggő tevékenysége

- Kölcsönös bizalomra épülő kapcsolat kiépítése és folyamatos kapcsolattartás a szülőkkel. Tapintatos - a gyermeket veszélyeztető helyzetekben viszont határozott – véleménynyilvánítás; jelzés a hatósági feladatot ellátó szervezeteknek.
- A gyermekek szociokulturális helyzetének feltérképezése, folyamatos figyelemmel kísérése. Szükség esetén konkrét segítségkérés (önkormányzat, karitatív szervezetek), segítségadás (színházbérlet, kirándulás költségeinek átvállalása).
- A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek rendszeres óvodába járásának fokozott ösztönzése, elvárása.
- Folyamatos, élő kapcsolat az óvónők – gyermekvédelmi felelős – családgondozó között (a jelzőrendszer működtetése) – kiemelt figyelemmel a gyermekek testi-lelki bántalmazására vagy elhanyagolására.

9.8.1. Kompetencia szintek a gyermekvédelem területén

1. szint: Az óvodapedagógusok szintje

A **veszélyeztetettséget észlelő és jelző** rendszer első lépcsőfoka. Az óvodapedagógusoknak elsőként adódik alkalmuk a **gyermekek és a szülők jelzéseinek fogadására**; a hátrányos vagy veszélyeztetett helyzet felfedezése. Tapintatosan keressük a tünetek kiváltó okait, lehetőségeinkhez képest törekszünk azok megszüntetésére probléma megelőző és problémakezelő módon. **Érzékenyen figyelünk a gyermekek, családok problémáira**, minden gyermek számára biztosítjuk az egészséges személyiségfejlesztés feltételeit.

Feladatok:

Elősegítjük a hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését és a rendszeres óvodába járást.

Biztosítjuk a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, szükség esetén védő-óvó intézkedésre javaslatot teszünk.

Indokolt esetben kezdeményezzük a törvényben meghatározott pénzbeli és természetbeni ellátások megállapítását.

A problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket és okokat felismerjük, és szükség esetén szakember segítségét kérjük.

A feltáró munka után a felzárkóztatást, tehetséggondozást megtervezzük, megvalósítjuk (a gyermekek fejlődési lapjain erről folyamatosan feljegyzést készítünk).

A szülőkkel megfelelő, együttműködő kapcsolatot alakítunk ki.

Szülői értekezleteket, fogadóórákat tartunk (családi beszélgetések).

Együttműködünk a gyermekvédelmi felelőssel, rendszeresen tájékoztatjuk tapasztalatainkról.

2. szint: A gyermekvédelmi felelős szintje

A pedagógusoktól beérkező információk gyűjtése itt zajlik; a meglévő információk alapján a **gyermekvédelmi felelősnek lehetősége nyílik a tanácsadásra**, a hátrányos helyzetben lévő szülők felé; illetve a **kapcsolat felvételére a család- és gyermekjóléti szolgálattal**.

Feladatok:

A nevelési év elején megtervezi a gyermekvédelmi munkát az adott évre.

Nyilvántartja a hátrányos helyzetű gyermekeket. Szükség esetén javasolja a szülőnek, hogy keresse fel a Gyermekjóléti Szolgálatot.

A fogadóórák alkalmával a szülők rendelkezésére áll a felmerülő problémák és kérések megoldásában.

A segélykérő lapok kitöltéséhez segítséget ad, javaslatokat készít az óvodapedagógusokkal együtt.

Folyamatos kapcsolatot tart az óvodapedagógusokkal, óvodaigazgatóval.

Együttműködik a kerületi gyermekvédelmi munkaközösséggel.

A nevelés év végén beszámolót készít az éves munkáról.

Rendszeresen tájékozódik a gyermekvédelemmel kapcsolatos legújabb törvénymódosításokról, és ezekről kollégáit folyamatosan informálja.

3. szint: Az óvodaigazgató szintje

Az óvodaigazgató **irányítja és ellenőrzi** az óvodában folyó gyermekvédelmi munkát. Érvényesíti a gyermekek mindenekfelett álló érdekeit, és ennek betartását ellenőrzi. Az óvodaigazgató **felveszi a kapcsolatot** az illetékes gyermekjóléti és gyermekvédelmi szervezetekkel, szakemberekkel.

Feladatok:

- segíti a gyermekvédelmi felelős munkáját, gondoskodik a továbbképzéséről;
- biztosítja a gyermekvédelemhez szükséges feltételeket;
- évente egy alkalommal értékeli a gyermekvédelmi munkát;
- a törvényben meghatározott pénzbeli és természetbeni ellátások kezdeményezéséről a gyermekvédelmi felelőssel és a családokkal, pedagógusokkal, óvodatitkárokkal folyamatosan egyeztet, és a megfelelő intézkedéseket megteszi;
- tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi felelős személyéről, és az Újbudai Humán Szolgáltató Központ elérhetőségéről;
- segítségére van a szülőknek problémáik megelőzésében és megoldásában.

Rendszeresen tájékozik a gyermekvédelemmel kapcsolatos legújabb törvénymódosulásokról, és ezekről kollegáit folyamatosan informálja.

4. szint: Fenntartó, Jegyző

A Vasvár Város Önkormányzata a törvények és rendeletek előírásai szerint támogatja a település óvodáit és családokat.

Ennek formái:

- Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény
- Étkeztetési támogatás

A jegyző felügyeli, illetve nyomon követi az óvodakötelesek óvodáztatását, beiskolázását, intézkedést rendel el, gyermekvédelmi szempontból, vagy tartós, igazolatlan hiányzás esetén.

A gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látják el a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében

- az egészségügyi szolgáltatást nyújtók:
- a védőnői szolgálat,
- a házi orvos,
- a házi gyermekorvos,
- a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók:
- a család- és gyermekvédelmi szolgálat, amely segíti a nevelési-oktatási intézmény gyermekvédelmi feladatának ellátását,
- a közoktatási intézmények, különösen a nevelési-oktatási intézmények és a szakszolgálatok.

Ezen intézmények és személyek **kötelesek jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén** a gyermekjóléti szolgálatnál. A gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a **veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek egymással együttműködni** és egymást kölcsönösen tájékoztatni, mindeközben **betartják a pedagógusok etikai normáit és a hatályos jogszabályokat.**

9.8.2. Óvodai és iskolai szociális segítő szolgáltatás

15/1998. (IV. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről:

„25.§ (1) Az óvodai és iskolai szociális segítő szolgáltatás a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a szociális segítő munka eszközeivel támogatást nyújt a köznevelési

intézménybe járó gyermeknek, a gyermek családjának és a köznevelési intézmény pedagógusainak.

(2) Az óvodai és iskolai szociális segítő egyéni, csoportos és közösségi szociális munkát végez, valamint gyermek- és ifjúságvédelmi feladatokat lát el. Ennek keretében segíti

- a) a gyermeket a korának megfelelő nevelésbe és oktatásba való beilleszkedéséhez, valamint tanulmányi kötelezettségei teljesítéséhez szükséges kompetenciái fejlesztésében,
- b) a gyermeket a tanulmányi előmeneteléhez, későbbi munkavállalásához kapcsolódó lehetőségei kibontakozásában,
- c) a gyermek - tanulmányi kötelezettségeinek teljesítését akadályozó tényezők észlelését és feltárását,
- d) a gyermek családját a gyermek óvodai és iskolai életét érintő kérdésekben, valamint nevelési problémák esetén a gyermeket és a családot a közöttük lévő konfliktus feloldásában,
- e) prevenció eszközök alkalmazásával a gyermek veszélyeztetettségének kiszűrését és
- f) a jelzőrendszer működését.

(3) Ha a köznevelési intézmény foglalkoztat gyermek- és ifjúságvédelmi felelőst, az intézményt érintő gyermekvédelmi feladatokat az óvodai és iskolai szociális segítő a gyermek- és ifjúságvédelmi felelőssel együttműködésben látja el.”

Az intézményben nyújtott szociális szolgáltatás során eljáró óvodai szociális segítő – amennyiben, és amikor a gyermekkel közvetlenül foglalkozik -, az egyéni szociális szolgáltatások megvalósításának ideje alatt a gyermek felügyeletéről maga gondoskodik.

Együttműködéséről részletesen óvodánk Szervezeti és Működési Szabályzata rendelkezik.

X. A fejlődés elvárható eredményei, jellemzői az óvodáskor végére

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége **az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget.** A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

- a) **A testileg egészségesen fejlődő gyermek** hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- b) **A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek** az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

3. A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél

- a) az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- b) megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- c) a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

4. Az egészségesen fejlődő gyermek

- a) érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat, azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- b) elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

5. Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító

elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

6. A szociálisan érett gyermek:

- a) egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- b) feladattudata kialakulóban van, és ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

7. A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

8. **A sajátos nevelési igényű gyermekek** esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettség.

9. **A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek** iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.” (ÓNOAP)

Mindez magába foglalja:

- A test, a lélek, a szellem életkorra jellemző összhangja.
- Nagy- és finommozgások összerendezett, ügyes kivitelezése.
- Érzékelés, észlelés (elsősorban látási, hallási és tapintási észlelés, téri tájékozódás, testséma) differenciáltsága az iskolai tanuláshoz szükséges szinten.
- Magányosan, párban és csoportokban folyó elmélyült játékokra való alkalmasság.
- Az akadályok leküzdésének, a problémák önálló, változatos megoldásának képessége.
- Kompromisszumkészség.
- Tág értelemben vett tanulási vágy és képesség; a világra való nyitottság.
- Elemi tájékozódás az emberi kapcsolatokban, térben, időben, ok-okozati összefüggésekben.
- Környezettudatos magatartás.
- Megjelenik a fogalmi gondolkodás, a szándékos figyelem.
- Önként vállalt szabályok betartása, az elkezdett cselekvés befejezése.
- A viselkedés érzelem- és indulatvezéreltsége csökken. Képes vágyai teljesülésének késleltetésére, az esetleges kudarcok elviselésére.
- Alkalmazkodóképesség, alapvető viselkedési normák követése.
- Érthető, helyzethez illő beszéd.

A sajátos nevelési igényű gyermekeknél ezek a kritériumok – speciális szakemberek bevonásával is – csak árnyaltan, részben valósulhatnak meg. Fontos, hogy képességeikhez mértén minél előbbre jussanak.

XI. A PROGRAM BEVÁLÁSÁNAK RENDSZERE

Programunk beválása **folyamatos nyomon követésének célja**

Erősségek megőrzése

- Hiányosságok kiküszöbölése
- Lehetőségek kiaknázása

módszerei

- A gyermekek óvodai életének megfigyelése
- Az óvónő önellenőrzés

Munkánk eredményességének legfőbb mutatói

- A gyermekek jól érzik magukat az óvodában, elfogadják életrendjét, beilleszkednek abba.
- Szeretnek az óvónéni közelében lenni, de egyedül vagy társaikkal is szívesen eljátszanak.
- Játékuk sokszínű, ötletgazdag. Megszervezése, kivitelezése egyre nagyobb önállóságot mutat.
- Várják, és szívesen hallgatják a mesét, képzelődnek, fantáziálnak.
- Felszabadultan mozognak, mozgásuk egyre ügyesebb.
- Türelmesek egymással, elfogadják egymást.

Az óvónő évente megvizsgálja, leméri saját munkáját a következő szempontok alapján:

- Minden területen azonosul-e a helyi pedagógiai programban közösen meghatározott célokkal, tartalommal, stílussal?
- Eleget tesz-e a „*ne siess, ne sűrgess, ne aggodalmaskodj*” hármas követelménynek tud-e várni, kivárni?
- Jól rangsorolta-e tennivalóit?
- Munkája nem csak saját csoportja, hanem az egész óvoda jó megítélését szolgálja-e?
- Hiteles és őszinte-e a szülők előtt?
- Folyamatosan képezi, műveli-e magát; a képzésben szerzett ismereteket alkalmazza-e a nevelőmunkában?

XII. BÖLCSŐDÉNKBEN FOLYÓ SZAKMAI MUNKÁNK BEMUTATÁSA

Bölcsődénk arculata is tükrözi az itt folyó munkát. A hagyományokkal való ismerkedést szinte észrevétlenül vezetjük be a gyerekek mindennapjaiba. Szeretnénk képessé tenni őket a hagyományok érzésvilágának befogadására, átélésére és szeretetére. Alapot ad anyanyelvi fejlődésüknek is, hisz a népi mondókák, versikék hangulata, ritmusa áthatja egész személyiségüket, örömeiket, érzelmi feltöltődést okoz.

Tevékenységeink lényege: mindent látni, hallani, tapasztalni, minden érzékszervükkel észlelni. A hagyományok nemcsak nevelési céljaink magvalósításában fontosak, hanem azért is, mert szélesebb tevékenységi formákra adnak lehetőséget. Kitűnő alkalmat teremtenek a csoporton belüli közösségi érzések alakítására, a gyermekek közötti kooperációra, kommunikációra.

A tevékenységek során látásuk, hallásuk, tapintásuk is fejlődik. Ismereteket szereznek a természetben és a környezetükben található anyagok tulajdonságairól és felhasználásukról. Megtanulnak, bánni az eszközökkel, eljutnak az alkotómunka örömeihez, saját és társaik alkotásának megbecsüléséhez.

Az alkotójáték során a játék öröme mellett fontos, hogy fejlődjön a gyermekek kez ügyessége, figyelme, képzelete, térképessége, problémamegoldása, technikai szemlélete, sokféle anyaggal ismerkedjenek meg. A gyermeknek nincs szüksége arra, hogy a felnőtt közvetlenül irányítsa. A manipuláció fejlődésének minden eleme a gyermek belső késztetésén alapul. Lehetőséget kell adni neki, hogy az ébrenléti idejében megfelelő hely és tárgyak álljanak a rendelkezésére a zavartalan ténykedéshez.

Az alkotó tevékenység fejleszti a gyermek esztétikai érzékét, az érzékszerveket, szemük, fülük, bőrük, ízlelésük hozzásegítik a felhasznált anyagok megismerését.

Matematikai fogalmakkal is megismerkedhetnek a tevékenységek során: kicsi, nagy, rövid, hosszú, vastag, vékony stb.

Az alkotás elkészítéséhez szükséges a szem és kéz koordinációja, és a finommotorika.

Az alkotó tevékenység alkalmat ad a természetes anyagok felhasználására, és egyes anyagok újra hasznosítására, ami a környezettudatos nevelést szolgálja. Fontos szerepe van az én tudat kialakításában, „én akarom, én csináltam” öröme.

A hagyományok beépítése a nevelőmunkába gazdagabbá, színesebbé teszi a bölcsődei életet, a gyermekek mindennapjait. Az ilyen szellemben nevelkedett gyermekek alkotó kölcsönhatásban élnek a természettel, ráéreznek arra, hogy a világot képesek átalakítani.

A téli hónapokhoz kapcsolódó jeles napokat a gyermekcsoportokban ünnepeljük, de a közös programok ekkor sem maradnak el, így egyik csoport megy a másikhoz vendégségbe a „nagy sütések” és farsangolás idején és az előtér díszítése is közösen történik a gyerekek munkáiból.

A kisgyermek lételeme a játék. Bölcsődénkben az életkori sajátosságokat figyelembe véve keltjük fel a gyermekek érdeklődését a napi játéktevékenység során specialitásunkra, az alkotójátékra.

Bölcsődénk arculata is tükrözi ezt a tevékenységet /gyermekek alkotásaiból rendezett állandó kiállítás, csoportszobák díszítése/.

A csoportszobák polcain elhelyezett zsírkréták, ceruzák és a papír biztosít erre lehetőséget.

Jó idő esetén, az udvaron, az aszfalton krétával vagy a tócsa vizével nyílik erre lehetőség, de szívesen rajzolnak a porba és a homokba is.

A hideg idő beköszöntével egyre hosszabb idő jut a szobában folytatható **alkotójátékra**.

Előtérbe kerül a festés: ujjal, kézzel, szivaccsal, ronggyal, ecsettel, csepegtetéssel stb. Megismerkednek a papír különböző fajtáival, amiket gyűrögethetnek, téphetnek, vághatnak, hajtogathatnak. Az összegyűrt, eltépett papírdarabokat további alkotásaik során felhasználják.

Az őszi és a téli is tartogat még lehetőséget az alkotójátékra: leveleket, különböző terméseket gyűjthetünk. Az összegyűjtött termésekből, levelekből képeket, ajándékokat, díszítő elemeket készíthetünk. A havat levet gyúrni, lapátolni, rajzolni bele stb.

Az alkotások során még fontos szerepet kapnak a képlékeny anyagok is, a só-liszt gyurma, a sár stb. Minden kisgyermek élvezettel gyúrja, nyomkodja, alakítgatja azokat.

Bölcsődénkben nagy hangsúlyt fektetünk a különböző fajtájú és anyagú textíliák felhasználására.

A textil puha, kellemes, lágy tapintású anyag. Arra törekszünk, hogy ne csak a gyermekek tevékenysége során használjuk fel ezeket, hanem a kisgyermeknevelők, szülők aktív közreműködésével díszítésre alkalmas faliképek, bábok stb. is készüljenek belőlük.

Nagyon fontos, hogy a gyermek saját cselekvési vágyát, igényeit, képességeit vegyük figyelembe a tervezés során. Minden tevékenységet az alapok gyakorlásával kezdünk, és az adott gyermekcsoport életkorát, képességeit, fejlődési ütemüket figyelembe véve haladunk a bonyolultabb formák felé.

A közös munka során a beszélgetésnek is fontos szerepe van: az új anyagok, eszközök nevének megtanulásában, új ismeretek szerzésében. Nagyon fontos, hogy a kisgyermeknevelő a gyermek minden kérdésére válaszoljon.

Élővilág a bölcsődében:

Az élőlényekkel való kapcsolatteremtés alapvető igénye a gyermekeknek. A rácsodálkozástól, a megfigyeléstől, az együtt játszásig sokféle érzellemmel, sokféle formában jelenik meg. Az élővilág nagy tárházából a kisgyermeket elsősorban az állatok érdeklik.

Figyelik és utánozzák mozgásukat, hangjukat. Ha lehet, megfogják, simogatják őket. A nyálkás, csúszós csigák, bogarak is érdekesek, nem idegenkednek tőlük – ha ez bekövetkezik, az már a felnőttektől tanult mozdulat. A tollas szőrös állatok, pedig egyenesen ellenállhatatlanok a gyermekek számára, nagy bennük a késztetés, hogy megérintsék őket. Az udvaron lévő fára készítenek karácsony ünnepe előtt magvakból, madaraknak való finomságokból karácsonyi díszeket és ezeket kötözik fel a fára, hogy örömet szerezzenek ezen a nagy ünnepen a kis jövevényeknek.

A madáretetőt hideg téli napokon keresik fel a kismadarak - énekes rigó, kerti poszáta, vörösbegy, cinke, feketerigó vagy házi veréb -, fantasztikus élmény a megfigyelésük. Hangjuk, énekük szívet melengető! A madáretetés a „jó tett” érzése mellett kitartást, folyamatos odafigyelést igénylő munkát ad, cserébe sok-sok érdekes látnivalót kínál. Milyen izgalmas könyvben kikeresni a hozzánk járó madarak képét, hányan vannak, milyen eleséget adjunk nekik? Környezeti nevelési programunk egyik legkedvesebb része a madárkarácsony megünneplése szülőkkel, gyerekekkel közösen.

A növényekkel a gyerekeknek már más a kapcsolatuk. Mégis milyen csodálatos, hogy a földbe vetett kis magból gondos ápolás mellett virágzó növény lesz. Ha ők vetik el a magot, ők próbálkozhatnak a csíráztatással, hajtatással – nem feledkeznek el róluk. A növények behozzák a csoportszobába a természetet, ez különösen télen nagydolog. Képes a hangulatukat megváltoztatni a csíráztatott búza üde zöldje vagy egy hajtatott, virágzó gyümölcsfavessző. Jó alanyai a gyermekek kísérletező tapogatózásának, mert változásaik viszonylag gyorsak, napok alatt megfigyelhetők. A gyümölcsök, zöldség- és főzeléknövények felhasználásuk közben nyújtanak igazi tapasztalatokat.

Minden hétfőn zöldség és gyümölcsnapot tartunk novembertől. Gyümölcsnapjainkon közösen mosva, tisztítva, karikázva, reszelve, megtapintva, ízelve, ételnek készítve – nyújthatnak igazán maradandó ismereteket, nem pedig tanítva, beszélgetve róluk. Itt a szülők különféle gyümölcsöket hoztak be a bölcsődébe. Ennek lényege az volt, hogy gyermekeink a gyümölcsök sokszínűsége által ismerkedjenek az általuk ismeretlen szín és állag fajtákkal. azon gyümölcsöket melyek nem igényelték, hogy vágó illetve szűrő eszköz kelljen felszeletelésükhöz, azokat a gyermekek kisgyermeknevelőjükkel együtt pucolták meg. Ezzel is növelve az „aha élmény” az „én csinálom” élmény meglétét. A csoportszobák díszeként élénk színfoltokként

pompáznak a közösen gyűjtött falevelek, gesztenyék, makkok, különböző magvak. De nemcsak díszítésként, hanem játékainkhoz, alkotásainkhoz jól használhatók az ős kincsei.

Az élettelen környezet a bölcsődében:

Az élettelen természet tárgyaival, jelenségeivel a gyermekek kapcsolata hasonlóan sokrétű. A csapadék minden formája érdekes tapasztalatokat nyújt. Figyelni a záport az eresz alól, a teraszról, hallgatni az esőcseppek kopogását, csendes esőben kivárni meddig véd a fa lombja. Eső után játszani a tócsák vizével, papírcsónakot úsztatni, vizes lábnyomokat nézegetni, követni őket, ki merre szaladt, lesni az előbújó földigilisztákat. Hidegben betörni a pocsolyák jégvártyáit, gyorsan száradó, vizes alkotásokat készíteni, mind igen jó játék. A hóról nem is beszélve. „Hóangyal” készíteni, hógolyókat gyúrni, egyszerűen csak belehemperegni, kis dombon szánkóval lecsúszni, majd egy kis havat magunkkal vinni a szobába, a jó melegre és nézni, mi történik vele, mi lesz belőle. Ha felolvadt, a tálban kirakni újra a hidegre, most mi történik vele. De ne csak lássunk, fogjunk, kicsit hallgatózunk is. Hallgassuk a szél zúgását, nézzük, mint hajladoznak a fák, bokrok, hogyan kavarja a port, a homokot, viszi a faleveleket a szél.

Az élettelen természet a legtermészetesebb módon van jelen a kisgyermek játékaiban. A rögös termőföld vagy a homok morzsolása, markolászása, a sima agyag, sár formázása, tapintása vagy lépegetések jó időben a füves vagy a kavicsos, bökös talajon, olyan biológiai ingereket közvetítenek, amelyek örökös nyomot hagynak a világ dolgaival ismerkedő gyermekben. A bölcsődés korú gyermek számára az eddig felvázolt szűkebb természeti környezet jelenti a „világot”. E világ felé egész figyelmével fordul, a körülötte levő személyek, élőlények, jelenségek, történések, dolgok, tárgyak felé. A kisgyermek számára természetes az ezekkel való ismerkedés, tapasztalatszerzés – a tanulás.

A kisgyermeknevelők a kisgyermek életkori sajátosságait figyelembe véve nemcsak gondozással, hanem a legmegfelelőbb módszereket alkalmazva neveléssel is foglalkoznak. A testi nevelés mellett központi kérdéssé vált a szellemi nevelés is, ezen belül az ének-zenei, a vizuális és az anyanyelvi nevelés: ezen belül az utóbbinak talán még egy magasabb fokozata a bábozás.

Csoportok munkaterve hónapokra bontva:

Szeptember

- Fokozatos beszoktatás, szokásrend kialakítása,
- Gondozási feladatok fokozatos átvétele a szülőktől,
- Szülői jelenlét időtartamának folyamatos csökkentése
- Csoportszoba dekorálása évszaknak megfelelően
- Őszi napirend elkészítése és kifüggesztése

- ✚ Családlátogatások
- ✚ Dokumentációk
- ✚ Csoportnapló folyamatos vezetése
- ✚ Bölcsődei jelek kiválasztása a szülői értekezletek után jelentkezeteknek
- ✚ Ülési rend, gondozási rend, fektetési rend kialakítása, kifüggesztése
- ✚ Felvételi törzslap és státusz elkészítése
- ✚ Üzenő füzetek bekérése és folyamatos vezetése
- ✚ Fejlődési napló vezetését (egy év alatt havonta, egy év fölött három havonta)
- ✚ Játékok fertőtlenítése
- ✚ Állatok világnapjára való készülődés

Október

- ✚ Terem őszi dekorálása
- ✚ Folyamatos beszoktatás
- ✚ Dokumentációk elkészítése
- ✚ Szülőcsoportos beszélgetések, szülői érdekképviseleti fórum megválasztása
- ✚ Az udvari mozgásfejlesztő játékok mellett az őszi természettel való ismerkedés / levélgyűjtés, levéleső, termésekkel célba dobás.
- ✚ Ugrálás, hempergés az avarban, ha van rá lehetőség.
- ✚ Szobai mozgások bevezetése.
- ✚ Az évszaknak megfelelő mondókákat, verseket és meséket
- ✚ A színekkel és formákkal való ismerkedés,
- ✚ Idény gyümölcsök alakjával és színével is ismerkedünk.
- ✚ A gyűjtött leveleket, termések festése, ragasztása
- ✚ Őszi énekek éneklése, melyekhez hangszerként őszi terméseket használunk.

November

- ✚ Márton napi díszítés
- ✚ Amikor az időjárás engedi, kinn tartózkodás a szabadban.
- ✚ Leveleket gyűjtünk, gereblyézünk.
- ✚ A már elsajátított mondókás torna mellett a kinti és a benti nagymozgások bővítése az őszi termések gurításával, dobásával.
- ✚ Ludas meséket, verseket, mondókákat gyakorolunk.
- ✚ Az évszakhoz kapcsolódó meséket, mondókákat és verseket ismétélünk.
- ✚ / Sün Balázs, Nyúl doktor/
- ✚ Töklámpást faragunk
- ✚ A gyűjtött termések felhasználásával alkotásokat készítünk.

- ✚ Levél lenyomatozás, gesztenyefigura készítése, só-liszt süni, termékdísz készítés, tökszínezés,
- ✚ Libát festünk, ragasztunk galacsinokból. Márton napi lámpás készítünk.
- ✚ Mikulásos alkotásokat festünk, ragasztunk.
- ✚ Elkezdünk készülni az adventi időszakra
- ✚ Márton napi énekek éneklése, A mondókákat dió csörgővel kísérik:
- ✚ Készülődés a télapó és a karácsonyi ünnepségekre
- ✚ A hónap végén a Mikulásra készülődünk, és az első adventi gyertya gyújtásáról is beszélünk.
- ✚ Az ünnepekhez kapcsolódó meséket, verseket, mondókákat választunk

December

- ✚ Téli napirend elkészítése és kifüggesztése
- ✚ Télapó ünnepség, ajándékozás
- ✚ Téli dekoráció elkészítése
- ✚ Szülőcsoportos beszélgetés tervezése, témák ajánlása, lebonyolítása
- ✚ Készülődés a karácsonyra
- ✚ Karácsonyi ünnepség, ajándékozás csoportok szerint
- ✚ A téli időszakban is igyekszünk minél több időt a friss levegőn tölteni.
- ✚ Az udvari játék időtartama a hideg- hűvös, szeles idő miatt 20- 30 percre csökken.
- ✚ Mindennapi mozgás a csoportszobában
- ✚ A hagyományok ápolása, továbbadása a gyermekek számára
- ✚ Adventi időszak, gyertyagyújtás
- ✚ Karácsonyi készülődés: karácsonyi dalok éneklése, süteménysütés, csoportdíszítés, ajándékkészítés
- ✚ Ünnepekhez kapcsolódó alkotások készítése pl.: Mikulássalapka festés
- ✚ Megfigyeljük a télre jellemző természeti jelenségeket
- ✚ A kerti madarak etetése, az ablakba kitett madáretetőbe dió, napraforgó kihelyezése
- ✚ A gyerekek igényei szerinti átmozgatása a frissen kiszellőztetett csoportszobában: ugrálás, körjátékok és egyéb nagymozgásos játékokkal.
- ✚ Minden reggel játékos tornagyakorlatokat végzünk /babzsákkal, termésekkel/,
- ✚ Az évszaknak megfelelő téli mese „Varga Katalin: A kesztyű” c. mese.
- ✚ Az ünnepekkel kapcsolatos meséket, verseket, mondókákat ismételjük. /Télapó kesztyűje.../. Minden nap az adventi naptár kinyitásakor is ezeket a meséket meséljük.

- ✚ Mikulást, karácsonyfát, gyertyát ragasztunk, festünk, színezzük.
- ✚ Az évszak változása és az ünnepek közelsége miatt számos énekkel ismertetjük meg a gyerekeket. Az őszi énekeket felváltották a téli havas, hideg énekek, a Mikulás és karácsonyi énekek. Még meghittebbé válik a hangulat a hangszerek használatával. Furulya, triangulum, csörgők, csengők egészítik ki énekünket

Január

- ✚ A gyermekek visszaszoktatása, új gyerekek fogadása
- ✚ Üzenő füzetek vezetése
- ✚ Játékok tisztítása, fertőtlenítése
- ✚ Magyar Kultúra jan. 22 hetében népi motívumokat színezzük, a gyermekek életkorához megfelelő mesékkel ismertetjük meg őket és képeskönyvek segítségével a népi viseletet „tanulmányozzuk”
- ✚ Ebben az időszakban megfigyeljük a hóesést, érzékeltetjük az idő egyre hidegebbé fordulását, amikor az időjárás engedi, a hóból közösen hóembert formázunk, de előkerültek a lapátok, és a vödörök is. A szobába bevitt havat is megfigyeljük: a melegben miként olvad el, és lesz belőle víz.
- ✚ A napi mondókás torna közben szabályok ismeretét elmélyítjük, lánc vagy épp sor feladatok által.
- ✚ Téli mondókákat, meséket mesélünk.
- ✚ Az évszagnak megfelelően, tenyér lenyomatból készítünk téli fenyőfát, liszttel imitáljuk a havazást.
- ✚ A tél hangjait utánozzuk, énekeinket is ezekkel kísérfük.

Február

- ✚ Farsangi dekoráció készítése, csoportok dekorálása
- ✚ Farsangi multság a csoportokban (mondókák, dalok, stb.)
- ✚ Szülőcsoportos beszélgetések
- ✚ Medvevárás: ez alaklomból minden a medvéről szólt. Macit színezzük, ragasztunk, mondókázunk, énekelünk.
- ✚ Az ébredő tavasz megfigyelése: az olvadó hó alatt fel- felbukkanó zöld természet. Ebben a hónapban fokozottan ügyelünk a gyümölcspótlásra, így közösen készítünk gyümölcspaddingot. Kiszézással búcsúzzunk el a téltől.
- ✚ A napi rendszerességgel végzett, a csoportszobai tornázás mellett, a melegebb időben gyakrabban tudunk a szabadban is nagy mozgásokat végezni. Pl.: talicskatolás,

- ✚ lapátolás, A szobában az egyensúly gyakorlatok mellett gyakoroljuk a kosárra dobást és a célba dobást is.
- ✚ A gyakorlatokat dalok kíséretében is végezzük:
- ✚ Háp-háp... Gyerekek... Süti-süti... Ezzel fejlesztve a ritmus érzéküket és finommotorikájukat is.
- ✚ Csoportmesék, ünnepekhez kapcsolódó mesék, énmesék
- ✚ Az új technikák bevezetésével próbáljuk kiszélesíteni a vizuális érdeklődésüket, pl. pasztellkréták-, ill. sablon használatával. A kiszézés kapcsán hajót készítünk, melyet mindenki maga díszít. A mindennapi tevékenységeink közé beemeljük a mindennapos gyurmázást is.
- ✚ Ünnepkörhöz kapcsolódó énekek

Március

- ✚ Tavaszi dekoráció elkészítése, csoportok dekorálása
- ✚ Tavaszi napirend elkészítése, kifüggesztése
- ✚ Húsvéti mondókák versek tanulás
- ✚ Az ébredő tavasszal lassan megérkeznek a költöző madaraink is, ezzel egy újabb dolgot tudunk megfigyelni a csoportszoba ablakából.
- ✚ Az egyre melegebb időben megnő a kint töltött idő is.
- ✚ Bevezetjük a babzsákkal való foglalkozásokat is, egyensúly feladatokat, egyre komplikáltabb bonyolultabb feladatokat kitalálva, melyeket a gyerekek örömmel próbálnak ki. A kinti nagymozgásos játékok is újra előkerültek, pl. motorok, markoló, és már a futó biciklik is.
- ✚ Láncmesékkel való ismerkedés, meselánc alkotása a csoport gyermekeivel
- ✚ A nemzeti ünnep kapcsán készítünk pártát, és színezzük huszárokat is. A hónap végén már készülődtünk a nyuszi várásra.
- ✚ A dalokat már nem csak tapssal és csörgőkkel kísérjük, de furulya szóval is.
- ✚ A víz világnapjához márc. 22 kapcsolódóan tevékenységeket tervezünk.

Április

- ✚ Húsvéti készülődés
- ✚ Húsvéti dekoráció elkészítése
- ✚ Húsvéti ünnep, nyuszi simogatás április 6
- ✚ Bölcsőde kóstolgotó bölcsőde iránt érdeklődő szülőknek. Beiratkozási szándékok felmérése.
- ✚ Föld napja (ápr. 22.) megünneplése

- ✚ A gyerekekkel közösen ültetünk két kis fát, amit igyekeztünk közösen gondozni a következő időszakban. Kiskertünkben is elkezdjük a munkálatokat.
- ✚ A néphagyományokat felelevenítve hímes tojást készítünk. A kifújt hímes tojásokat ecsettel és természetes anyagok (pl. mák) felhasználásával díszítjük. A kisebb gyerekekkel a vizuális nevelés keretein belül az egyszerűbb technikákat alkalmazva alkotunk.
- ✚ Közös munkánk a tavaszi fa díszítése krepp papírgalacsinból és PET- palackkal – ezzel is bevezetve egy új technikát.

Május

- ✚ Anyák napjára a gyerekek egy kis ajándékot készítenek anyukájuk számára
- ✚ Az ébredő természetben virágokat gyűjtünk kis vödrökben
- ✚ A melegedő idő, és az egyre kevesebb ruházat a kinti nagymozgások fejlesztését tette lehetővé.
- ✚ Énekeink a tavaszhoz, az ünnepekhez, és a közelgő számunkra nagyon fontos ünnephez kapcsolódnak,
- ✚ Készülődés a gyermeknapra
- ✚ Gyermeknap
- ✚ Szülőértekezlet az óvodába induló gyermekek szüleinek
- ✚ Anyák napjára gyerekekkel a kisgyermeknevelők apró ajándékokat készítenek az édesanyáknak és a nagymamáknak, melyet az anyák napja előtti péntek délután adnak át a gyermekükért érkező anyukáknak.
- ✚ Madarak és fák napját május 21. Elsősorban a környezetünkben fellelhető élőlényeket figyeljük meg. Figyelemmel kísérjük a fák változását, a madarak csicsérgését. Képeskönyvek, plakátok, fényképek segítségével ismerkedünk a hazánkban élő madarakkal.
- ✚ Gyereknapot május végén ünnepeljük
- ✚ A tavaszhoz kapcsolódó énekek mellett a jeles napokhoz illő énekeket tanulunk hangszerek segítségével. Éneklünk a madarokról, fákról, a változatos természetről, viharokról.
- ✚ Az időjárás nem mindig kedvez, ezért szobában fellelhető eszközök segítségével alakítunk ki akadálypályákat, ezzel is fejlesztve nagymozgásukat.
- ✚ Tavaszi, és nyár eleji mesék, versek, mondókák mellett a jeles napokhoz kapcsolódó apró történeteket is beleszövünk mindennapjainkba. Anyák napi mondókánknál figyelünk arra, hogy könnyen tanulható legyen és vidám.

- ✚ A jeles napokhoz kapcsolódó kreatív foglalkozásokon megismerkedünk a formákkal, színekkel és anyagokkal.
- ✚ Szülőcsoportos megbeszélés

Június-Július

- ✚ Nyári napirend elkészítése, kifüggesztése
- ✚ Nyitás utáni gyermeklétszám felmérése
- ✚ Igény szerinti ügyelet szervezése
- ✚ Július utolsó hetében nagytakarítás, játékok fertőtlenítése, éves szőnyegtisztítás.
- ✚ A kellemes nyári időben igyekeztünk a nap jelentős részét a szabadban tölteni. Nagy gondot fordítottunk a folyamatos folyadékpótlásra és a gyerekek védelmére: bekenjük őket napvédő krémmel, árnyékos helyet biztosítottunk a játéokra. Magas UV sugárzás esetén a játéktevékenységet a csoport szobában folytattuk.
- ✚ Többször mesélünk az óvodáról, ahova többen is szeptembertől járnak. Az óvodába menő gyermekeket saját magukhoz képest a lehető leginkább önállóságra szoktatjuk. Megfigyeljük, a lepkéket, kutyákat, szúnyogokat, tücsköket, madarakat és hangyákat. A gyerekek kis öntöző kannájukkal segítettek locsolni, ápolni az udvari növényeket. Friss gyümölcsökből friss gyümölcssalátákat készítettünk közösen a gyerekekkel.
- ✚ Ebben az időszakban az évszakoknak megfelelő állatos, a gyermekek számára kedves mesékből, versekből és mondókákból állítottuk össze „foglalkozásainkat”.
- ✚ Rajzolás, festés, mintázás: az udvaron található természetes anyagokból, nedves homokból különböző formák és minták alakíthatók ki.
- ✚ Ezeket az udvaron fellelhető virágokkal, gallyakkal kedvük szerint díszíthetik a gyerekek.
- ✚ Színes aszfaltrétával lehetőség nyílik a fali táblákra, ill. a járólapra rajzolni.
- ✚ A gyerekek nagyon szeretnek vízzel „dolgozni”, ezért tenyerüket, talpukat befestve virágot, napocsát, katicabogarat festünk.
- ✚ A gyerekek kifejezetten élvezik az udvaron töltött játékidőt. Jellemzően sokat motoroznak, futkároznak, csúszdáznak és hintáznak.
- ✚ Játékukat különböző játékeszközökkel bővítjük:
 - ✚ karikákból ugróiskola kialakítás
 - ✚ karikagurítás
 - ✚ labdajátékok: gurítás, rúgás, dobás
- ✚ Meleg időben felfrissülést nyújt a permetező.
- ✚ Ballagás

- ✚ Nyári zárás
- ✚ Tatarozási, felújítási munkák folynak az intézményben.

Augusztus

- ✚ Készülődés az óvodába
- ✚ Leendő óvónők meglátogatják a gyerekeket
- ✚ Az augusztusban elköszönő és óvodába induló gyermekeknek ajándékokat készítünk
- ✚ Játékok fertőtlenítése
- ✚ Csoportnaplók lezárása
- ✚ Készülődés az új bölcsődei nevelési évre
- ✚ Szülőértekezlet az újonnan gyermekek szüleinek
- ✚ Csoportbeosztás

Ezen munkatervünk természetesen változik a gyermekek igényei szerint.

Kiemelt feladatunk és fontos célunk, hogy ehhez szakembereink fejlődését elősegítsük és támogassuk. Több oktatási intézmény munkájához is kapcsolódtunk, szakmai helyet biztosítunk a leendő kisgyermeknevelők számára. Együttes célunk, hogy minél testre szabottabban átlássák a kisgyermeknevelés rendszerét, képesek legyenek a bölcsődében a kisgyermeknevelői feladatokat a szakmai kompetenciájuk alapján elvárható autonómiával és felelősséggel ellátni.

Támogatjuk a továbbtanulni szándékozókat, segítjük előmenetelüket, büszkék vagyunk rájuk. Célunk, hogy folyamatosan bővüljön a diplomás kisgyermeknevelők köre és néhány év múlva elmondhassuk, minden szakdolgozónk rendelkezik diplomával.

A bölcsőde remek lehetőséget biztosít arra, hogy a gyermekek gondozása során, valamint a szülőkkel való napi találkozások alkalmával bepillantást nyerhessünk egy-egy család életébe, problémáiba, nehézségeibe. Ezért mindenképpen törekedni kell a szülőkkel való jó kapcsolat és együttműködés kialakítására.

Mintái és lelkes terjesztői kívánunk lenni a tudományos eredményekre épülő nevelési elveknek és mentálhigiénés módszereknek.

Mindezeket természetesen csak úgy vagyunk képesek megvalósítani, ha munkánkat elhivatottsággal, szakmai hozzáértéssel végezzük. Folyamatos továbbképzésekkel és önképzéssel tudjuk javítani tevékenységünk színvonalát.

A gyermekek napközbeni ellátását a szakmai alapelveknek megfelelően végezzük és biztosítjuk ezek továbbadását a területre. Az intézményben a dolgozó szülők gyermekeinek napközbeni ellátása, a sérült gyermekek integrált gondozása, korai fejlesztése történik, valamint bölcsődei szolgáltatások működtetése, családokkal való intenzív kapcsolat kialakítása.

Felhasznált irodalom

- ZILAHY JÓZSEFNÉ: Óvodai nevelés játékkal, mesével öt könyvben. Szorobán Kiadó, Budapest, 1994.
- ZILAHY JÓZSEFNÉ – GERGÁCS BERTA: Óvodai nevelés játékkal, mesével negyedik könyv - Tavasz: Virágzik a barack. Szorobán Kiadó, Budapest, 1994.
- ZILAHY JÓZSEFNÉ – GERGÁCS BERTA: Óvodai nevelés játékkal, mesével ötödik könyv – Nyár: Fészkére jár a madár. Szorobán Kiadó, Budapest, 1994.
- ZILAHY JÓZSEFNÉ – GERGÁCS BERTA: Óvodai nevelés játékkal, mesével második könyv – Ősz: Legelget az őz. Szorobán Kiadó, Budapest, 1994.
- ZILAHY JÓZSEFNÉ – GERGÁCS BERTA: Óvodai nevelés játékkal, mesével harmadik könyv – Tél: Erős már a szél. Szorobán Kiadó, Budapest, 1994.

Ajánlott szakirodalom

- BALOGH TIBOR: Lélek és játék. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1991.
- BÁLINT ALICE: A gyermekszoba pszichológiája.
Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1990.
- BÁLINT SÁNDOR: Karácsony, húsvét, pünkösd.
Szent István Társulat, Budapest, 1977.
- BÁLINT SÁNDOR: Ünnepi kalendárium. Szent István Társulat, Budapest, 1977.
- BETTELHEIM, BRUNO: A mese bűvölete és a bontakozó gyermeki lélek.
Gondolat Könyvkiadó, Budapest, 1985.
- DÖMÖTÖR TEKLA: A magyar nép hiedelemvilága. Corvina, Budapest, 1981.
- FALVAY KÁROLY: Ritmikus mozgás – énekes játék. OPI, Budapest, 1990.
- FARMOSI ISTVÁN: Mozgásfejlődés, Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs, 2011.
- Fejlesztő Pedagógia pedagógiai szakfolyóirat, 1990.1.-1993.1-2.
- FORRAI KATALIN: Ének az óvodában. Editio Musica, Budapest, 1993.
- GOLEMAN, DANIEL: Érzelmi intelligencia. Magyar Könyvklub, Budapest, 1998.
- GRASTYÁN ENDRE: A játék neurobiológiája. Kozmosz könyvek, Akad Kiadó, Budapest, 1985.
- HÁMORI JÓZSEF: Nem tudja a jobb kéz, mit csinál a bal. Kozmosz könyvek, Budapest, 1985.
- HÁMORI JÓZSEF: Veszélyeztetett értelem. Kozmosz könyvek, Budapest, 1986.
- HÁMORI JÓZSEF: Mozgáskultúra és az idegrendszeri fejlődés összefüggései.

Testnevelés tanítása 1976. 3. szám, 1976.

- HERMANN ALICE: A gyermekekben érlelődik a jövő. Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1979.
- HERMANN ALICE: Emberré nevelés. Tankönyvkiadó, Budapest, 1982.
- HERMANN IMRE – HERMANN ALICE: Az első tíz év. A gyermek lelki élete magyar írók, művészek, tudósok önéletrajzában. Tankönyvkiadó, Budapest, 1959.
- JANKOVICS MARCELL: Ahol a madár se jár. Pontifex Kiadó, Debrecen, 1996.
- JUSTHNÉ KÉRY HEDVIG: Ősi és népi játékok élménybefolyása és jelentőségük. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1975.
- KARÁCSONY SÁNDOR: A magyar észjárás. Magvető Kiadó, Budapest, 1985.
- KODÁLY ZOLTÁN: Zene az óvodában. Zeneműkiadó, Budapest, 1958.
- KODÁLY ZOLTÁN: Gyermejjátékok (Előszó a Magyar Népzene Tára I. kötetéhez). Zeneműkiadó, Budapest, 1964.
- KOSZTOLÁNYI DEZSŐ: Nyelv és lélek. Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 1971.
- KÓSA LÁSZLÓ – SZEMERKÉNYI ÁGNES: Apáról fiúra. Móra Könyvkiadó, Budapest, 1973.
- DR. KULCSÁR ZSUZSANNA: Korai személyiségfejlődés és énfunkciók.
ELTE Egyetemi jegyzet, Budapest, 1992.
- LENGYEL ZSOLT: A gyermeknyelv. Gondolat Könyvkiadó, Budapest, 1981.
- MÉREI FERENC – V. BINÉT ÁGNES: Gyermeklélektan.
Gondolat Könyvkiadó, Budapest, 1969.
- MOLNÁR V. JÓZSEF: A nap arca. Gödöllői Népfőiskola, Budapest, 1990.
- MOLNÁR V. JÓZSEF: Egész-ség. Melius Alapítvány, Pécs, 1995.
- MOLNÁR V. JÓZSEF (1998): Ég és föld ölelésében. Örökség Könyvműhely, 1998.
- PAP GÁBOR: Népmeséink és az évkör. Tudománytörténeti vázlat a Gödöllői Galéria „Mesés Képek” című kiállításához. Petőfi Művelődési Központ, Gödöllő, 1991.
- PÁLI JUDIT: Játékok a preventív fejlesztés módszertanához.
Óvodai nevelés, 1991. 8. és 9. szám, 1991.
- POLZ, ALAINE: A rend és a rendetlenség. Kozmosz könyvek, Budapest, 1987.
- SUTTON – SMITH, R. S.: Hogyan játszunk gyermekeinkkel (és mikor ne?).
Gondolat Könyvkiadó, Budapest, 1986.
- STÖCKERT KÁROLYNÉ: Játékpszichológia. (Szöveggyűjtemény)
Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 1995.
- TÖRZSÖK BÉLA: Zenehallgatás az óvodában. Zeneműkiadó, Budapest, 1982.

- DR. VARGA IZABELLA – SZVATKO ANNA: Jean Ayres szenzoros integrációs terápiájának néhány alapelve. Óvodai nevelés 1993. 4. és 5. szám, 1993.
- VEKERDY TAMÁS: Az óvoda és az első iskolai évek – a pszichológus szemével. Tankönyvkiadó, Budapest, 1989.
- VEKERDY TAMÁS: Álmodok és lidércek. T-TWINS, Budapest, 1992.
- VEKERDY TAMÁS: Az értékszocializáció néhány kérdése. OKI, Budapest, 1991.
- ZILÁHI JÓZSEFNÉ: Magyar népi mondóka- és népmesegyűjtemény kisgyermekek szórakoztatására – módszertani ajánlással. Megyei Pedagógiai Intézet, Veszprém, 1987.
- ZILÁHI JÓZSEFNÉ: Mese – vers az óvodákban I-II.
(Tanító- és Óvóképző Főiskolák, egységes jegyzet) Tankönyvkiadó, Budapest, 1990.
- ZILÁHI JÓZSEFNÉ - STÖCKERT KÁROLYNÉ – DR. RÁCSNÉ DR. FŐZŐ KLÁRA:
Óvodai nevelés játékkal, mesével. Nevelési program óvodák számára. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 1997.

ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉS

A fenntartó jóváhagyását követően 2025. szeptember 1-től lép életbe és visszavonásig érvényes. Ezzel egy időben hatályát veszti az ezt megelőző, 2024-ben érvénybe lépett Pedagógiai Program.

Az Óvodai Pedagógiai Program értékelése, felülvizsgálata

A Pedagógiai Programban megfogalmazott célok, és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.

A felülvizsgálat rendje

- 4 évente átfogó felülvizsgálat
Ideje: március – május
Felelős: főigazgató/igazgató, vezető helyettes, munkaközösség vezető
- Évente az óvoda vezetése áprilisban áttekinti, megvizsgálja: törvényi változások, illetve a működés tapasztalatai alapján szükséges-e a program módosítása
- Rendkívüli felülvizsgálatot, módosítást kezdeményezhet a nevelőtestület kisebb csoportja – legalább 3 fő – konkrét javaslat írásbeli előterjesztésével.

Az Óvodai Pedagógiai Program módosítása

A Pedagógiai Program módosítására javaslatot tehet

- Óvodaigazgató,
- A nevelő testület bármely tagja,
- Szakmai munkaközösség,
- Szülői Szervezet,
- Az óvoda fenntartója.

A Pedagógiai Program módosítását a nevelőtestület fogadja el és a fenntartó hagyja jóvá.

A Pedagógiai Program nyilvánosságra hozatala

A Pedagógiai Program nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.

Egy – egy példány a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:

- Óvoda fenntartójánál,
- Óvoda irattárában,
- Óvoda honlapján,
- a KIR közzétételi listáján.

A Pedagógiai Program 1 – 1 másolati példányát az irodákban helyezzük el, ahol bárki megnézheti az óvoda nyitvatartási idejében.

Tájékoztatás a pedagógiai programról

- A helyi pedagógiai programról az óvodánkba beiratkozó gyermekek szüleit igény esetén előzetesen, majd az előjegyzést követő nyílt napon, illetve legkésőbb az első szülői értekezleten tájékoztatjuk.
- A pedagógiai programról tájékoztatást külső érdeklődőknek az óvoda főigazgatója vagy helyettese; az óvodába járó gyermekek szüleinek a vezető és a nevelőtestület tagjai adnak.
- A program – az óvoda többi dokumentumával együtt – mindkét óvodában az óvónői szobában bármikor hozzáférhető. Azt a szülő megbeszélés alapján elolvasásra elviheti.
- A pedagógiai program egy példányát elfogadás után tájékoztató jelleggel átadjuk a gyermekeket átvevő iskolának.

A fentiekén túl a szülők bármely szülői értekezleten tájékoztatást kérhetnek az óvoda főigazgatójától, igazgató-helyettesétől és a csoportos óvodapedagógusoktól.

A Pedagógiai Programmal kapcsolatos kérdéseket a nevelési év ideje alatt bárki, bármikor feltehet az intézmény vezetőjének, aki azokra az ügyintézési határidőn belül érdemi választ ad. Ennek pontos időpontja a szülővel történő előzetes egyeztetés alapján kerül meghatározásra.

Szóbeli érdeklődésre, szóbeli tájékoztatást kaphat az óvoda képviselőjére jogosult személyektől. Írásbeli kérés a nevelési év ideje alatt bármikor benyújtható a főigazgatónak, aki az ügyintézési határidőn belül írásbeli tájékoztatást nyújt.

Vasvár, 2025. június 27.

Bozzai Nóra
főigazgató

Legitimációs Záradék

<p>A Pedagógiai Programot készítette: Az intézmény igazgatója a nevelőtestület bevonásával</p>	<p>Dátum: 2025. 06. 27. Bozzai Nóra főigazgató P.H.</p>
<p>A Pedagógiai Programot az óvoda szakmai munkaközössége jogszabályi hatáskörében véleményezte, szakmai javaslatait a Pedagógiai Program fenntartói jóváhagyását megelőzően megtette.</p>	<p>Dátum: 2025. 06. 27. Szakmai munkaközösség nevében</p>
<p>A Szülői Szervezet magasabb jogszabályban - biztosított jogai alapján a fenntartói jóváhagyás előtt a módosított Pedagógiai Programról a tájékoztatást megkapta.</p>	<p>Dátum: 2025. 06. 27. Szülői Szervezet nevében</p>
<p>Az óvoda nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottai az óvoda módosított Pedagógiai Programjában foglaltakról a fenntartói jóváhagyást megelőzően tájékoztatást kaptak.</p>	<p>Dátum: 2025. 06. 27. A nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottak nevében</p>
<p>A nevelőtestület a helyi egészségfejlesztési programot az iskola-egészségügyi szolgálat közreműködésével készítette el, valamint a diabéteszes gyermekek és a fokozott kockázatú allergiás gyermekek ellátásához kapcsolódó teendők rögzítéséhez beszerezte az iskola-egészségügyi szolgálat támogató véleményét.</p>	<p>Dátum: 2025. 06. 27. Iskola-egészségügyi szolgálat vezetője/orvos P.H.</p>